ОБЩИНА
КАЙНАРДЖА
Област Силистра

ПРОГРАМА
ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
до 2020 г.

2016 г.

Приета с решение на ОбС №194/31.03.2017 г.

Съдържание

1. Въведение 5
   1.1. Обща характеристика на община Кайнарджа 5
   1.2. Основание 7
   1.3. Обща цел и обхват на ПУО 7
2. Подход и принципи при разработване на Програмата 9
3. Текущо състояне в управлението на отпаъци 14
   3.1. Нормативни и програмни документи на община Кайнарджа по управление на отпадъците 14
   3.2. Битови отпадъци – данни и тенденции 14
   3.3. Инфраструктура за управление на отпадъците 15
   3.4. Замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и мерки за тяхното възстановяване 16
   3.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците и финансиране на дейностите с отпадъци 16
   3.6. Административен капацитет за управление на отпадъците 17
   3.7. Информиране на населението по въпроси относно отпадъците 18
   3.8. Прогноза за образуваните отпадъци 19
4. SWOT анализ 22
5. Цели на Програмата и алтернативи за постигането им 24
   5.1. Подход при формулиране на целите в Програмата 24
   5.2. Стратегически и оперативни цели в Програмата 25
6. Мерки за постигане на целите 27
   6.1. Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци 30
   6.2. Подпрограма за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метали и други масово разпространени отпадъци 43
   6.3. Подпрограма за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоразградими и биоотпадъци 48
   6.4. Подпрограма за намаляване на риска от депониране на отпадъците 54
   6.5. Подпрограма за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на сгради 57
   6.6. Подпрограма за повишаване на административния капацитет за управление на отпадъците 62
   6.7. Подпрограма за информиране и привличане на обществеността 66
7. Наблюдение, оценка, контрол и актуализация на Програмата 72
8. Приложение. Анализ на текущото състояние при управление на отпадъците 73

8.1. Нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на община Силистра за управление на отпадъците 73
8.2. Данни и анализ за отпадъците 85
8.3. Прогнози за образуваните отпадъци 90
8.4. Инфраструктура за управление на отпадъците 95
8.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците и финансиране на дейностите с отпадъци 104
8.6. Административен капацитет за управление на отпадъците 119
8.7. Информиране и участие на обществеността 127

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ЕГО	Едрогабаритни отпадъци
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
ОП	Общинско предприятие
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУО	Програма за управление на отпадъците
РДНО	Регионално депо за неопасни отпадъци
РИОСВ	Регионални инспекции по опазване на околната среда и водите
ТБО	Такса битови отпадъци

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за управление на отпадъците се отнася за населените места на територията на община Кайнарджа.

1.1. Обща характеристика на община кайнарджа

Община Кайнарджа е разположена в Североизточна България в северната част на Източната Дунавска равнина и източната част на Община Силистра. С площта си от 314,961 km^2 заема 5-то място сред 7-те общините на областта, което съставлява 11,07% от територията на областта. Границите ѝ са следните:

- на запад – Община Алфатар и Община Силистра;
- на север – Румъния;
- на югоизток – Община Крушари, Област Добрич;
- на юг – Община Тервел, Област Добрич.

1. БЪЛГАРИЯ, област Силистра, община Кайнарджа

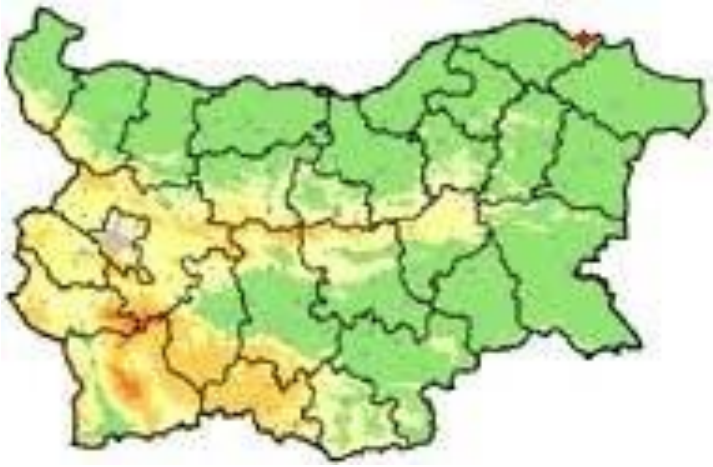

2. Област Силистра

3. Община Кайнарджа

Релефът ѝ е равнинен и ниско хълмист, наклонен на север с надморска височина от 200 m на юг до 100 m на север, набразден от дълбоки (на места над 100 m) спрямо околния терен суходолия. Цялата община попада в северозападната част на Добруджанското плато. Максималната ѝ височина се намира в южната ѝ част, източно от село Каменци, на границата с Община Тервел – **228 m** н.в., а най-ниската – 23 m н.в., в суходолието на „Суха река”, северно от село Краново.

Климатът на община Кайнарджа е умерено-континентален и попада в крайдунавската климатична подобласт.

Общината има 15 населени места с общо население от 5 070 жители (към 01.02.2011), както следва:

Таблица №1. Населени места в община Кайнарджа, население

	Населено място	**Брой жители**
1	Войново	151
2	Голеш	1409
3	Господиново	24
4	Давидово	175
5	Добруджанка	100
6	Зарник	483
7	Кайнарджа	691
8	Каменци	22
9	Краново	92
10	Полковник Чолаково	239

11	Попрусаново	28
12	Посев	166
13	Светослав	106
14	Средище	1370
15	Стрелково	14
ОБЩО:		**5 070**

Източник: НСИ, Данни към 01.02.2011 г.

Съгласно данните от преброяването, проведено през месец февруари 2011 г., средният брой на лицата в едно домакинство в област Силистра е 2,6 души. Приема се, че това число е валидно и за община Кайнарджа.

Темпът на изменение на населението през последните 10 години показва сходна със средната за страната тенденция на намаляване.

Община Кайнарджа е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците Силистра, в което членуват шест общини - Силистра, Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа и Ситово.

1.2. Основание за изготвяне на програмата

Настоящата Програма за управление на отпадъците до 2020 г. на община Кайнарджа се разработва и приема на основание чл. 52 от Закона за управление на отпадъците. ПУО включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на общината, произтичащи от ЗУО и приложимите нормативни актове в сектор отпадъци. Целите, съдържанието и периодът на действие на Програмата са в съответствие с тези на Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г., както изисква ЗУО.

1.3. Обща цел и обхват на ПУО

Общата цел на Програмата за управление на отпадъците до 2020 г. на община Кайнарджа е да се предотврати, намали или ограничи вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда на територията на общината.

ПУО обхваща следните видове отпадъци, за чието управление ЗУО възлага функции на общините:

- *Битови отпадъци* – това са „отпадъците от домакинствата” и „подобни на отпадъците от домакинствата” (отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).
- *Строителни отпадъци* – това са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение

94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

- *Опасни отпадъци* - отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към ЗУО. В тази група се включват опасни отпадъци от домакинствата, които обхващат широка гама от материали, които могат да включват: газови бутилки; аерозоли, батерии, масла, бои, лакове и лепила, запалими течности (разредители, разтворители и др.), пестициди, почистващи вещества и препарати, флуоресцентни тръби, лекарства и други.
- *Производствени отпадъци* – утайки от пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ).

2. ПОДХОД И ПРИНЦИПИ ПРИ РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата за управление на отпадъците до 2020 г. е разработена в съответствие с всички изисквания на ЗУО и подзаконовата уредба по прилагането му и с общоевропейските принципи и йерархия при управление на отпадъците. В съответствие с нормативните изисквания, целите в ПУО и мерките за тяхното изпълнение са в съответствие със следния приоритетен ред (йерархия) за управление на отпадъците.

В законодателството и в политиката за предотвратяване и управление на отпадъците се прилага като приоритетен ред следната йерархия на отпадъците:

а) предотвратяване,

б) подготовка за повторна употреба,

в) рециклиране,

г) друго оползотворяване, например оползотворяване за получаване на енергия,

д) обезвреждане.

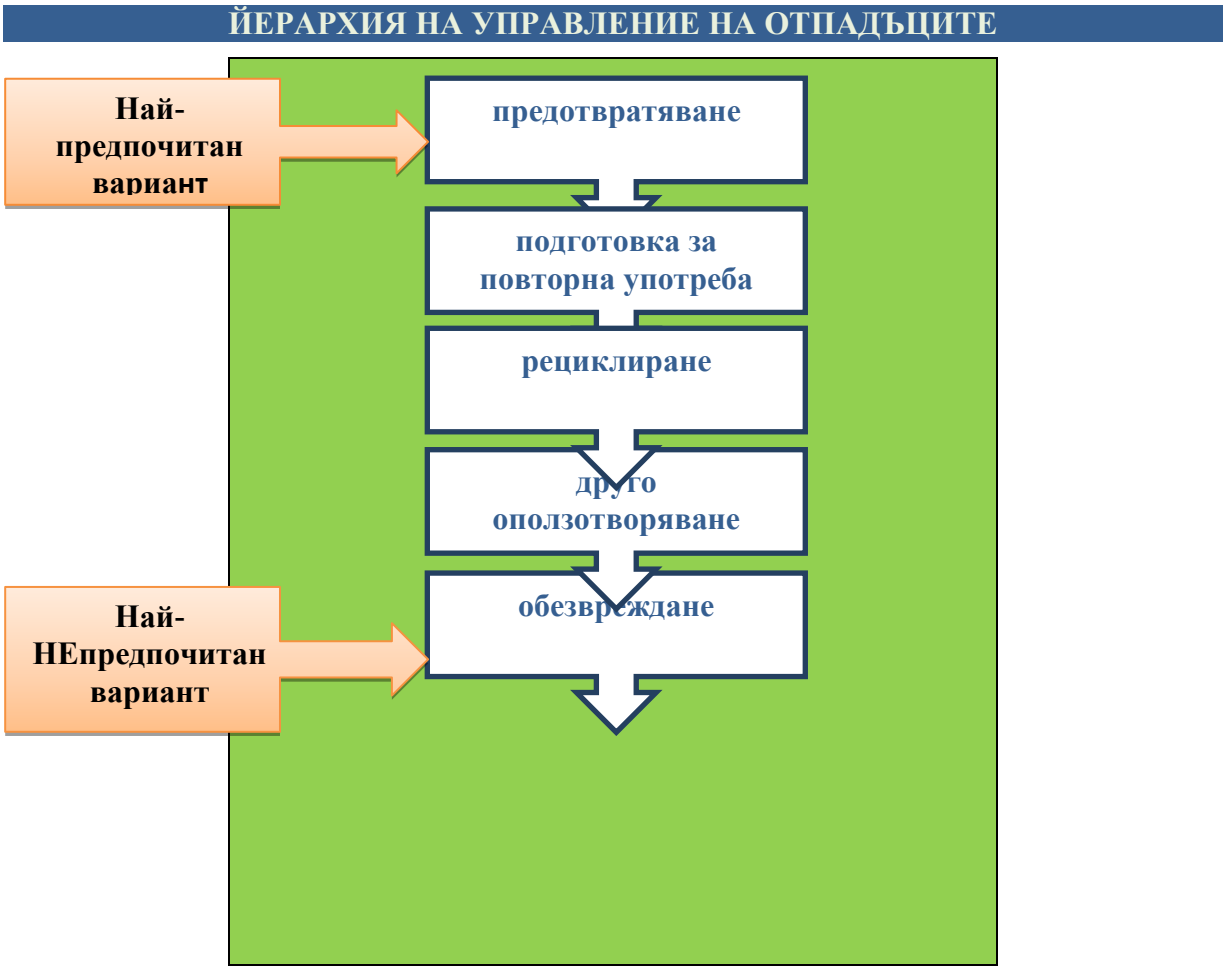

При прилагането на посочената по-горе йерархия за управление на отпадъците, европейските страни трябва да предприемат мерки за насърчаване на вариантите, които обезпечават най-благоприятните за околната среда резултати като цяло. Това може да наложи специфични потоци отпадъци да се отклонят от йерархията, когато това се основава на съображения, свързани с жизнения цикъл на отпадъците, във връзка с цялостното въздействие на образуването и управлението на такива отпадъци. Държавите-членки вземат предвид общите принципи за опазване на околната среда - предпазни мерки и устойчивост, техническата осъществимост и икономическата приложимост, опазването на ресурсите, както и цялостното въздействие върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото. Ясните дефиниции са от решаващо значение за точното определяне на нивата на йерархията за управление на отпадъците, като по този начин се избягват случаи на неправилно приложение на йерархията. Като цяло, трябва да се подчертае, че даден оператор дава описание на дадена операция в съответствие с терминологията на дефинициите на *Рамковата директива за отпадъците* (РДО) или на съответния национален закон, не означава автоматично, че това е точно тази операция; конкретните обстоятелства на планираната операция винаги трябва да се имат предвид, когато се оценява дали определението е изпълнено

Определенеята на дейностите по управление на отпадъците, включени в йерархията на отпадъците са следните:

1. Предотвратяване на образуването на отпадъци:

Законодателството дава следното определение за предотвратяване:

Това са мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл; вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите.

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали – добив, производство, разпространение и потребление.

2. Подготовка за повторна употреба.

Дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, така че да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е предварителна обработка. Повторната употреба е един от начините за предотвратяване на отпадъците; тя не е дейност по управление на отпадъка.

Основната разлика между "повторна употреба" и "подготовка за повторна употреба" е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на "подготовка за повторна употреба", материалът е станал отпадък по смисъла на определението за отпадъци и след това чрез поправка се превръща отново в продукт, който се използва по предназначение.

3. Рециклиране.

Всяка дейност по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности. От определението за рециклиране в РДО следва, че единствено преработката на отпадъци в продукти, материали или вещества може да се приеме като рециклиране. Преработката на отпадъци, при която се получава отпадък, който претърпява други последващи стъпки за оползотворяване, не се приема за рециклиране, а за предварително третиране преди оползотворяване.

4. Друго оползотворяване.

Всяка дейност, която отговаря на определението за „оползотворяване” съгласно Рамковата Директива за отпадъците, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране. Примери за друго оползотворяване са: *изгарянето или съвместното изгаряне*, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. В рамките на определението може да се приемат и *насипни дейности*, отговарящи на дефиницията за оползотворяване /вж. § 1, т. 10 от ДР на ЗУО/.

5. Обезвреждане.

Метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците, и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от три години - за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година - за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда. От определението следва, че всяка дейност по третиране на отпадъци, която не отговаря на на определението за оползотворяване по подразбиране се счита за обезвреждане. Определението „дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия" отразява обратно идеята, че всяка дейност по оползотворяване трябва да отговаря на критерия, че „основен резултат" е „използването на отпадъка за полезна цел" чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на тази цел.

Принципи при управление на отпадъците

Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа се основава на следните основни принципи:

- *"Предотвратяване"* - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно.
- *"Разширена отговорност на производителя" и "замърсителят плаща"* – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда, както и притежателите на отпадъци трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве.
- *"Превантивност"* – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап.
- "*Близост"* и *"самодостатъчност"* – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване.
- *„Участие на обществеността"* – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в обсъждането на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците, да правят предложения и да имат достъп до тях след разработването им.

Програмата за управление на отпадъците е структурирана съобразно разпоредбите на ЗУО и включва всички дейности по предотвратяване образуването на отпадъци, събиране, включително разделно, транспортиране и третиране на отпадъците, както и контрола по изпълнение на тези дейности. Програмата обединява четири хронологично и логически обвързани елемента от процеса на изготвяне на стратегически документи – представя анализ на текущото състояние при управление на

отпадъците, набелязва целите и приоритетите за развитие на сектора до 2020 г., включва идентифицираните мерки за реализация на целите и очертава системата за наблюдение, оценка и контрол на изпълнението.

Програмата е синхронизирана с националните стратегически документи в областта на отпадъците, вкл.:

- Национален план за управление на отпадъците 2014–2020 г.
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г.
- Национален стратегически план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Р България за периода 2014-2020 г.
- Трети национален план за действие по изменение на климата за периода 2013-2020 г., и по-конкретно в частта, отнасяща се до емисии на парникови газове от Сектор „Отпадъци".

При изготвяне на ПУО са спазени насоките, посочени в *Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците*, публикувани от МОСВ през март 2015 г., и са взети предвид редица европейски и национални методически документи, указания и изследвания, сред които:

- Ръководство за разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци, ЕК, Генерална дирекция „Околна среда"
- Заповед за определяне на метода за изчисляване на изпълнението на целите по чл.31, ал.1, т.1 от Закона за управление на отпадъците за 2013 г.
- Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци в Република България, МОСВ, 2014 г.
- Ръководство за управление на биоотпадъците в България, МОСВ, 2011 г.
- Ръководство за определяне броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на рециклируеми и зелени отпадъци, МОСВ, 2011 г.

Взети са предвид общите принципи за опазване на околната среда - предпазни мерки и устойчивост, техническата осъществимост и икономическата приложимост, опазване на ресурсите, както и цялостното въздействие върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото в съответствие с чл. 1, ал. 1 и 3 от ЗУО.

3. ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ В УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

За целите на Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа бяха изготвени анализи на текущото състояние при управление на отпадъците в общината. В тази точка са представени основните изводи и препоръки, формулирани в резултат от изготвените анализи. Подробните анализи са представени в Приложение към ПУО.

3.1. Нормативни и програмни документи на община Кайнарджа по управление на отпадъците

Анализът на общинските нормативни и програмни документи показва, че община Кайнарджа:

- Община Кайнарджа има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения относно управление на битовите отпадъците.
- Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, в която като неразделна част е включена подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.
- По отношение на управлението на отпадъците нормативната уредба на община Кайнарджа не съответства на новия ЗУО от юли 2012 г. Не е изготвена самостоятелна Наредба за управление на отпадъците. По този начин не се изпълняват минималните изисквания на ЗУО за едиен нормативен акт на общинско ниво със съдържание, което подробно да регламентира правата и задълженията на общинската администрация, физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите.
- За да покрива минималните му изисквания общината трябва да разработи изцяло нова Наредба за управление на отпадъците на територията на общината, която да отговаря на новия ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

3.2. Битови отпадъци – данни и тенденции

- Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Кайнарджа в периода 2011-2015 г. бележат постоянен ръст, но все пак нормата на натрупване остава значително по-ниска от средната за страната и от средната за близките по размер общини. Необходимо е общината да предприеме мерки за предотвратяване образуването на отпадъци.
- Стартиралото проучване за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в рамките на община Кайнарджа ще има важно значение за прецизиране на количествата и отчитане на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци и за отклоняване на биоразградимите битови отпадъци от депата.
- Общината следва да планира и изпълни мерки за увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците в съотвествие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

- Препоръчително е община Кайнарджа да предприеме действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне подобряване на състава на смесените битови отпадъци от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци. За реализиране на тези действия е необходимо общината да обсъди възможностите за рециклиране на регионален принцип на отпадъците от строителния бранш с други съседни общини и строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на селективно разрушени сгради.

3.3. Инфраструктура за управление на отпадъците

- Община Кайнарджа е една от първите общини в страната, която е включена в регионално сдружение с осигурено депо за депониране на смесени битови отпадъци, отговарящо на екологичните норми и стандарти. Капацитетът на действащото депо е достатъчен за да може да обезпечи нуждите на шестте общини от депониране на битовите отпадъци в дългосрочен период – най-малко до 2040г.
- Община Кайнарджа се справя с наличните съдове за събиране и техника за извозване на смесените битови отпадъци до регионалното депо, но те са недостатъчни. В тази връзка, за периода на програмата има неотложна нужда от допълнителна инфраструктура от този тип - увеличаване на бройки, обеми на съдовете. Това до сега се компенсира със силно натоварен график на извозване, който постоянно се актуализира и подобрява.
- На територията на Кайнарджа са осигурени 2 бр. съдове за изхвърляне на разделно събраните отпадъци от НУБА и 2 бр. за луминисцентни лампи, но те не се използват по предназначение.
- На територията на община Кайнарджа <u>няма</u> изградена инсталация за сепариране на смесени битови и за сортиране на разделно събрани битови отпадъци – очаква се въвеждането в експлоатация на строящата се инсталация на регионалното депо Силистра, в която община Кайнарджа е включена.
- На територията на общината и на другите общини от регионално сдружение Кайнарджа не е изградена инсталация за оползотворяване и рециклиране на биоразградими битови отпадъци, в т.ч. и на биоотпадъци - очаква се въвеждането в експлоатация на строящата се инсталация на регионалното депо Силистра, в която община Кайнарджа е включена. Поради липса на необходимата инфраструктура за компостиране все още не е въведена система за разделно събиране на биоотпадъците. С въвеждане в експлоатация на компостиращата инсталация ще е необходимообщината да закупи съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на този отпадъчен поток.
- На територията на община Кайнарджа строителните отпадъци от сектор строителство се оползотворяват за запълване на негативни форми. В бъдеще е препоръчително общината заедно с други съседни общини да проучат възможностите за рециклиране и/или оползотворяване на отпадъците от строителство и разрушаване в регионален аспект, тъй като общините като възложители на строителни дейности имат ангажименти в тази насока, а и за гражданите и бизнеса това ще бъде по-евтин и екологичен вариант и в съответствие с националните цели и политики.

  Препоръчително е строителните отпадъци от малки ремонтни дейности да не се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци, а да се извозват за депониране на депото.

3.4. Замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и мерки за тяхното възстановяване

На територията на общината няма стари общински депа за битови отпадъци, подлежащи на рекултивация. През 2009 г. са закрити 2 бр. общински депа.

Отредените със заповед на кмета на общината депа в населените места /11 бр./ са закрити със средства от общината.

Възниквали във времето незаконни сметища са почистени и рекултивирани

3.5. Съществуващи схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците и финансиране на дейностите с отпадъци

- На територията на община Кайнарджа е създадена добра организация и стабилна основа по отношение на събирането и транспортирането на смесените битови отпадъци от домакинствата и от бизнеса. Системата за организирано сметосъбиране обхваща всички населени места в общината и сто процента от населението й.
- Основният метод за третиране на отпадъците е чрез депониране. На територията на община Силистра от 2006 г. действа регионално депо за обезвреждане на смесени неопасни отпадъци, което обслужва общините, членове на регионалното сдружение.
- Общината не е въвела схеми за разделно събиране, предварително сепариране и оползотворяване на биоотпадъците, което е от критично значение, както по отношение на постигане на нормативно определените количествени цели, така и във връзка с прилагане на йерархията при управление на отпадъците.
- Целесъобразно е общината да въведе разделно събиране и оползотворяване на зелените отпадъци от обществени зелени площи, паркове и градини и да изготви анализ за определяне на зони и села за въвеждане на схема за разделно събиране на зелени биоотпадъци от домакинствата и въвеждане на схемата.
- Принципът „замърсителят плаща” се прилага като цяло от общината по отношение услугите, свързани със смесените битови отпадъци на база данъчна оценка на жилищните имоти. Към момента този начин на определяне на такса битови отпадъци е най лесен и лесно реализируем, но би било добре за в бъдеще община Кайнарджа да търси възможности да предостави възможност на домакинствата и фирмите за определяне на ТБО на база количество (кофа/контейнер) с цел по-пълно прилагане на принципа и на ниво конкретни генератори на битови отпадъци.
- Принципът „Разширена отговорност на производителя” не се прилага на територията на общината за всички група масово разпространени отпадъци – отпадъци от ОПАКОВКИ от хартия и картон, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУМПС, МАСЛА, ИУГ и ИУЕЕО. Целесъобразно е общината да разшири сътрудничеството с ООп за различните видове масово разпространени отпадъци, като едновременно с това проведе и информационни кампании сред населението.
- Община Кайнарджа събира по-малко приходи от такса битови отпадъци, отколкото изразходва като разходи за управлението на отпадъците, което показва наличието на проблеми във връзка с непълното прилагане и финансиране на системата на принципа „замърсителят плаща“ в общината.
- Финансовият ресурс за управлението на отпадъците на територията на община Кайнарджа е предвиден да се събира изцяло с приходи от такса битови отпадъци от

населението и бизнеса в общината. Тъй като тези средства не се събират в пълен размер нито от гражданите, нито от бизнеса, системата допълнително се дотира от други финансови „пера” от бюджета на общината.

- Освен повишаване на събираемостта на задълженията необходимо е да се подготвят проекти и да се потърсят допълнителни начини за финансиране. Това по естествен начин би намалило прехвърлянето на средства между отделните финансови пера в общината, но и ще доведе до облекчаване на финансовата тежест на гражданите и бизнеса. По този начин може да се търси компенсация и на непълното събиране на дължимите ТБО.
- В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът и относителният дял на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО е нарастнал четирикратноза последните 3 години от анализирания период. Общината трябва да предприеме мерки за нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.
- Предвид необходимостта от въвеждане на отчетност за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, за предоставяне на информация до компетентните институции, както и поради факта, че за дейностите с отпадъците се отделя значителен финансов ресурс от общинския бюджет, е наложително общината да разработи единна информационна система за отпадъците, която да интегрира всички аспекти на управлението на отпадъците.

3.6. Административен капацитет за управление на отпадъците

- Като един от водещите проблеми се очерта количественият недостиг на персонал, особено във връзка с осъществяване на ефективен контрол по спазване на националната и общинската нормативна уредба за отпадъците. Предвид нормативните ограничения в щатното разписание и нарастващите нормативни изисквания към местните власти относно управление на отпадъците, общината следва да търси и други начини за осигуряване на необходимите човешки ресурси.
- В Устройствения правилник на общинска администрация Кайнарджа не са разписани функции относно управление на отпадъците на територията на общината. Ръководството, организацията и контрола за управление на отпадъците не са възложени с длъжностни характеристики на определени служители.
- Община Кайнарджа има капацитет да изпълнява в голяма степен възложените със ЗУО и местната нормативна уредба правомощия и отговорности. Общината е предприела действия за изготвяне на нормативно изискваните документи за управление на отпадъците /Програмата/ и предоставя голяма част от услугите, вменени като задължение на кмета в чл. 19 от ЗУО.
- Наложително е да се ускори работата по приемане на нова, самостоятелна Наредба за управление на отпадъците на територията на община Кайнарджа, съгласно изискванията на чл. 22 от ЗУО.
- Координацията с други органи с функции за управление на отпадъците е на добро ниво.
- Известни пропуски съществуват по отношение на изпълнение на контролната дейност. Факторите за незадоволителното изпълнение са недостатъчния брой служители за

извършване на контролна дейност и липсата на вътрешни правила и отчетност на контролната дейност. Наложително е общинската администрация да направи анализ и да предприеме действие за подобрявана на изпълнението в тази област.

- Като един от водещите проблеми се очерта количественият недостиг на персонал, особено във връзка с осъществяване на ефективен контрол по спазване на националната и общинската нормативна уредба за отпадъците. Предвид нормативните ограничения в щатното разписание и нарастващите нормативни изисквания към местните власти относно управление на отпадъците, общината следва да търси и други начини за осигуряване на необходимите човешки ресурси – напр. чрез привличане на експерти на граждански договори, чрез назначаване на инспектори по национални и регионални програми за временна заетост и др.
- Квалификацията на служителите в общата и специализираната администрация с функции за управление на отпадъците е на добро равнище. На служителите се осигуряват възможности за повишаване на квалификацията чрез участие в специализирани обучения.
- Предвид идентифицираните пропуски в контролната дейност е целесъобразно да се организира обучение по изискванията за контрол, съставяне на констативни протоколи и наказателни постановлениякакто за съответните служители в администрацията, така и на допълнително привличани извънщатни кадри.

3.7. Информиране на населението по въпроси относно отпадъците

- Анализът относно информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците показва незадоволително ниво, както по отношение на планиране на специфични мерки, така и на осъществени мероприятия И
- Информационните кампании относно отпадъците са инцидентни и се провеждат основно по повод международни и национални дни за опазване на околната среда и в рамките на национални кампании.
- Не се планира и изпълнява ежегодно целенасочени дейности за информиране на жителите на общината относно подобряване на управлението на отпадъците и постигане на нормативно определените количествени цели. Изпълнението на планираните дейности и мероприятия следва да бъде отчитано и анализирано.
- Необходимо е да се реорганизира информацията на интернет страницата в самостоятелна секция по подобие на другите секторни секции на сайта и да включи по подходящ и лесно достъпен начин информационно-разяснителни материали относно управлението на отпадъците на територията на общината.
- Да се определят и конкретизират отговорностите на административните звена и определените служители за предоставяне на актуална информация за населението и бизнеса – било със заповед на кмета, в длъжностните характеристики, с промени в Устройствения правилник или с друг документ.
- В настоящата Програма за управление на отпадъците за периода до 2020 г., общината следва да включи специфични мерки за информиране на обществеността и провеждане на целенасочени кампании за предотвратяване и разделно събиране на отпадъци, със съответни индикатори, чието изпълнение да бъде ежегодно наблюдавано и отчитано.

3.8. Прогноза за образуваните отпадъци

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Кайнарджа за периода 2016-2020 г. е изготвена въз основа на два компонента:

- Демографска прогноза за периода 2016-2020 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител и прогноза за нарастването ѝ.

Демографска прогноза за периода 2016-2020 г.

Прогнозата за броя на населението на община Кайнарджа е изготвена на базата на следните източници на информация:

- Данни за броя на населението по общини за периода 2003-2015 г.
- Официална демографска прогноза на НСИ за периода до 2070 г. - I вариант (при хипотеза за конвергентност). Този вариант е определен от НСИ като най-реалистичен. Прогнозата на НСИ по този вариант включва както прогнозаза населението общо за страната, така и за всяка една от 28-те области.

Демографската прогноза е изготвена по следния алгоритъм:

- Прогнозата е изготвена за периода 2016-2020 г.
- Въз основа на исторически данни за динамиката на населението на община Кайнарджа в периода 2003-2015 г. е изчислен коефициент, посредством който се прогнозира броят на населението на общината въз основа на прогнозата на НСИ за населението на област Силистра.
-

Таблица 2. Демографска прогноза за община Кайнарджа (брой жители)

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Население – /бр./	5 052	4 998	4 944	4 891	4 839

Норма на натрупване и прогнозна промяна

Нормата на натрупване представлява средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител.

В рамките на анализа на количествата на битовите отпадъци в община Кайнарджа бяха изчислени нормите на натрупване за периода 2011 – 2015 г.(Фигура 1).

През разглежданите години нормата на натрупване на смесените битови отпадъци и разделно събраните отпадъци се характеризира с ръст. За целите на прогнозата се прави допускането, че тя ще продължи да се покачва, но с темп не по-висок от 1% годишно, в резултат от мерките, които община Кайнарджа следва да предприеме във връзка с изпълнението на новата общинска програма за управление на отпадъците. Прогнозната норма на натрупване е представена в следващата таблица.

Таблица 3. Прогнозна норма на натрупване за община Кайнарджа за периода 2016-2020 г. (кг/ж./г.)

2016	2017	2018	2019	2020
68	69	70	70	71

Прогнозните количества на битовите отпадъци са изчислени на база демографската прогноза за община Кайнарджа и прогнозната норма на натрупване. Те са представени в следващата таблица.

Таблица 4. Прогнозни количества на образуванитебитови отпадъци за община Кайнарджа за периода 2016-2020 г. (тона)

2016	2017	2018	2019	2020
344	344	344	343	343

- Въпреки **запазването на нивото на количествата образувани битови отпадъци**, се очаква намаление на количествата депонирани битови отпадъци в резултат от предприети от страна на общината мерки за разделно събиране на отпадъци. В следствие на тези мерки се очаква нарастване на количествата отпадъци, които ще се събират чрез системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, картон, пластмаса, метали и стъкло, както и разделното събиране на други битови отпадъци, събирани до момента чрез смесените битови отпадъци.

Прогнози относно постигане на целите за рециклиране на отпадъци от <u>хартия, пластмаса, метал и стъкло,</u> съгласно чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО

Съгласно пронозите, минималните целеви количества за рециклираните отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали, община Кайнарджа ще е в състояние да изпълни чрез:

- Отделените количества отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали от състава на смесените битови отпадъци чрез инсталация за сепариране на регионалното депо Силистра;
- Разделно събраните отпадъци чрез цветни контейнери;
- Разделно събраните и предадени безвъзмездно отпадъци на общинска площадка от граждани и фирми, в т.ч. чрез периодични кампании, организирани от общината.

Прогнози относно постигане на целите <u>за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци</u>, с цели за 2016 г. и 2020 г.

Изчислените целеви количества биоотпадъци, които трябва да се събират разделно и оползотворяват и морфологичният състав на битовите отпадъци показват, че количествата на градинските отпадъци от домакинствата няма да са достатъчни за постигане на целите за

битовите биоотпадъци. Поради това община Кайнарджа следва да предприеме мерки за разделно събиране и оползотворяване и на растителните отпадъци, образувани от поддържането на обществените зелени площи.Още повече, че съгласно приетата през декември 2013 г. *Наредба за разделно събиране на биоотпадъците*, общините са задължени да събират разделно и оползотворяват цялото количество генерирани зелени отпадъци от обществените зелени площи.

Прогнози относно постигане на целите за <u>отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата</u>

Резултатите от горната таблица показват, че генерираните количества биоразградими отпадъци на територията на община Кайнарджа *са значително по-ниски от позволените за депониране с цел постигане на целите за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата*. Въпреки това, общината следва да изпълнява и целите за рециклиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, както и целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, поради което трябва да предприеме мерки за оползотворяване най-малко на следните битови биоразградими отпадъци:

- Градинските отпадъци от домакинствата
- Зелените отпадъци от поддръжката на обществените зелени площи
- Отпадъците от хартия и картон от домакинствата и търговските обекти

Прогнози относно постигане на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, с цели за 2016 г. и 2020 г.

Изчислените целеви количества биоотпадъци, които трябва да се събират разделно и оползотворяват и морфологичният състав на битовите отпадъци показват, че количествата на градинските отпадъци от домакинствата няма да са достатъчни за постигане на целите за битовите биоотпадъци. Поради това община Кайнарджа следва да предприеме мерки за разделно събиране и оползотворяване и на растителните отпадъци, образувани от поддържането на общественитезелени площи.Още повече, че съгласно приетата през декември 2013 г. *Наредба за разделно събиране на биоотпадъците*, общините са задължени да събират разделно и оползотворяват цялото количество генерирани зелени отпадъци от обществените зелени площи.

4. SWOT анализ

Във връзка с извършения комплексен анализ на съществуващото състояние за управление на отпадъците в община Кайнарджа са дефинирани следните ключови вътрешни и външни фактори от гледна точка на общината като орган на местно самоуправление.

Силни страни	Слаби страни
▪ В общинската системата за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци е обхванато цялото население на общината и е осигурена необходимата инфраструктура. ▪ Общината е сред общините в страната, спазващи изискванията за депониране на битовите отпадъци и е осигурила инфраструктура за тази цел за повече от 15 години, чрез включването в РСУО Силистра. ▪ Разработват се планове и нормативни документи, съобразени с националната политика и действащи нормативни документи. ▪ Общината е закрила и рекултивирала старите общински депа. ▪ Община Кайнарджа има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения относно управление на битовите отпадъците.	▪ Все още не е осигурена инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло в сътрудничество с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки. ▪ Все още не е осигурена инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците и някои други отпадъчни потоци битови отпадъци. ▪ Нниво на информиране на обществеността за услугите и процесите, свързани с управление на отпадъците е незадоволително. ▪ Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци. ▪ Нивото на депониране на битовите отпадъци е високо. ▪ Няма изградена система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите, свързани с дейности по управление на отпадъците. Недостатъчен административен персонал по управление на отпадъците, произтичащ от ограничения в нормативната уредба на национално ниво.
Възможности	**Заплахи**
▪ Работеща схема за „разширена отговорност на производителя“ за отпадъци от опаковки в партньорство с общината, която има възможност да се приложи и за други потоци битови отпадъци. ▪ Кандидатстване за финасиране и	▪ Преминаването към нови схеми за определяне на такса битови отпадъци на национално ниво, което да доведе до значително повишаване на такса битови отпадъци за населението. ▪ Ниски нива на доходите на населението.

съфинансиране на проекти по управление на отпадъците от външни донори; ▪ Сключване на договор с Организация по оползотворяване /Ооп/ за въвеждане на разделно събиране и рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки; ▪ Провеждане на регулярни информационни и образователни кампании за населението, относно управлението на отпадъците на територията на общината.	▪ Ниска екологична култура на населението.

5. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА И АЛТЕРНАТИВИ ЗА ПОСТИГАНЕТО ИМ

5.1.Подход при формулиране на целите в Програмата

Формулирането на стратегическите и оперативните цели в Програмата е резултат от направените анализи на текущото състояние при управлението на отпадъците в община Кайнарджа и SWOT-анализа, и отчитане на националните нормативни и стратегически документи.

Стратегическите насоки за управление на отпадъците в община Кайнарджа са в съответствие с целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. ЗУО и наредбите по прилагането му, които поставят пред общините следните количествени цели:

- Подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници
  - Най-късно до 1 януари 2020 г. - мин. 50 % от общото им тегло
- Ограничаване на количеството депонирани биоразградими отпадъци
  - Най-късно до 1 януари 2020 г. - до 35 % от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.
- Разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци
  - до 31.12.2020 г. не по-малко от 50% от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.
- Повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, включително при насипни дейности чрез заместване на други материали с отпадъци, като отговорност на Възложителите на строителни дейности, както следва:
  - до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;
  - до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;
  - до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Взети са предвид и предвижданията на националните стратегически документи в областта на отпадъците, включително:

- Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г.,
- Национален стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г.,
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Р.България за периода 2011-2020 г.,

След проучването на законодателната и стратегическата рамка и отчитането на постиженията и слабите страни се определиха и основните насоки за управление на отпадъците в община Кайнарджа в периода до 2020 г. Обособиха се няколко ключо

5.2. Стратегически и оперативни цели в Програмата

Определящ етап в изготвянето на програмата е определянета на целите – стратегически и оперативни, както и набелязване на мерките, с чието изпълнение, тези цели ще бъдат изпълнени.

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за правление на отпадъците на община Кайнарджа за периода до- 2020 г. са направените изводи от анализа на състоянието за управление на отпадъците на територията на общината, препоръките и SWOT анализът, както и целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респ. предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2014- 2020 г. В съответствие с това са идентифицирани генерална и четири стратегически цели на общинската програма.

Генералната дългосрочна цел е: „Ефективно използване на отпадъците като ресурси и намаляване на генерирането и на депонирането им."

Стратегическите цели, чието постигане през периода на Програмата ще допринесе за изпълнението на генералната стратегическа цел, са

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1. Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното използване

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:Подобряване ефективността на използване на отпадъците като ресурс и намаляване на риска от депониране на отпадъци

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3*:*Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда за жителите на общината

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4:Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците

Тези цели са в синхрон с целите на Националния план за управление на отпадъците 2014- 2020 г.

Към всяка стратегическа цел са формулирани една или повече **оперативни цели**, които в някои случаи допринасят косвено или пряко за постигане и на други стратегически цели. Оперативните цели са съотнесени към онази стратегическа цел, за чието постигане имат най-голям пряк принос. Оперативните цели за периода до 2020 г. са избрани въз основа на анализа на ситуацията в община Кайнарджа и определят приоритетните посоки на развитие, които общината ще следва за постигане на стратегическите цели – както общи политики за управление на отпадъците, така и специфични политики за определени групи отпадъчни потоци, които изискват специално внимание.

За изпълнение на всяка оперативна цел са посочени **мерки,** които общината планира да изпълни в периода на Програмата. Конкретните мерки са разписани в **подпрограми** със съответния **план за действие.**

За постигане на целите бяха анализирани алтернативни мерки, произтичащи от констатациите и заключенията от изготвените анализи на текущото състояние в управление на отпадъците в общината и прогнозите за отпадъците за периода до 2020 г. Избрани са такива мерки, чието изпълнение в най-висока степен гарантира изпълнение

на всички задължения на общината, произтичащи от ЗУО и приложимите нормативни актове в сектор отпадъци, и допринася за постигане на целите на Програмата.

6. МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

За постигане на целите бяха анализирани алтернативни мерки, произтичащи от констатациите и заключенията от изготвените анализи на текущото състояние в управление на отпадъците в общината и прогнозите за отпадъците за периода до 2020 г.

Планът за действие за постигане на целите включва идентифицираните мерки, обособени в отделни подпрограми. Изпълнението на включените в подпрограмите мерки ще доведе до изпълнението както на оперативните цели на всяка от подпрограмите, така и на стратегическите цели на Програмата.

Стратегическа цел	**Мерки за постигане на целите:**
Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	1. Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	2. Подпрограма за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло 3. Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите и изискванията за битови биоразградими, в т.ч. биоотпадъци 4. Подпрограмаза прилагане на изискванията за управлението на строителните отпадъци 5. Подпрограма за управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	6. Подпрограма за повишаване и развитие на административния капацитет
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор за прилагане на йерархията на управление на отпадъците	7. Подпрограма за информиране и привличане на обществеността в областта на управление на отпадъците

Всяка от подпрограмите съдържа кратка въвеждаща текстова част, в която са представени ключови изисквания, предизвикателства и оперативни цели, както и основни съображения, свързани с постигане на целите. Мерките са представени в табличен вид съгласно Методологичните указания за разработване на план за действие на Методологията за стратегическо планиране в Република България, разработена от Съвета за административна реформа към Министерски съвет (2010 г.).

Някои мерки имат т.нар. хоризонтален характер, т.е. допринасят за постигането не само на оперативните цели на конкретна подпрограма, а и за постигането на целите на други подпрограми. Примери за такива мерки са мерките, включени в *Подпрограмата за подобряване на административния капацитет за управление на отпадъците* и в *Подпрограмата за информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците.*

Мерките могат да се групират и като инвестиционни мерки и неинвестиционни мерки.

Инвестиционните мерки мерки включват осигуряване на необходимата инфраструктура за постигане на набелязаните цели - довършване изграждането на инсталация за сепариране на смесените битови отпадъци преди депониране и инсталация за компостиране на биоразградими отпадъци; закупуване на съдове за домашно компостиране; закупуване на транспортна техника и съдове за въвеждане на разделно събиране на градински отпадъци от домакинства и подобни източници; както и рекултивацията на стари общински депа и закрити клетки на регионалното депо. Инвестиционните мерки за инсталациите са остойностени на базата на капацитета на инсталациите в съответствие с етапа на изграденост. Разходите за компостери, съдове и транспортни средства за разделно събиране на биоотпадъци са на базата на съответния брой съдове/транспортни средства, идентифициран в резултат на анализите и прогнозите и съответните средни цени в резултат на пазарно проучване.

Неинвестиционните мерки са свързани с подобряване на административния капацитет на общината и увеличаване на информираността и участието на населението и бизнеса в предотвратяване и разделно събиране на отпадъците. Част от мерките са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни допускания. За една част от мерките не е предвиден бюджет и те не са остойностени, тъй като те ще се финансират в рамките на обичайния бюджет на общината за съответната бюджетна година. Това основно са меки мерки, свързани с организационно, процедурно и нормативно осигуряване на дейностите с отпадъци.

Приблизителната стойност на остойностените по този подход подпрограми е представена в следващата таблица.

	Подпрограма	Стойност (лв.)
1.	Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци	10 000
2.	Подпрограма за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	6 000
3.	Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите и изискванията за битови биоразградими и биоотпадъци	33 000
4.	Подпрограма за управление и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци	26 500
5.	Подпрограма за прилагане на изискванията за управлението на строителните отпадъци	1 200
6.	Подпрограма за повишаване и развитие на административния капацитет за управление на отпадъците	25 000
7.	Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците	23 000
	Общо:	**124 700**

6.1. Подпрограма
„Предотвратяване образуването на отпадъците"
/ППОО/
(към стратегическа цел 1)

Предотвратяване образуването на отпадъци – определение и място в йерархията за управление на отпадъците

В съответствие с Рамковата директива за отпадъците на ЕС от 2008 г. и изискванията на Закона за управление на отпадъците, в края на 2014 г. Министерският съвет одобри първата Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци, като неразделна част от Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г.

Предотвратяването на образуването на отпадъци означава да се работи в посока да не възникват отпадъци, да не се произвеждат продукти, които после да трябва да бъдат рециклирани или обезвреждани, да се планира така закупуването и потреблението на продукти, че да се изхвърлят възможно най-малко отпадъци вследствие на потреблението. Всяко третиране на вече възникнали отпадъци е свързано с известни натоварвания за околната среда, тъй като отпадъкът не изчезва, а претърпява физични, химични или биохимични и термични процеси, с цел получаване на полезнивещества и енергия. Дори и в най-добрия случай, когато отпадъците се оползотворяват, възникват натоварвания поради употребата на енергия и вода за производствения процес. Поради това най-адекватното противодействие на проблемите с отпадъците са действията преди образуването на отпадъци, а именно предотвратяването на образуването на отпадъци.

Едновременно с това, предотвратяването на отпадъците е и съществен принос към отдавна необходимия преход към ефективно използване на ресурсите. По-продължителното ползване на продуктите или пък многократната употреба на продукти, които обичайно се изхвърлят след единствена употреба, водят не само до намаляване на количеството отпадъци, но и до намалено използване на природните ресурси. Следователно изпълнението на мерките за предотвратяване на отпадъците допринася за постигане на европейските и националните цели за ефективно използване на ресурсите. Този преход обаче трябва да бъде направен така, че да не води до намаляване на благосъстоянието и на икономическоторазвитие. Тоест, не става въпрос за това да има конкуренция между екологичните и икономическите политики, а да се използва икономиката за постигане на екологичните изисквания. В този контекст мерките за предотвратяване или минимизиране образуването на отпадъците са от съществено значение за ограничаване изчерпването на първичните ресурси и влиянието на климатичните промени.

Особено важно е да се подчертае, че предотвратяването на отпадъци стои най-високо в йерархията на отпадъците.

В европейското и съответстващото национално законодателство дефиницията за предотвратяване образуването на отпадъци е:

> "*Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:*

- *количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;*
- *вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или*
- *съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите".*

Количествено и качествено предотвратяване

Намаляването на количествата образувани отпадъци се нарича **количествено предотвратяване** на отпадъци, то намаляването на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите се нарича **качествено предотвратяване** на отпадъците. Двата аспекта са тясно свързани и не трябва да се разглеждат като независими, а по-скоро като взаимно допълващи се. Неправилно е да се смята, че ако отпадъкът или неговото третиране само по себе си няма вредно въздействие, то този отпадък не трябва да се предотвратява, тъй като по време на самото третиране на отпадъците се изразходват енергия, вода и други ресурси. Само в случай, че даден продукт не бъде произведен, то той не би се превърнал в отпадък, т.е. в случая на 100 % количествено предотвратяване няма да има нужда и от качествено предотвратяване. Тъй като обаче това е нереалистично, е ясно, че за всеки продукт трябва да се прилагат и двата аспекта. Когато няма количествено предотвратяване, това не означава, че не трябва да има качествено и обратно.

Предотвратяване във всички фази от жизнения цикъл на продукта

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали и продукти – добив, производство, разпространение и потребление. Предотвратяването на отпадъка не е само в една от тези фази. Колкото по-рано се реализират мерките по предотвратяване, толкова по-ефективни ще бъдат. В този смисъл мерки, предприети във фазата на дизайна и пред-дизайна, биха имали по-голям положителен ефект. Предотвратяване по време на дизайна означава да се предприемат мерки още във фазата на вземане на техническите решения при проектиране. Това включва не само еко-дизайн на продуктите, но и стратегическо развитие от гледна точка на икономически показатели, позиция на пазара, планиране на разходи и пр., както и използване на технологии, изискващи по-малко материал, влагане на по-малко опасни субстанции, по-малко опаковки, по-рядко преместване и по-малко складиране.Предотвратяването на отпадъците може да включва и действия след като даден продукт е достигнал края на жизнения си цикъл – вместо да го изхвърля, потребителят може да помисли за варианти за неговата повторна употреба.

Управлението на дейностите по предотвратяването и повторната употреба се отнасят по-скоро за продуктите и в частност до отпадъците. Затова е необходима допълнителназаконова рамка, която ясно да регламентира и изчисти значението и разликата между термините. Тя е много по-широка от законовата рамка за околната среда, тъй като купуването и продаването на „стари" и „използвани" материали е икономически въпрос. Макар, че операциите по рециклиране имат отношение към предотвратяването като процес, то то не се счита задейност по предотвратяване.

Участници в дейностите по предотвратяване на образуването на отпадъци

Основните участници в разработването и реализацията на политиките по предотвратяване на отпадъците и тяхната роля в процеса, тъй като е много важно възможните мерки и бъдещи действия да се адресират към най-подходящите участници.

- *Държава*

Държавата създава ефективни законова рамка и регулации на национално ниво за подпомагане на участниците в дейностите по предотвратяване образуването на отпадъци. За целта държавата може да предвиди в съответните актове стимули за производства или потребление с по-малко отпадъци, например финансова подкрепа на фирмите по ОП „Иновации и конкурентноспособност" 2014-2020 г. Държавата може също така чрез нормативен акт да забрани използването на дадени продукти, ако това не противоречи на европейските норми, както и определянето на задължения, ограничения в разпространението, регламентиране на транспортирането, складирането и третирането на отпадъците, налагане на продуктови такси и т.н. Примери на европейско и национално ниво има достатъчно, например ограниченията за съдържание на опасни вещества в електрическо и електронно оборудване. Освен това, по силата на чл. 49 и чл. 50 от ЗУО държавата има задължение да прилага мерки за планиране, като изготвя програма за предотвратяване на образуването на отпадъци.

- *Общини*

Общините са отговорни за управлениетона битовите отпадъци на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл. 52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително и програма за предотвратяване на отпадъците като част от общинската програма за управление на отпадъците. В общинските програми за управление на отпадъците могат да се включат както по-общи, така и съвсем конкретни мерки, като например реализация на проекти за домашно компостиране, за предотвратяване на специфичен поток отпадъци и др.

- *Икономически и научни субекти, неправителствени организации*

За предотвратяване на образуването на отпадъци икономическите субекти, подпомагани от научните среди, могат да разработят продукти и производствени процеси, които са екологосъобразни и бедни на отпадъци, и да оптимизират съществуващи процеси и продукти. Предлаганите на пазара продукти трябва да бъдат с по-дълъг живот, да са лесни за поправяне и да са произведени и търгувани без излишни опаковки. Тоест, икономическите субекти, подпомагани от научни организации, могат да предприемат мерки, с които се отказват от производството на неекологосъобразни продукти, например чрез внедряване на еко-дизайн на продуктите. Засега този отказ е по-скоро доброволен и продиктуван, например, от подкрепа на европейски проекти и програми или по пазарни съображения. Неправителствени организации, които подкрепят идеите за общество, стремящо се към нулеви отпадъци, могат да създадат платформи и доброволни мрежи за всички субекти, които имат желание да допринесат за реализация на тези политики.

- *Домакинства*

Ролята на домакинствата е ключова за предотвратяване на отпадъците най-вече във фазата на потребление и употреба. Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на повече отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки, например стоки с няколко или обемни опаковки. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че да е готов да понесе ограничения в своите „удобства", респективно да вложи повече усилия и време. Поради това реално и действащо предотвратяване на отпадъци сред потребителите може да се очаква на

първо място в резултат на целенасочени и постоянни кампании от страна на местните власти да насърчават домакинствата да съобразяват своите покупки, като мислят за околната среда, изчерпаемостта на ресурсите и финансовите ефекти; да избират продукти, които са годни за повторна употреба, продукти с малко или без опаковка, с екомаркировка; да наемат вместо да купуват, да купуват продукти в насипно състояние, да търсят продукти без хартиени опаковки, да компостират в домашни условия и др.

ППОО на общината има следното съдържание:

- *Определение и място на предотвратяване образуването на отпадъци в йерархията на управление на отпадъците.* В този раздел се представят същността, философията и смисълът на предотвратяването на отпадъците като най-модерната и екологична политика в областта на отпадъците. Тъй като за България това е нова политика, целта е този раздел да запознае гражданите и вземащите решения на местно ниво с предотвратяването на отпадъците като част от националните политики за ефективно използване на ресурсите.
- *Цели*. В тази част са представени взаимообвързаните стратегическа и оперативни цели за предотвратяване образуването на отпадъци в община Кайнарджа.
- *Оценка и описание на мерки за предотвратяване образуването на отпадъци.* В този раздел на Подпрограмата са представени тези от примерните мерки за предотвратяване на отпадъците, описани в Приложение №4 на Закона за управление на отпадъците, които са подходящи за прилагане в община Кайнарджа, както и идентифицирани дейности, планирани в рамките на всяка мярка.
- *План за действие*,в който са посочени конкретни мерки и дейности със срок за изпълнение, финансиране, резултати, индикатори за напредък и отговорност за изпълнение.

Цели на общинската програма за предотвратяване образуването на отпадъци

По данни на НСИ за 2013 г. средната норма на натрупване на отпадъци за страната е 434 кг/жител/година. Освен по-ниска от средната за страната, нормата на натрупване на битовите отпадъци на община Кайнарджа е с по-благоприятни стойности и от тези на близките по размер общини. Средната норма на натрупване за населените места с население от 3 хил. до 25 хил. жители съгласно Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, одобрена от МОСВ е 295,5 кг/ж./г.

За ограничаване на количеството отпадъци, генерирани на територията на община Кайнарджа, от съществено значение са мерките за предотвратяване или минимизиране образуването на отпадъци. За подобряване на текущото състояние относно генерираните количества отпадъци и в съответствие с йерархията за управление на отпадъците, един от основните приоритети на Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа е провеждане на целенасочена политика за предотвратяването на отпадъците, синтезиран в стратегическата цел на настоящата Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци.

Стратегическа цел на Подпрограмата за предотвратяване образуването на отпадъци в общината е:

„Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването на отпадъци".

Оперативната цел е количествено ориентирана и е формулирана по следния начин:

„Нормата на натрупване на битови отпадъци нараства със значително по-бавни темпове от нарастването на минималната работна заплата".

Оперативната цел е в синхрон с основната цел на европейската и националната политика в областта на околната среда „Прекъсване на връзката между икономическия растеж и нарастващото използване на ресурсите, което води до негативно влияние върху човека и природата".

Индикаторите за изпълнение на оперативната цел са:

Специфичен количествен текущ показател за наблюдение на напредъка е стойността на нормата на натрупване в общината и на минимална работна заплата за съответната година от програмния период.

Целевият индикатор е през 2020 г. ръстът на нормата на натрупване на битовите отпадъци е по-нисък от ръста на минималната работна заплата спрямо 2014 г.

За постигане на стратегическата и оперативната цел на Програмата с общия принос на всички жители на общината, община Кайнарджа се ангажира да:

- **Стимулира** – като осигурява финансова подкрепа за граждански инициативи и икономически стимули за дейности, водещи до повторна употреба.
- **Мотивира** – като провежда информационни кампании, показващи ползите от промяна в консуматорските навици на хората.
- **Създава условия** – като осигурява подходяща инфраструктура за домашно компостиране.
- **Дава пример** – като въвежда мерки за предотвратяване на отпадъците в ежедневната практика и дейността на общинската администрация чрез зелени обществени поръчки, предоставяне на електронни услуги, намаляване използването на хартия и др.

Мерки за предотвратяване образуването на отпадъци

В община Кайнарджа досега не са планирани и изпълнявани целенасочени мерки за предотвратяване образуването на отпадъци.

В настоящата Програма за първи път се предвиждат конкретни взаимообвързани мерки в тази област в община Кайнарджа. Мерките са идентифицирани, като са отчетени мерките в Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, добрите практики и спецификите на общината по отношение на отпадъците и в демографски и социално-икономически аспект.

В Приложение №4 към чл. 50, ал. 3, т. 2 на ЗУО са изброени 16 примерни мерки за предотвратяване на отпадъци, обособени в три групи:

- мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци;
- мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране и производство и разпространение;
- мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба.

Анализът на приложимостта на примерните мерки показва, че относими към компетенциите на местните власти и подходящи за прилагане в община Кайнарджа са посочените по-долу мерки от Приложение №4. За всяка мярка накратко са представени същността на мярката, нейното досегашно прилагане и планирани действия в настоящата подпрограма по всяка мярка.

Използване на мерки за планиране или други икономически инструменти за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите

Съдържанието на тази мярка може да се раздели на две групи дейности:

- Разработване на общински програми за предотвратяване образуването на отпадъци

  Съгласно българското законодателство кметът на общината разработва програма за управление на отпадъците и програма за предотвратяване образуването на отпадъци като част от нея.

- Прилагане на икономически мерки

  С използването на различни по вид икономически стимули се цели повишаване на екологосъобразното поведение на гражданите и бизнеса на територията на общината.

Въпреки, че вече са разработвани различни програми в областта на околната среда и специално в областта на управление на отпадъците, досега в общинските програми не са предвиждани конкретни взаимообвързани мерки за предотвратяване на отпадъците. Настоящата програма за предотвратяване на отпадъците на община Кайнарджа също е първата такава програма. Целта на програмата е да бъде създаден ясен план с посочени конкретни действия, които общината да изпълни при осъществяване на политиката си за предотвратяване образуването на отпадъци, като част от общата си политика в сферата на отпадъците. Изготвената програма е сама по себе си мярка за планиране за ефективно използване на ресурсите.

За някои видове отпадъци е подходящо да бъдат насърчавани дейности по повторна употреба. Такива отпаъци са: текстилните отпадъци, вкл. кожени изделия (обувки, чанти, подвързии за книги и др.); електрическо и електронно оборудване (перални машини, прахосмукачки, ютии, сешоари, кафемашини, мобилни телефони, компютри и др.); едрогабаритни/обемисти отпадъци – холни гарнитури, легла, гардероби, маси, столове и др.; кухненско оборудване- сервизи и др. съдове; печатни издания – книги, списания, географски карти и др. Приоритетни отпадъчни потоци за насърчаване на дейности по предотвратява са кухненските отпадъци. Като един от най-трудно управляваните потоци отпадъци, поради високото органично, бързо биоразградимо съдържание и влагосъдържание и изискващо специални съоръжения за преработването им, както и специализирани съдове за събиране и транспортиране и по-голяма честота на вдигане (особено през летния сезон), то хранителните отпадъци могат изключително успешно да бъдат ограничавани и да не попадат в общинската

система за събиране на отпадъци. Отстранявайки ги от съдовете за събиране - от една страна се спестява значителен финансов ресурс от общинския бюджет за преработването им, а от друга страна – се повишава чистотата на сухите рециклируеми фракции в контейнерите. На европейско и международно ниво са разработени множество материали в тази област, които могат да подпомогнат стартирането на този процес.

Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи потребители

Популяризирането на практически действия и техники, водещи до предотвратяване на отпадъците, може да се извършва чрез разнообразни кампании, вкл. в средствата за масова информация, рекламни брошури, интернет сайтове и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед предотвратяване на отпадъците и намаляване на тяхното количество.

Съществуват многобройни добри практики за провеждане на информационни кампании за предотвратяване на отпадъците от местните власти. Например, за намаляване на количеството отпадъчна хартия, образувано от разпространението на рекламни материали (в т.ч. и безплатните вестници) в редица европейски държави съществува практика за поставяне на стикери "против нежелана поща" на разположение на всеки, който желае да участва. Съществуват и споразумения между пощенските служби и местните власти за зачитане отказа на домакинствата, поставили стикер на пощенските кутии, от получаване на рекламни материали. От друга страна, растящото място на информационните и комуникационните технологии в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи "всички хартии"/печатни издания да бъдат избегнати, като се даде приоритет на електронните носители, независимо дали става дума за битови сметки или за друга информация, предоставена на хартиен носител. В България също има добри примери за проведени информационни кампании относно предотвратяване на отпадъците.

Досега на територията на община Кайнарджа не са провеждани информационни кампании главно за разделното събиране на отпадъци от опаковки. Не са провеждани такива, които са конкретно и целенасочено за предотвратяване на отпадъци. През периода на Програмата ще бъдат планирани и проведени кампании за разясняване и предоставяне на информация за ползите от предотвратяването на отпадъците и съвети за действия в тази посока. Основният резултат на тази мярка е повишаване на общественото съзнание за нуждата от намаляване на генерираните отпадъци. Специална целева група ще са децата и учениците в детските и учебните заведения в Кайнарджа, които най-бързо се приобщават към „зелените” идеи.

Информационните кампании ще се фокусират приоритетно към намаляване образуването на отпадъците от опаковки от хартия и картон, стъкло и пластмаса и биоразградимите отпадъци. Това произтича от анализа на морфологичния състав на битовите отпадъци, генерирани от домакинствата и от бизнеса в община Кайнарджа. Данните показват, че отпадъците от опаковки са с най-голям относителен дял в общия отпадъчен поток, а също така и относителният дял на биоразградимите отпадъци също е висок.

За целите на предотвратяването биоразградимите отпадъци включват градински и хранителни отпадъци. Тези отпадъчни потоци се генерират от домакинствата и

бизнеса и представляват сериозен потенциал за предотвратяване образуването на отпадъци. Хранителните отпадъци от домакинствата могат да бъдат намалени на първо място чрез повишаване на обществената информираност за техники за предотвратяване на хранителни отпадъци и създаване на консуматорски навици, които намаляват образуването на отпадъци.

Финансирането на тези дейности ще се осъществи от общинския бюджет, от отчисленията за депониране на отпадъци по чл. 64 от ЗУО.

Специални инициативи ще бъдат провеждани всяка година в рамките на *Европейската седмица за намаляване на отпадъците*.

Непосредствените резултати от тази мярка не могат да се измерят количествено, но тя има много голямо значение за формиране на съзнание в потребителското общество, което да се стреми да избягва образуването на отпадъци.

В контекста на обществените и корпоративните поръчки - включване на критерии за защита на околната среда и предотвратяване образуването на отпадъци в обявите за обществени поръчки и в договорите, съгласно *Наръчника за екологичните обществени поръчки, публикуван от Агенцията за обществени поръчки.*

Европейската комисия, в своето съобщение „Обществени поръчки за по-добра околна среда" (COM (2008) 400), определя зелените обществени поръчки като процедура, чрез която публичните органи се стремят да получат продукти, услуги и строителни работи с намалено въздействие върху околната среда през целия им жизнен цикъл, вместо продукти, услуги и строителни работи със същата основна функция, които иначе биха били предоставяни. В съобщението се препоръчва определяне на общи критерии за „зелените" обществени поръчки, като по този начин се постигне прилагане на единен подход от страните членки, за да не се нарушава конкуренцията на пазара на Общността. Комисията разработи и критерии за различни стоки и услуги, които тя счита за най-подходящи при възлагане на обществени поръчки за тези стоки и услуги.

Според българското и европейското законодателство за обществените поръчки при възлагането им, офертите могатда бъдат оценявани по два начина - или само на база най-ниска цена, или на база „икономически най-изгодна" оферта. При вторият начин се вземат предвид и други критерии за възлагане, в допълнение на цената. Тъй като критерият „икономически най-изгодна оферта" винаги се състои от два или повече подкритерия, те могат да включват екологични критерии.

Както се подчертава и в цитирания в настоящата мярка Наръчник, важно е да са изпълнени следните условия, на които да отговарят критериите:

1. да са свързани с предмета на договора;

2. да бъдат конкретни и обективно количествено измерими;

3. да са обявени предварително;

4. да са подчинени на правото на Общността.

При спазване на тези условия критериите ще са правилни, а оттам и поръчката няма да е проблемна. Ако се приеме като база за сравнение „икономически най-изгодна оферта", трябва да се има предвид, че при изчисляването е целесъобразно да се

приложи изчисление на база „стойност на жизнения цикъл”. Това означава, че остойностяването включва целия срок на експлоатация и обхваща следните разходи:

- разходите за закупуване и всички свързани с това разходи (доставка, монтаж, пускане в експлоатация и т.н.);
- оперативни разходи, включващи енергия, резервни части и поддръжка;
- разходи в края на жизнения цикъл като спиране от експлоатация и отстраняване.

На етап възлагане за всеки един от тези разходи трябва да се определи коефициент, за да могат да бъдат взети под внимание при определяне на икономически най-изгодната оферта. Това ще помогне да се получи продукт, който е не само „икономически най-изгоден”, но той ще има и по-добри екологични показатели, тъй като в процеса на възлагане ще станат ясни и разходите както при използване, така и за изхвърляне, на които в противен случай няма да бъде обърнато достатъчно внимание.

Настоящата програма предвижда участие на служител/и от общинска администрация на община Кайнарджа с функции за подготовка и провеждане на обществени поръчки, в обучение относно "зелени“ обществени поръчки.

План за действие

Подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъци

Оперативна цел:	**През 2020 г. ръстът на нормата на натрупване на битовите отпадъци е по-нисък от ръста на минималната работна заплата спрямо 2014 г.**
Базови стойности на целевия индикатор за 2014 г.	**минимална работна заплата – 340 лв.** **норма на натрупване в община Кайнарджа –295,5 кг/жител/година**

Мярка	Дейности /мерки/	Бюджет (лв.)*	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение
						Текущи	Целеви	
1. Използване на мерки за планиране или други икономически мерки за насърчаване на ефикасното използване на ресурсите чрез предотвратяването на отпадъци	Извършване на мониторинг на изпълнение на мерките за ПОО, заложени в програмата	1 000	общински бюджет	2017-2020	намаляване на вредното въздействие на отпадъците	Ежегодно - брой изпълнени/в процес на изпълнение мерки	Всички мерки, включени в ППОО, са изпълнени до края на 2020 г.	Еколог
	Информиране на жителите за въведените електронни услуги от общината за граждани и фирми	2 000	общински бюджет	2020	Предотвратени отпадъци чрез разширяване предоставянето на електронни услуги	Брой въведени електронни услуги	До края на 2020 г. въведени минимум 10 електронни услуги	Кмет
2. Провеждане на		6 000	Отчисления	ежегодно	Брой	Проведени най-		Н-к Отдел

ежегодни информационни мероприятия за предотвратяване образуването на отпадъци, вкл. в рамките на Европейската седмица за намаляване на отпадъците			по чл. 64 от ЗУО спонсорство от партньори грантови схеми		проведени мероприятия Брой участници	малко 5 информационни кампании		ИПООС съвместно със служител за връзки с обществеността
3. Използване на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи от потребители	Изготвяне на годишен план за действие относно информация и кампании за предотвратяване на отпадъците	в рамките на ежегодния план за действие за информационни кампании	общински бюджет	2017-2020	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПО	изготвени годишни планове	До 2020 г. изготвени 4 годишни планове за действие	Еколог
	Провеждане на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по предотвратяване на отпадъците	в рамките на ежегодния бюджет за информационни кампании по управление на отпадъците	общински бюджет; отчисления по чл. 64 ЗУО, оперативни програми	2017-2020	Гражданите и фирмите са запознати с ползите от ПО	Брой реализирани дейности от годишния план за действие	До 2020 г. са проведени минимум 5 информационни кампании	Ресорен зам.кмет
4. В контекста на обществените и корпоративните поръчки - включване на	Обучение относно "зелени обществени поръчки" на служител/и от	1000	общински бюджет	2017	Служител/и на общината са обучени по темата за зелени	Брой обучени служители	Към края на 2020 г. 10% от обществените поръчки са	Кмет

критерии за защита на околната среда и предотвратяване образуването на отпадъци в обявите за търгове и в договорите	общинската администрация с функции за възлагане на обществени поръчки				обществени поръчки		„зелени“	
		Общо:10 000						

** Бюджетът е разчетен за посочените периоди в рамките на целият период на програмата до 2020 г., включително (31.12.2020)!*

Съгласно **стратегическа цел 2** - Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворените отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирани отпадъци, най-добрата политика е образуването на отпадъци да бъде предотвратено. За България и българските общини, а и за много региони в Европа, тази политика като целенасочени действия е в начален стадий на въвеждане и постигането на резултати ще изисква упорита работа и по-продължително време. Ето защо в краткосрочна перспектива управлението на отпадъците в община Кайнарджа ще се подобрява чрез дейности, свързани с повторно използване, рециклирането и оползотворяването на отпадъците.

В съответствие с националните цели за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на отпадъците, както и стремежът за изпълнение на общинските цели за рециклиране, оползотворяване и намаляване на депонираните отпадъци, доведоха до поставянето на Стратегическа цел 2*„Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворените отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирани отпадъци“* в Програмата за управление на отпадъците, за която са разработени мерки, тематично обособени в пет подпрограми:

- **подпрограма** за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло;
- **подпрограма з**а разделно събиране и достигане на целите и изискванията за битовите биоразградими, в т.ч. биоотпадъци;
- **подпрограма з**а прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- **подпрограма** за отпадъците от утайки от пречиствателната станция за отпадъчни води - *при наличие на изградена ПСОВ;*
- **подпрограма** за управление и намаляване на риска от депонираните отпадъци.

6.2. Подпрограма

„Разделно събиране и достигане на целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло“

(към стратегическа цел 2)

През 2012 г. в Закона за управление на отпадъците се включи общоевропейската цел за рециклиране на битовите отпадъци, приета в законодателство на ЕС през 2008 г. По-конкретно за общините в България се постави изискването да достигнат поетапно до 2020 г. **рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло** (*в които потоци отпадъци се включват и отпадъците от опаковки от същите материали*) в следните количества:

до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло

до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло

до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

Съобразно нормативната уредба всяка община може да постигне целта *самостоятелно или заедно с други общини, в зависимост от решението на Общото събрание на съответното РСУО* и наличната инфраструктура за третиране на отпадъците в общината и региона.

Системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъците от опаковки от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло и НУБА и ИУЕЕО, които се осъществяват и финансират основно от организациите по оползотворяване чрез схемите за „разширена отговорност на производителя”, се отчитат и допринасят в голяма степен за постигане от общините на целите за рециклиране на битовите отпадъци.

Изпълняваният в момента проект в община Кайнарджа за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци също има важно значение за прецизиране на количествата и отчитане на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци.

За постигане на резултати в общината по разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метали, от съществено значение е и осигуряването на площадки за разделно събрани отпадъци (т.н. пунктове за изкупуване на вторични суровини), което ще ограничи във висока степен кражбата на полезни рециклируеми материали от контейнерите за отпадъци и наинфраструктурата на територията на общината, където има метални елементи.

От ключово значение за увеличаване на количествата разделно събрани отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло са целенасочените действия за информиране и мотивиране на населението да участва в разделното събиране на отпадъците. В периода на настоящата ПУО, общината ще организира нарочни мероприятия за събиране на отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло за различни целеви групи, вкл. с подходящи стимули, в допълнение на информационно-образователните мерки за управление на отпадъците.

Предвид гореизложеното, мерките в настоящата Подпрограма са насочени към увеличаване на количествата разделно събирани и рециклирани отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло чрез осигуряване на инфраструктура за сепариране на смесените битови отпадъци преди депониране, прилагане на различни форми за обхващане на всички генератори на отпадъци за събиране на тези потоци отпадъци и строга отчетност на количествата.

В резултат на предприетите мерки, през последните години количеството на разделно събраните битови отпадъци нараства, но не е достатъчно за изпълнение на целите на за рециклиране на тези потоци отпадъци.

Отпадъците от хартия и картон, пластмаса и стъкло представляват около 30% от битовите отпадъци в Кайнарджа, общината ще предприеме допълнителни действия, идентифицирани в резултат на анализа на състоянието на управление на отпадъците, в следните основни направления:

- осигуряване на площадка/площадки за временно съхранение на отпадъци, където гражданите могат да оставят без допълнително заплащане разделно събрани битови отпадъци, като напр. едрогабаритни пластмасови и метални отпадъци, хартиени отпадъци, стари печатни издания, излязла от употреба битова техника, акумулатори и други отпадъци, които могат да се оползотворят и да не се извозват за депониране. Така общината ще изпълни и изискванията за осигуряване на разделно събиране на опасни битови отпадъци, тъй като например отпадъците от електронно и електрическо оборудване и акумулаторите освен, че са рециклируеми, се класифицират и като опасни отпадъци. При планиране на тази мярка е взето предвид и социологическото проучване на Европейската комисия сред гражданите на ЕС „Отношение на европейците към управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите”, според което за 81 % от българите от голямо значение за активното им включване в разделното събиране на отпадъците е наличието на повече и по-добри площадки и инфраструктура за тези цели в квартала/населеното място, където живеят.[1]

- проучване, подготовка и сключване на договори с организации за оползотворяване на отпадъци от ЕЕО и батерии и акумулатори, с оглед отчитане от общината на количествата предадени метални отпадъци за изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци;

- подготовка и сключване на договор с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки;

- нормативни мерки в бъдещата Наредба за управление на отпадъците, свързани със строги изисквания за регистрирането и работата на пунктовете за изкупуване на вторични суровини; предоставяне на информацияза количествата разделно събрани ипредадени за рециклиране битови отпадъци от всички юридически лица на територията на общината;

- мерки, свързани с осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията за разделното събиране и предаване на рециклируеми битови отпадъци;

- въвеждане на стимули за юридическите лица и гражданите за активно участие в организираните от общината системи за разделно събиране на отпадъците, когато тя започне да работи;

В тази подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на специфичните й цели, но са тематично отнесени в други подпрограми в рамките на настоящата общинска Програма за управление на отпадъците до 2020 г., тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на няколко стратегически и оперативни

[1] Европейска комисия, ФЛАШЕВРОБАРОМЕТЪР, 2013

цели на програмата. Пряко отношение към постигане на специфичната цел на настоящата подпрограмата са мерките от другите подпрограми, например свързани с:

- осъществяване на информационните кампании за ползите от разделното събиране и рециклирането на отпадъците, в т.ч. и за населението на общината и насърчаване на населението да събира разделно отпадъците;
- след въвеждане на методиката на национално ниво и влизане в сила на националните нормативни изисквания заопределяне на ТБО, където е възможно определянето й, по-пряко свързано с количествата изхвърлени отпадъци;
- внедряване в общината на електронна информационна система за отпадъците, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. модул за разделно събраните и за предадените за рециклиране отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метал, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;
- обучителни програми за поддържане и подобряване на капацитета на администрацията и контролиращите инспектори на общината;
- анализ и инициране на общо събрание на РСУО, на което да се обсъди и вземе решение за подхода за изпълнение на целите за оползотворяване и рециклиране на битовите отпадъци от общините в РСУО, обвързано с вземането на решения по други свързани въпроси;
- извършване на нови морфологични анализи след 5 години, съгласно изискванията на ЗУО.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма и съотносимите мерки от други подпрограми на ПУО до 2020 г. на община Кайнарджа, насърчава разделното събиране и подобряване на качеството на събраните рециклируеми отпадъчни материали от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло и ще доведе до изпълнението на целите за рециклиране на тези потоци битови отпадъци от общината.

План за действие
Подпрограма „Разделно събиране и рециклиране на отпадъците от хартия и картон, пластмаса, метали и стъкло“

Оперативна цел:	**Достигане на целите за рециклиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло**
Текущи индикатори	**2016 г. - мин.25% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране;** **2018 г. - мин.40% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране**
Целеви индикатор	**2020 г. - мин.50% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране**

Мерки/Дейности	Бюджет* (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение
					Текущи	Целеви	
1. Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и изхвърляне на отпадъците в организираната от общината система за разделно събиране на отпадъците	-	Общински бюджет	2017-2020	Изготвен доклад до кмета за резултатите от осъществения контрол	Брой осъществени тематични проверки	Осъществени ежегодно проверки във всички квартали на града	еколог
2. Изготвяне на общинска наредба за управление на отпадъците и включване в нея на изисквания за предоставяне на общината на информация за разделно събраните отпадъци и предадени за рециклиране и оползотворяване от ОО/фирми и др. юридически лица	-	Общински бюджет	2017-2020	Нормативно са определени	Подготвени изменения на Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Кричим	Приети изменения на Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Кричим	Кмет, общински съвет
3. Ежегодно събиране и обработка на информация от ОО/фирми и др. юридически лица за разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци в електронната информационна система за отпадъците на общината	-	Общински бюджет	2017-2020	общината разполага с информация за количествата разделно събрани отпадъци на територията на общината	Брой на ОО/фирми и юридически лица, които са представили навременна и пълна информация	Всички ОО/фирми и юридически лица са представили навременна и пълна информация	Еколог
4. Сключване на договор с организации за оползотворяване на отпадъци от	-	Общински бюджет	2017	Общината разполага с допълнителна	Етапи на проучване и сключване на	Сключен договор с	Зам.кмет с отговорност

Мерки/Дейности	Бюджет* (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение
					Текущи	Целеви	
акумулатори и батерии и отпадъци от електронно и електрическо оборудване				възможност за разделно събиране и отчитане на рециклирани метални битови отпадъци	договора	организации по оползотворяване	„Екология“
5. Сключване на договор с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки	-	Общински бюджет	2017	Общината е осигурила разделно събиране на значителна част от битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло	Етапи на сключване на договора	Сключен нов договор с организацията по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Зам.кмет с отговорност „Екология“
6. Сключване на договор с организации за оползотворяване на НУБА		Общински бюджет	2017	Увеличени количества разделно събирани и предадени за рециклиране метални битови отпадъци	Етапи на проучване и сключване на договора	Сключен договор с ООп на НУБА	Зам.кмет с отговорност „Екология“
7. Сключване на договор с организацията за оползотворяване на ИУЕЕО		Общински бюджет	2017	Увеличени количества разделно събирани и предадени за рециклиране метални битови отпадъци	Етапи на сключване на договора	Сключен договор с ООп на ИУЕЕО	Зам.кмет с отговорност „Екология“
8. Провеждане на кампании на разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло	6 000	Общински бюджет, Отчисления по чл.64 ЗУО	2017-2020	Повишено участие на населението в разделно събиране на отпадъците	Брой кампании по видове Брой участващи домакинства/етажни собствености/училища и др. целеви групи	Проведени 8 кампании Количество разделно събрани отпадъци	Еколог, съвместно с връзки с обществеността
9. Сключване на договор с организации за оползотворяване на НУБА	-	Общински бюджет	2017	Увеличени количества разделно събирани и предадени за рециклиране метални битови отпадъци	Етапи на проучване и сключване на договора	Сключен договор с ООп на НУБА	Зам.кмет „Устройство на територията и общинска собственост“
		Общо: 6 000					

**Бюджетът е разчетен за посочените периоди в рамките на целият период на програмата до 2020 г., включително (31.12.2020)!*

6.3. Подпрограма

„Разделно събиране и достигане на целите и изискванията за битовите биоразградими отпадъци и за биоотпадъците “

(към стратегическа цел 2)

За биоразградимите битови отпадъци ЗУО регламентира конкретни и поетапни количествени цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата за битови отпадъци, а в края на 2013г. с Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците за общините се въведоха цели и за разделно събиране и рециклиране и оползотворяване на биоотпадъците.

"Биоразградими" са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

"Биоотпадъците" са част от биоразградимите битови отпадъци, и по-конкретно отпадъците от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Целите за рециклиране, оползотворяване и отклоняване на отпадъци от депата са със следните конкретни измерения:

Цел за ограничаване на количествата депонирани биоразградими отпадъци

Разпоредбите на ЗУО изискват до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г. Тази цел е в съответствие и с изискванията на Директива 1999/31/ЕС относно депа за отпадъци. Намаляването на депонираните биоразградими отпадъци има пряко отношение към политиките за климатичните промени, тъй като води до намаляване на емисиите на парникови газове.

Цели за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци

В допълнение към общоевропейската цел за намаляване на депонираните биоразградими битови отпадъци, амбициозни национални цели за оползотворяване на битовите биоотпадъци се поставиха в Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците, приета през месец декември 2013 г. Наредбата задължава общините за всеки от регионите за управление на отпадъци по чл. 49, ал.9 от ЗУО да постигат поетапно цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци:

- до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.;
- до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци образувани в региона през 2014 г.

Наредбата изисква разделно събраните биоотпадъци да се оползотворяват чрез дейностите, обозначени със следните кодове по Приложение № 2 към § 1, т. 13 от допълнителните разпоредби на ЗУО:

1 . R 3 – рециклиране/възстановяване на органични вещества, които не са използвани като разтворители (включително чрез компостиране и други процеси на биологична трансформация), и/или

2 . R 1 0 – обработване на земната повърхност, водещо до подобрения за земеделието и околната среда;

3. R 1 - използване на отпадъците предимно като гориво или друг начин за получаване на енергия (само в случаите на анаеробно разграждане на биоотпадъци).

Целите се считат за изпълнени при условие, че биоотпадъците са събрани разделно при източника на образуване, транспортирани и предадени за оползотворяване. В допълнение Наредбата изисква кметовете на общини да осигурят цялото количество образувани биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община да се събират разделно и оползотворяват.

Биоотпадъците, преработени чрез домашно компостиране, се считат от законодателството за предотвратени отпадъци и не се отчитат за изпълнение на целите за биоотпадъците.

В съответствие с националните политики и изисквания, община Кайнарджа си поставя следните цели относно управлението на биоразградимите отпадъци и биоотпадъците до 2020г.:

- ежегодно до 2019г. включително, ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 50 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в общината през 1995 г., а до края на 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в общината през 1995 г.

- разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци в следните количества:

  1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в общината през 2014 г.;

  2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в общината през 2014 г.

Важна предпоставка за значителното подобряване на управлението на биоразградимите, в т.ч. на биоотпадъците в общината и постигане на посочените цели са някои предприети мерки от общината:

- задълбочен анализ на отпадъците, осъществен за целите на разработване на настоящата програма за управление на отпадъците

- възложен е морфологичен анализ на битовите отпадъци, който да даде точна информация за генерираните биоразградими битови отпадъци и биоотпадъци по отделни отпадъчни потоци;

- започнати са анализ и проучване за подходяща площадка на територията на общината, във връзка с бъдещите дейности по компостиране на „зелените“ отпадъци.

За 2013г. общината изпълнява целите за намаляване на депонираните биоразградими битови отпадъци, но трябва да положи допълнителни усилия за изпълнение на целите за битовите биоотпадъци, тъй като в общината и в съседни териториално близки общини няма изградени инсталации за оползотворяване на зелените отпадъци.

С оглед осигуряване на актуална, прецизна и достоверна информация за количествата на различните потоци битови отпадъци, в т.ч. на биоотпадъците, за да се отчита изпълнението на целите пред МОСВ за оползотворяване на биоотпадъците, е необходимо да приключи възложеното от общината проучване за морфологичния състав на битовите отпадъци на общината. Резултатите са много важни, тъй като първите данни от възложения морфологиченанализ на отпадъците показват различия със съответните усреднени за страната данни за морфологичния състав на отпадъците, заложени в националната Методика за определяне на морфологичния състав на отпадъците, одобрена през 2012г. от МОСВ. Прецизното определяне на количествата и състава на биоотпадъците ще са необходими за подготовка на бъдещи предпроектни проучвания и анализи и вземане на решения за бъдещото развитие на системите за управление на отпадъците.

Първоначалните данни от морфологичния анализ на отпадъците показват, че общината е със сравнително малък относителен дял на хранителните отпадъци. Като се има предвид сравнително малкото количество генерирани хранителни отпадъци, както и много малкия брой на обществени генератори на такива отпадъци – детски градини, учебни заведения и ресторанти, от които да се събират разделно, може да се направи категоричния извод, че тяхното разделно събиране на настоящия етап и за периода на програмата е необосновано, още повече, че за периода на програмата не се очаква да се въведе в експлоатация анаеробна инсталация за хранителни отпадъци в съседни териториално близко разположени региони. Ситуацията е аналогична в по-голямата част от общините в страната.Това означава, че за да изпълни общината целите за биоотпадъците, трябва да преработва от 2016 до 2019г. половината от градинските отпадъци, а от 2020г. – почти 100% от генерираните на територията на общината градински отпадъци, за да компенсира липсата на технически възможности за оползотворяване на хранителните отпадъци.[2]

При прогнозираните количества и морфология на битовите отпадъци, общината може да изпълни целта за отклоняване на биоразградимите битови отпадъци за 2020г. като рециклира поне 50% от отпадъците от хартия и картон и около 50% от градинските отпадъци.

Необходимо е и разработването и допълването на общинската наредба за управление на отпадъците със специални разпоредби и изисквания за разделно събиране и оползотворяване на зелените биоотпадъци, които да влязат в сила след създаването на съответната система, включително и биоотпадъците от пазарите, които също подлежат на компостиране.

В подпрограмата не са включени част мерките, които имат пряка връзка с постигане на оперативните цели на подпрограмата, но са описани в други подпрограми на настоящата Програма, тъй като имат хоризонтален характер и допринасят за постигането на повече от една стратегическа цел. Пряко отношение към постигане на набелязаните цели на настоящата подпрограмата са мерките от други подпрограми, свързани с:

[2] Резултатите от първия сезон от морфологичния анализ на общината показват, че хранителните отпадъци са 16,3%, а градинските – 15,2% от състава на смесените битови отпадъци.

- осъществяване на информационните кампании за предотвратяване на отпадъците и за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците, за насърчаване за домашно компостиране и за активно предоставяне на информация за битовите отпадъци;
- довършване/финализиране от общината на проучването за морфологичния състав на битовите отпадъци и възлагане на такова през 2021г. в съответствие с изискванията на нормативната уредба (на всеки 5 години);
- определяне на такса битови отпадъци, по-пряко свързано с количествата отпадъци, но след приемане на национална методика и влизане в сила на националните разпоредби за промени в начина на определяне наТБО;
- обучение и подобряване административния капацитет по управление на отпадъците;
- внедряване в общината на електронна информационна система за отпадъците, чрез която ще се събират данни за отпадъците, вкл. модул за разделно събраните и за предадените за рециклиране отпадъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метал, за проследяване на степента на постигане на целите и вземане на съответните управленски решения;
- съставяне на отчети за изпълнение на целите за битовите отпадъци и представянето им пред компетентните органи;
- обучителни програми за поддържане и подобряване на капацитета на администрацията и контролиращите инспектори на общината;
- анализ и инициране на общо събрание на РСУО, на което да се обсъди и вземе решение за подхода за изпълнение на целите за оползотворяване и рециклиране на битовите отпадъци от общините в РСУО, обвързано с вземането на решения по други свързани въпроси;
- мерките, свързани с подобряване на оползотворяването и на рециклирането на битовите отпадъци от хартия и картон, включително и опаковки от същия материал, тъй като те са едновременно и биоразградими отпадъци и спомагат за изпълнението на целите за намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци
- анализ и инициране на Общо събрание на РСУО Силистра, на което да се обсъди и вземе решение за подхода за изпълнение на целите за оползотворяване и рециклиране на битовите отпадъци от общините в РСУО, обвързано с вземането на ключови решения по други свързани въпроси.

Осъществяването на подпрограмата ще има принос за изпълнение и на националните цели за биоразградимите отпадъци, както и целите за намаляване на парниковите газове в съответствие с Третия национален план по изменение на климата до 2020 г., тъй като изпълнението на мерките за биоразградимите отпадъци са едновременно и мерки за намаляване и предотвратяване на емисиите на метан от депата за битови отпадъци.

План за действие

Подпрограма „Разделно събиране и достигане на целите и изискванията за битовите биоразградими и за биоотпадъците“

Оперативна цел:	**Достигане на целите и изискванията за биоразградимите, в т.ч. за биоотпадъците**
Текущи индикатори	**Ежегодно до 2020 г. количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци е под 50% от общото количество на същите отпадъци, образувани в общината през 1995 г.;** **2017 г. – 2019 г.: мин. 25% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината през 2014 г. са разделно събрани и оползотворени**
Целеви индикатор	**2020 г. - количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци е до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в общината през 1995 г.;** **2020 г. - мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в общината през 2014 г. са разделно събрани и оползотворени**

Мерки/Дейности	**Бюджет* (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорност за изпълнение**
					Текущи	**Целеви**	
1. Провеждане на своевременна активна разяснителна кампания сред населението и юридическите лица, обхванати от системата за разделно събиране на биоотпадъците	3 000	Общински бюджет Отчисления по чл.64 от ЗУО	2017-2018	Населението и юридическите лица са запознати със схемата за разделно събиране на биоотпадъците и ползите от нея	Етапи на подготовка на информационната кампания	Дейностите по информационната кампания са изпълнени	Зам.кмет с отговорност „Екология
2. Въвеждане на система за разделно събиране на зелени биоотпадъци	30 000	Общински бюджет	2019	Увеличени количества разделно събрани зелени	Закупени съдове и транспортна техника Издадена заповед на кмета с график и	Въведена система за разделно събиране и транспортиране на зелените	Зам.кмет с отговорност „Екология“

				биоотпадъци	местоположение на съдовете	биоотпадъци	
3. Включване в общинската наредба за управление на отпадъците на изисквания за разделно събиране на зелените отпадъци след осигуряване на системата за разделното им събиране.		Общински бюджет	2017	Нормативно са определени изискванията за разделно събиране на зелените отпадъци	Подготвка на Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Кайнарджа	Приемане на Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Кайнарджа	Зам.кмет с отговорност „Екология“
	Общо: 33 000						

**Бюджетът е разчетен за посочените периоди в рамките на целият период на програмата до 2020 г., включително (31.12.2020 г.)*

6.4. Подпрограма
„Управление и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци“
(към стратегическа цел 2)

Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство. Все още и най-напредналите държави не могат да предотвратят напълно депонирането на отпадъците. Ето защо част от усилията за подобряване на управлението на отпадъците са насочени към управление и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци, което може да се постигне чрез няколко групи мерки:

- ползване на депа, отговарящи на екологичните нормативни изисквания, които минимизират рисковете за околната среда
- чрез намаляване на количествата депонирани отпадъци посредством увеличаване дела на рециклираните и оползотворени отпадъци
- закриване и техническа и биологическа рекултивация на старите депа за отпадъци с преустановена експлоатация
- последващиследексплоатационнигрижи и мониторинг на закритите депа
- предотвратяване на депонирането доколкото е възможно на опасни битови отпадъци чрез разделното им събиране и предаване за обезвреждане.

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци (рециклиране и оползотворяване на биоразградимите и рециклируемите от хартия, метал, пластмаса и стъкло и др.), както и на строителните отпадъци, имат едновременно принос и за намаляването на депонираните отпадъци, но са включени систематично в предходните под програми.

В настоящата подпрограма са включени допълнителни мерки от компетенциите на община Кайнарджа, свързани с:

- осигуряване на екологосъобразно депониране на остатъчните битови отпадъци на депо Силистра, отговарящо на всички нормативни изисквания;
- разделно събиране на опасни битови отпадъци и предаването им за обезвреждане.

Община Кайнарджа е сред общините в България, които спазват напълно изискванията за депониране на битовите отпадъци на депа, които отговарят на европейските и националните изисквания преди средата на 2009 г., когато за България беше крайният срок за привеждане в съответствие с тези изисквания.

Що се отнася до отговорностите на общините относно старите общински сметища, община Кайнарджа е рекултивирала 2 бр. стари общински сметища чрез публично финансиране от ПУДООС през 2010 г.

Необходимо е да се определи отговорността за последващия контрол и наблюдение на параметрите на околната среда в района на закритите сметище, съгласно изискванията на Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

В подпрограмата са включени и някои свързани с депонирането на смесени битови отпадъци мерки, и по-конкретно – закупуване на нови контейнери за смесени битови отпадъци с оглед унифициране на системата за събиране и извозване на смесените битови отпадъци на територията на общината, което се мотивира от изготвените анализи за управление на отпадъците. Общината може да ползва ПУДООС като инструмент за финансиране, както редица общини в страната, тъй като средствата се отпускат като безлихвени заеми за петгодишен срок с двегодишен гратисен период.

Що се отнася до намаляване и предотвратяване на риска от депониране на опасни битови отпадъци, мерките, които общината ще предприеме, се отнасят основно до сключването на договори с организация за оползотворяване на отпадъчни масла, отпадъци от електронно и електрическо оборудване и батерии и акумулатори, както и осигуряване на площадка, на която домакинства и източници, подобни на домакинства, могат да оставят разделно събрани опасни битови отпадъци (като например, стари препарати за растителна защита, кутии с бои и лакове и др.).

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Подпрограма за управление и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци

Оперативна цел:	**Остатъчните битови отпадъци се обезвреждат съобразно нормативните изисквания през целия период на Програмата**

Дейности /мерки/	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорност за изпълнение**
					Текущи	**Целеви**	
1. Осигуряване на площадка за предаване и временно съхраняване на опасни битови отпадъци	В рамките на бюджета за площадката по подпрограмата за рециклиране на битови отпадъци 3 000	ОПОС 2014-2020/общински бюджет/ отчисления за депониране по сметката в РИОСВ на общината	2018	Осигурена възможност за предаване и временно съхраняване на опасни битови отпадъци	Технически, финансови и административни процедури за осигуряване на площадката	Площадката е функционираща	Зам.кмет с отговорност „Екология“
2. Проучване и сключване на договор с организация за оползотворяване на отпадъчни масла		Общински бюджет	2017	Осигурено разделно събиране и предаване на отпадъчните масла	Етапи на проучването и подготовката на договор	Сключен договор	Зам.кмет с отговорност „Екология“
3. Закупуване на 40 контейнера тип Бобър 1100 л. с цел поддържане на системата за събиране и извозване на смесените битови отпадъци	20 000	ПУДООС/ Отчисления по чл.60 от ЗУО	2017-2020	Унифицирана общинска система за сметосъбиране и сметоизвозване	Етапи на подготовка на документацията за закупуване на контейнерите	Доставени 30 контейнери	кмет
4. Своевременно почистване на новообразувани нерегламентирани сметища	3 500	Общински бюджет Отчисления по чл.60 от ЗУО	2017 -2020	Предотвратен е рискът за околната среда и човешкото здраве от нерегламентирани сметища	Брой почистени нерегламентиран и сметища	Недопускане възникване на нови нерегламентира ни сметища	Зам.кмет с отговорност „Екология
	Общо: 26 500						

**Бюджетът е разчетен за посочените периоди в рамките на целият период на програмата до 2020 г., включително (31.12.2020 г)!*

6.5. Подпрограма

„Прилагане на изискванията за управление на отпадъци от строителство и разрушаване на сгради “

(към стратегическа цел 2)

"**Отпадъци от строителство и разрушаване**" са отпадъци, съответстващи на кодовете на отпадъци от група 17 от Приложение № 1 на Наредбата за класификация на отпадъците (минерални отпадъци, пластмаси, метал, хартия, изолационни материали, дърво, азбест, други опасни отпадъци и др.).

Отпадъците от строителството и разрушаването във висока степен подлежат на рециклиране и повторна употреба и от проблем за околната среда те могат да се превърнат в ценен ресурс. Ето защо според европейското законодателство до 2020 г. подготовката за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване следва да се увеличи най-малко до 70% от общото им тегло. ЗУО определи поетапно по години целите за България на национално ниво зарециклиране и друго оползотворяване, за да се достигне крайната цел,произтичаща от европейското законодателство, през 2020 г.:

- до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците
- до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците
- до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

Община Кайнарджа, както и другите общини в страната, имат следните отговорности, произтичащи от ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали:

- организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- когато общината е <u>възложител</u> на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи:
  - да разработва План за управление на строителните отпадъци като част от строителната документация за инвестиционния проект за издаване на разрешение за строеж;
  - да изпълни реално Плана за управление на отпадъците;
  - да влага в строежите определен процент материали от рециклирани строителни отпадъци или материално оползотворяване в обратни насипи;
  - да осигури селективното разделяне и материално оползотворяване на определени видове строителни отпадъци в минимални количества;

Изискването за разработване на план за управление на отпадъците не се прилага за:

- o разрушаване на сгради с РЗП под 100 кв. м;
- o реконструкция, основен ремонт и/или промяна предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 500 кв. м;

- строеж на сгради с РЗП, по-малка от 300 кв. м;
- разрушаване на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи, когато тяхното премахване е наредено по спешност от компетентен орган.

Планът за управление на строителните отпадъци се включва в обхвата на инвестиционните проекти по Глава 8 от ЗУТ, а за обектите, за които не се изисква одобрен инвестиционен проект по ЗУТ, се изготвя като самостоятелен план.

Изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци се установява:

- за строежите, за които се упражнява строителен надзор - с окончателния доклад по чл. 168 от ЗУТ на лицето, упражняващо строителен надзор, в който се описва изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при изпълнението на проекта
- за строежите, за които не се упражнява строителен надзор - с отчет до кмета на общината по образец съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Докладите и отчетите се представят на органа, одобрил инвестиционния проект или плана за управление на строителни отпадъци, както и на РИОСВ.

При строителство, разрушаване на законни строежи и доброволно премахване на незаконни строежи или на негодни за ползване или застрашаващи сигурността строежи, възложителят на строителни дейности носи отговорност за изпълнението на целите, свързани с оползотворяване на материали от строителни отпадъци.

Анализите на строителните отпадъци и на инфраструктурата за строителните отпадъци показват, че община Кайнарджа, както преобладаваща част от общините (а и фирмите) в страната, към настоящия момент депонира строителните си отпадъци в района около населените места и с тях се запълват нигативни форми от терена. На територията на общината, както и в близкият регион Силистра, все още няма инсталации за рециклиране на строителни отпадъци. Затова е целесъобразно общината да извърши целенасочено проучване на възможностите за рециклиране на строителни отпадъци в териториално близки региони, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни и информиране на гражданите и другите организации чрез интернет страницата си.

Другите мерки, включени в подпрограмата, са свързани с осигуряване на условия общината да изпълни посочените по-горе ангажименти от компетенции на общината и са насочени към:

- изпълнение на функциите на общината като възложител на строежи и разрешаващ орган за строителството и въвеждането на строежи в експлоатация в контекста на изискванията на нормативната уредба за строителните отпадъци, както и орган, одобряващ плана за управление на отпадъците като част от строителната документация;

В настоящата подпрограма не са включени част от неинвестиционните мерки, които имат пряка връзка с постигане на нейните цели, тъй като са включени в други подпрограми, например:

- програми за обучение на служители за целите на изпълнение на изискванията за строителните отпадъци;
- осъществяване на информационните кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците и за активно предоставяне на информация за отпадъците, в т.ч. за изискванията и възможностите относно строителните отпадъци и ползите от разделното събиране
- разработване и внедряване на интегрирана общинска информационна система за управление на отпадъците, вкл. за строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

При планиране и осъществяване на мерките, отнасящи се до строителните отпадъци, е взета предвид и нормативната уредба, че за депонирането на тези отпадъци се заплащат отчисления за депониране за всеки тон депониран отпадък, аналогично на отчисленията за депониране на битови отпадъци. Размерът на отчисленията нараства от 28лв./т през 2015г. до 95лв./т през 2020г.

План за действие

Подпрограма за изпълнение на изискванията за управление на строителните отпадъци

Оперативна цел:	**Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени строителни отпадъци от строителните дейности на община Кайнарджа**
Текущи индикатори	**Ежегодно до 2020 г. в строежите с възложител община Кайнарджа се влагат рециклирани строителни материали, в количества, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци.** **Брой одобрени инвестиционни проекти, с включен план за управление на отпадъците**
Целеви индикатор	**През 2020 г. в строежите с възложител Община Кайнарджа се влагат рециклирани строителни материали, съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци за 2020 г.** **Всички инвестиционни проекти, одобрени от общината включват план за управление на строителните отпадъци, който се изпълнява.**

Мерки/Дейности	**Бюджет (лв.)**	**Източници на финансиране**	**Срок за реализация**	**Очаквани резултати**	**Индикатори за изпълнение**		**Отговорност за изпълнение**
					Текущи	**Целеви**	
1. Допълване на Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Кайнарджа с оглед максимално регламентиране на въпросите относно строителните отпадъци		Общински бюджет	2017		изготвени проекто- текстове към Наредбата	Приети допълнения в Наредбата за управление на отпадъците на общината със съответните разпоредби за строителните отпадъци	Зам.кмет, отговорен за екология
2. Предоставяне на временна площадка, на която гражданите и други организации могат да оставят без заплащане разделно	1 000	Общински бюджет	2017	Гражданите и други организации не изхвърлят строителни	Етапи на осигуряване на площадката и разработването на	Осигурена временна площадка за строителни отпадъци.	Зам.кмет, отговорен за екология

събрани строителни отпадъци от малки ремонтни дейности до определени количества				отпадъци в контейнерите за битови отпадъци	правила	Издадена е заповед на кмета.	
3. Включване в отговорностите на съответното компетентно звено на общината да изпълняват нормативните изисквания относно строителните отпадъци когато общината е Възложител на строителни дейности		Общински бюджет	2017	Отговорностите за изпълнение на разпоредбите на ЗУО и на Наредбата за строителните отпадъци и за влагане на строителни материали са ясно разпределени между звената на общината	Изготвен е проект на актуализация на функционалните характеристики на звената на общината със съответните изисквания и/или внасяне на съответните промени в Устройствения правилник на общината	Одобрени функционалните характеристики на звената и служителите относно строителните отпадъци в Устройствения правилник или в длъжностните характеристикина	Зам.кмет с отговорност за инвестиционния процес
4. Проучване и анализ на възможностите за обособяване на площадка и рециклиране на отпадъци от строителство и разрушаване в регионален аспект - в териториално близки региони, на ниво РСУО-Силистра, както и за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи, рекултивация на нарушени терени и стари депа и други подобни	200	Общински бюджет	2018	Общината е осигурила възможност за оползотворяване на строителните отпадъци	Етапи на възлагане и провеждане на анализите и подготовка на документите	Изготвено проучване на възможностите в региона на общината. Одобрени резултати от проучването и подготвени документи	Еколог
	Общо: 1 200						

**Бюджетът е разчетен за посочените периоди в рамките на целият период на програмата до 2020 г., включително (31.12.2020)!*

6.6. Подпрограма

„Развитие на административния капацитет за управление на отпадъците“

(към стратегическа цел 3)

За ефективното управление на отпадъците от ключово значение е наличието на капацитет в общината за изпълнение на функциите, произтичащи от нормативната уредба и поставените общински цели във връзка с общинската политика за управление на отпадъците.

Новите и все по-големи изисквания на националното законодателство за отпадъците налагат непрекъснато развитие и повишаване на административния капацитет на община Кайнарджа, което да гарантира, че общината разполага с ключовите характеристики на добро управление на отпадъците на територията й.

Тези ключови характеристики определят и оперативните цели на настоящата подпрограмата, около които са обединени включените в подпрограма мерки:

- Подобряване на нормативното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците

  За постигане на тази оперативна цел е предвидено непрекъснато следене на развитието на националното законодателство в сектор отпадъци с цел навременно отразяване на необходимите промени в местната нормативна уредба, както и промени в нормативните и ведомствените документи на общината съобразно местните условия и възникващи потребности. Разработването на ясни вътрешни правила за наблюдение, отчет и оценка на изпълнението на Програмата също е от ключово значение за проследяване на напредъка в изпълнението и навременно предприемане на коригиращи действия в случай на възникнали проблеми.

- Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците

  Необходимо е всички дейности и процеси в областта на отпадъците да бъдат информационно обезпечени чрез изграждане на единна информационна система, която да осигурява възможности за събиране, съхранение и обработка на данните в интегриран вид. Единната информационна система за отпадъците ще гарантира качествено изготвяне на анализи и отчети и проследяване на напредъка по постигане на целите, заложени в Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа до 2020 г. Необходимо е също към края на периода на Програмата общината да актуализира изготвиения анализ на морфологичния състав на отпадъците, в съответствие с нормативните изисквания и за целите на актуализацията на програмата за следващите шест години.

- Развитие на човешките ресурси

  В съответствие с развитието на националното законодателство в сектор отпадъци и с националните политики за непрекъснато повишаване на квалификацията и за учене през целия живот, в подпрограмата са планирани дейности за развитие на компетентността, знанията и уменията на служители от

администрацията и от дейност „Чистота“ с функции относно отпадъците и за тяхното ресурсно обезпечаване.

Включените в подпрограмата мерки имат хоризонтален характер и тяхното изпълнение ще подпомогне постигането на всички стратегически цели на Програмата за управление на отпадъците 2016-2020 г. на община Кайнарджа.

План за действие

Подпрограма „Развитие на административния капацитет за управление на отпадъците“

Оперативна цел	Дейности /мерки/	Бюджет* (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение
						Текущ	Целеви	
1. Подобряване на нормативното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците	Приемане на промени в действащата общинска нормативна уредба, съобразно развитието и изискванията на националното законодателство и местните политики за отпадъци	5 000	общински бюджет, отчисления чл.64 ЗУО	2017 г.	нормативна осигуреност	брой приети/допълнени документи	Приемане промени в общински документи –нова наредба за управление на отпадъците	ресорен зам.кмет
	Разработване и внедряване на процедурни правила за проследяване на напредъка по изпълнението на настоящата ПУО, вкл. допълване на вътрешно-ведомствени актове при необходимост	1 000	общински бюджет	2017 г.	Определени процедурни правила за наблюдение и отчитане		Разработена система за проследяване на напредъка по изпълнение на мерките в ПУО	ресорен зам.кмет
2. Подобряване на информационното осигуряване на дейностите за управление на отпадъците	Изграждане на единна електронна информационна система за управление на отпадъците	4 000	общински бюджет	2017-2018	изградена информационна система за отпадъците	Етапно въвеждане в в действие на информационната система за отпадъците	Напълно функционирашаинформационна система за отпадъците	кмет
	Разработване и приемане на вътрешни правила относно		общински бюджет,	2017		изготвени вътрешни правила	приети вътрешни правила	ресорен зам.кмет

	задълженията и координацията за събиране, обработка и предоставяне на информация и сроковете съобразно специфичните нормативни и оперативни изисквания.		отчисления чл.64 ЗУО					
	Изготвяне на последващ морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на община Кайнарджа чрез възлагане на външен изпълнител	12 000	общински бюджет, отчисления чл.64 ЗУО	2019 г.	получени данни за морфологичния състав на отпадъците	Изпълнени етапи на възлагане на обществена поръчка и изпълнение	Проведено изследване на морфологичния състав на битовите отпадъци	кмет
3. Подобряване на капацитета на служителите за изпълнение на функциите по управление на отпадъците	Провеждане на обучения за ползвателите на ИСУО за работа с информационната система	2 000	общински бюджет	2017 - 2018	8	Брой обучени служители	всички служители, ползващи/работещи с ИСУО, са обучени съобразно ниво на достъп	кмет
	Обучения на служителите в общинската администрация и други общински звена относно различни аспекти от управление на отпадъците.	1 000	общински бюджет,	постоянен	повишена квалификация и умения на служителите	брой проведени обучения	брой обучени служители	кмет
		Общо: **25 000**						

**Бюджетът е разчетен за посочените периоди в рамките на целият период на програмата до 2020 г., включително (31.12.2020)!*

6.7. Подпрограма

„Информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците“

(към стратегическа цел 4)

Информирането и участието на обществеността е основен компонент от всяка програма за управление на отпадъците. Отпадъците са резултат от човешката дейност и без участието на населението, основен генератор на битови отпадъци, дори и най-добре разработената програма не може да постигне своите цели. От особена важност е да се повишава разбирането сред населението и бизнеса за йерархията при управление на отпадъците, т.е. за приоритетния ред на това как да се справяме с отпадъците, както и за отговорностите на всеки, който образува или допринася за образуването на отпадъци, включително и отговорността да покрива пълните разходи за своите действия.

Отчитайки всичко това, община Кайнарджа осъзнава своята отговорност за повишаване на това разбиране. За целта една от стратегическите цели в настоящата Програма за управление на отпадъците на община Кайнарджа до 2020 г. е *Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците*. Настоящата Подпрограма за информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците е насочена към постигане на тази стратегическа цел.

Включените в подпрограмата мерки са т.нар. меки мерки и имат хоризонтален характер. На практика мерките в подпрограмата подпомагат изпълнението и на мерките в другите подпрограми, а оттам допринасят за постигане и на останалите три стратегически цели на Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа.

Мерките, които община Кайнарджа ще изпълнява в рамките на тази Подпрограма, ще бъдат в две основни направления:

- Повишаване на ролята на обществеността в процеса на вземане на решения относно политиката за управление на отпадъците в община Кайнарджа;
- Изграждане на информирано поведение и на обществени нагласи относно отпадъците и повишаване на участието на населението и бизнеса в предотвратяване на отпадъците и в разделното събиране на битовите и строителните отпадъци съобразно йерархията за управление на отпадъците.

Предвидените в подпрограмата мерки включват информиране на населението и бизнеса относно:

- провеждане на разяснителни кампании за повишаване на информираността и разбирането сред населението и бизнеса - за същността, принципите и йерархията за управление на отпадъците; за услугите по събиране, транспортиране и третиране на различните потоци отпадъци, предоставяни от община Кайнарджа;

- задълженията на гражданите и бизнеса и за действията, които трябва да предприемат при управление на генерираните от тях отпадъци.

Планирани са също мерки, които чрез подходящи техники или схеми включват пряко гражданите в дейности за разделно събиране на различни потоци битови отпадъци. Специално внимание ще бъде обърнато на работата с децата в детските градини и училищата на територията на общината, предвид създаването у тях на устойчиви нагласи и поведение относно отпадъците. Друга група мерки е насочена към участие на обществеността в процеса на вземане на решения относно политиката за отпадъците чрез допитвания, консултации, публични обсъждания.

За финансиране на мерките в подпрограмата общината ще използва средства от общинския бюджет, от отчисленията при извършване на дейност по обезвреждане на отпадъци чрез депониране по чл. 64 ЗУО, както и от други национални и международни грантови схеми при поява на възможност за финансиране в тематична област отпадъци.

В съответствие с възприетия подход за всички подпрограми, не са посочени финансови средства за мерките, които ще се изпълняват в рамките на обичайните средства, предвидени в общинския бюджет за съответните дейности

План за действие

Подпрограма

„Информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците.

Оперативна цел	Дейности /мерки/	Бюджет* (лв.)	Източници на финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение		Отговорност за изпълнение
						текущ	целеви	
Повишаване ролята на обществеността в политиката за управление на отпадъците в община Кайнарджа	Публикуване на обяви за консултации, провеждане на срещи, обществени обсъждания и други в процеса на вземане на решения по общински нормативни актове, решения и общински документи в областта на отпадъците	-	общински бюджет	постоянен	Осигурени предпоставки за участие на обществеността в процеса на вземане на решения относно общинската политика за управление на отпадъците	брой проведени обществени консултации/ обсъждания	брой проведени обществени консултации/ обсъждания	кмет
	Провеждане на анкетно проучване за отчитане мнението на жителите на общината относно различни аспекти на политиката и услугите за отпадъците	1 000	отчисления по чл.64 ЗУО, общински бюджет	ежегодно до 31 юни	Събрана информация за обществените нагласи с цел подпомагане вземането на управленски решения, съобразени с мнението на гражданите	възложени и изпълнени анкетни проучвания	проведени минимум 5 анкетни проучвания	еколог
	Публикуване на годишни отчети за изпълнение на	-	общински бюджет	ежегодно до 31 март	осигурена прозрачност при изпълнение на	публикувани годишни отчети на	публикувани 6 бр. годишни отчети	кмет

	настоящата Програма за управление на отпадъците до 2020 г. на община Кайнарджа на интернет страница на общината				общинската политика за отпадъци	интернет страницата на общината		
Изграждане на информирано поведение и участие на населението относно разделно събиране на отпадъци	Публикуване на актуална информация за отпадъците и управлението им на интернет страницата на общината	-	общински бюджет	постоянен	Осигурен достъп на населението до информация за управление на отпадъците в общината		Публикувана актуална информация за услугите, предоставяни от община Кайнарджа относно отпадъците, както и за всички права и задължения и възможности за участие	ресорен зам.кмет
	Възлагане изготвяне на ежегоден работен план за с конкретни дейности в съответствие с подпрограмите в Програмата за управление на отпадъците	500	отчисления по чл.64 ЗУО, общински бюджет	ежегодно до 31 март на текущата година		възложени и изготвени ежегодни планове	изготвени 5 ежегодни планове	ресорен зам.кмет
	Провеждане на информационни и разяснителни кампании за различни възрастови и социални групи в съответствие с изготвения ежегоден работен план	4 000	отчисления по чл.64 ЗУО, общински бюджет	2017-2020	повишена информираност на населението и бизнеса	брой кампании по видове	в края на 2020 г. изпълнени всички планирани кампании	ресорен зам.кмет
	Провеждане на кампании за пролетно и есенно почистване на населените места в община Кайнарджа	6 000	общински бюджет	ежегодно 2017-2020	Повишено участие на населението и бизнеса в предотвратяване на риска от възникване на стари замърсявания с отпадъци; Почистени	· брой участници · количество транспортирани отпадъци · брой почистени нерегламентира	· почистени нерегламентирани сметища - % от регистрираните · в края на 2020 г. 10 % увеличен	Еколог, съвместно с Дейност „Чистота“

					нерегламентирани сметища	ни сметища	брой участници спрямо 2017 г.	
	Организиране на кампании в населените места за разделно събиране на отпа дъци от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метали	4 000	Отчисления по чл.64 ЗУО Общински бюджет	2017-2020	Повишено участие на населението в разделното събиране на отпадъци Увеличени количества разделно събрани и предадени за рециклиране отпадъци	Проведени кампании на година	Изпълнени планирани кампании	ресорен зам. кмет
	Участие в местни, национални и международни кампании за намаляване на отпадъците	3 000	общински бюджет, партньорски организации, грантови схеми	постоянен	повишаване на участието на населението и бизнеса в управлението на отпадъците в общината		брой участия	кмет
	Въвеждане на поощрителни/наградни схеми за училищата и детските градини за инициативи за разделно събрани отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло	4 500	отчисления по чл.64 ЗУО, общинския бюджет	2017	повишаване на участието на младите хора в разделно събиране на отпадъците	брой участващи училища/детски градини количество разделно събрани отпадъци	в края на 2020 г. всички общински училища и детски градини участват в разделно събиране на отпадъците	кмет
		Общо: **23 000**						

**Бюджетът е разчетен за посочените периоди в рамките на целият период на програмата до 2020 г., включително (31.12.2020 г.)!*

Координация с други планове и програми

Общинската програма за управление на отпадъците до 2020 г. на община Кайнарджа е разработена в координация с програмните документи в сектор отпадъци на национално ниво и с общинските програмни документи за развитие на общината.

При разработване на Програмата са взети предвид основните постановки на националните програмни документи, в т.ч.:

- Националния план за управление на отпадъците 2014–2020 г. и Националната програма за предотвратяване на отпадъците като част от него,
- Националния стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране до 2020 г.,
- Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г,
- Третия национален план за изменение на климата 2013-2020 г., и по-конкретно в частта, отнасяща се до емисии на парникови газове от Сектор „Отпадъци".

Очаква се изпълнението на предвидените мерки от общинската програма за управление на отпадъците да даде принос към изпълнението на целите на посочените национални програмни документи, тъй като поставените общински цели са в пълен синхрон с националните цели, приоритети и мерки в областта на управление на отпадъците.

Като елемент от системата за планиране развитието на общината за периода до 2020 г., Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа е синхронизирана и съобразена с други общински програмни документи.

7. НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА, КОНТРОЛ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Наблюдението и **оценката** на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа е от ключово значение, с оглед проследяване на напредъка по постигане на поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

Наблюдението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява чрез периодично събиране на информация, свързана с напредъка по изпълнение на включените в Програмата мерки и степента на постигане на индикаторите, както и анализ на събраната информация и на възникнали проблеми при изпълнението и причините за тях. В допълнение, за всяка мярка ще се наблюдава и спазването на планирания график и степента на изразходване на ресурсите. За целта общината ще изготви процедурни правила за наблюдение и оценка на Програмата, включително за събиране и систематизиране на данните за посочените в програмата индикатори и отговорностите на общинските звена, които имат отношение към изпълнението на конкретните програмни мерки, и на служителя, отговорен за систематизиране, анализ и оценка на напредъка в изпълнение на мерките, причините за неизпълнение или за изоставане в изпълнението и ще изготвя годишен доклад за напредъка по изпълнение на мерките и програмните цели.

Контролът върху изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява от Общинския съвет. За целта, всяка година в срок до 31 март кметът на общината ще представя на Общинския съвет годишен доклад за изпълнение на програмата за предходната година. Годишните отчетни доклади за изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще се публикуват и на интернет страницата на община Кайнарджа, с цел информиране на обществеността.

Програмата за управление на отпадъците ще бъде **актуализирана** в случай на:

- промени в законодателството, които налагат съществени промени в заложените стратегически и оперативни цели и в планираните мерки за тяхното постигане;
- доказана необходимост от допълнителни мерки поради значително изоставане в изпълнението и постигането на целевите индикатори;
- други непредвидени обстоятелства.

Процедурата на актуализация ще включва изготвяне на актуализиран вариант на Програмата за управление на отпадъците на община Кайнарджа, провеждане на публично обсъждане, прилагане на законодателството за екологична оценка на планове и програми, внасяне на актуализираната програма за одобрение и приемане от Общински съвет на община Кайнарджа.

8. ПРИЛОЖЕИЕ: АНАЛИЗ НА ТЕКУЩОТО СЪСТОЯНИЕ ПРИ УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

8.1. Нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на община Кайнарджа по управление на отпадъците

Въведение

Анализът и оценката на нормативните и програмни документи на община Кайнарджа в областта на управление на отпадъците е направен в контекста на правата и задълженията на местните власти, произтичащи от националната нормативна уредба и националните програмни документи. За да е фокусиран, анализът се концентрира върху два основни въпроса:

Първо, приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците и да регламентира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците?

Второ, разработена ли е общинска програма за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците, Националния план за управление на отпадъците 2014-2020г. и Методическите указания на МОСВ от 2015г. за разработване на общински програми за управление на отпадъците, както и други национални програмни документи в разглежданата област?

В резултат на проучването, настоящия раздел от анализите завършва с основни изводи и препоръки за мерки, които общината трябва да предприеме, за да е в пълно съответствие с националните изисквания.

В Приложение №1 към анализа са представени основните принципи, подходи и ключови разпоредби на националната нормативна уредба, които имат пряко отношение към компетенциите на местните власти, а в Приложение №2 са представени ключови въпроси от националните програмни документи в областта на управление на отпадъците, които общините, в т.ч. и община Кайнарджа следва да имат предвид при разработването на своите документи в областта на управление на отпадъците.

За извършване на настоящия анализ и осигуряване на необходимата информация е събрани, проучени и анализирани следните *информационни източници*:

1. Национални и местни за община Кайнарджа нормативни документи, регламентиращи общинските отговорности, свързани с управлението на отпадъците;
2. Стратегически и програмни документи на национално и на местно ниво за Община Кайнарджа относно управление на отпадъците.

Като първа стъпка от анализа бяха идентифицирани основните права и задължения на община Кайнарджа, произтичащи от нормативните актове.

Основни ангажименти по управление на отпадъците на община Кайнарджа, произтичащи от зуо и подзаконовите нормативни актове

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица ангажименти на общините, свързани с управлението на отпадъците. Съгласно нормативната уредба, кметът на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им. Следва да се подчертае, че кметът на общината е длъжен да осигури условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лицата/фирмите, на които общината е възложила тези дейности, като тези лица трябва да притежават съответните разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО;

3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;

4. избора на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Изискванията към площадките, съоръженията и инсталациите за битови отпадъци са регламентирани в Наредбата за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци;

5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Следва да се подчертае, че за разлика от отменения ЗУО в новия закон отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, извън отпадъците от ремонтна дейност на жилищата на домакинствата.

6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поетапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;

7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);

8. изпълнението на решенията на Общото събрание на Регионалното сдружение, в което участва дадена община, в т.ч. относно инвестиционната програма на сдружението, провеждане на обществените поръчки и др.;

9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от негодни препарати за растителна защита, използвани за градините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;

10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците;

11. осигуряването до средата на 2014 г. на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. Това изискване **не е задължително** за община Кайнарджа.

12. почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;

13. поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община ***/при наличие на такива, функциониращи на територията на общината/*** и на площадките, осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;

14. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;

15. осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;

16. организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;

17. разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;

18. организиране и внасянето на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок;

19. контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците;

20. предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;

21. определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките (отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини).

Кметът на общината съвместно с другите кметове на общините от Регионалното сдружението за управление на отпадъците, предприема действия по възлагане и извършване на прединвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ.

ЗУО регламентира и обхвата на контролните правомощия на общините: Кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

- дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
- дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;

- площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);
- спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

Кметът на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Съгласно чл.118 от ЗУО кметът на общината по местонахождение на площадката за дейности с отпадъци от черни и цветни метали упражнява контрол за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности, съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.

ЗУО определя и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат на основание на ЗУО.

ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали въведе и специални изисквания към оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

Съгласно ЗУО общините са отговорни и за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата. В новия ЗУО отпада ангажиментът на общините да осигуряват депа и други съоръжения за всички строителни отпадъци на територията на общината. Общините имат ангажименти по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи, както и в случаите, когато местната администрация е компетентна да одобрява и разрешава инвестиционните проекти, и по-конкретно – одобрението на плановете за управление на отпадъците като неразделна част от инвестиционните проекти.

Изисквания относно битови отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаси, стъкло

За тази група битови отпадъци се отнася изискването поетапно да се достигне минимум 50% рециклиране за всеки от четирите типа отпадъци до 2020 г. Основно могат да се обособят в две основни подгрупи:

- Отпадъци от опаковки от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло. За тази група отпадъци от 10 години се създаде и продължава да се разширява и усъвършенства системата за разделно събиране от организациите за оползотворяване на отпадъците от опаковки. Организациите по оползотворяване организират разделното събиране чрез цветни контейнери – 2 или 3 в зависимост от подхода на съответната организация и от договора, който сключват с кмета на съответната община. Тези организации сключват индивидуални договори за разделно събиране и с търговски обекти, хотели и др. за събиране на отпадъци от опаковки, когато се генерират в по-големи количества и не ползват общинските системи.
- Други битови отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло. Голямо е многообразието и на тази подгрупа битови отпадъци, които се изхвърлят както от домакинствата, така и от офиси, административни и образователни обекти, търговски обекти и др., които използват общинската система за събиране и извозване на битови отпадъци.

Съгласно ЗУО системите за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, включително отпадъците от опаковки от хартия, метал, пластмаса и стъкло, трябва да обхванат задължително всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители, и курортните населени места. За тези населени места законът изисква отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал, образувани от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да се събират разделно в съответствие с реда и условията, регламентирани с Наредбите на общините за управление на отпадъците.

ЗУО предоставя възможността кметът на общината да организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, като сключва договори при условия и ред, определен с решение на общинския съвет, с:

- организации по оползотворяване на МРО, притежаващи разрешение, издадено по ЗУО и/или с
- други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на ЗООС.

С договорите се урежда разделното събиране на посочените отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм. Кметовете на общини с районно деление могат да сключват посочените договори за всеки район поотделно.

С договорите трябва да се определят най-малко следните условия:

- изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;
- количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;
- задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на съответната община;
- задълженията за предоставяне на информация на гражданите на съответната община по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността.

Целесъобразно е двете групи отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло и отпадъци от опаковки от същите материали да бъдат съвместени, като по подходящ начин в системата за разделно събиране се включат и пунктовете за изкупуване на вторични суровини – отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло и общински площадки.

Изисквания относно битови биоразградими и биоотпадъци

ЗУО изисква кметовете на общини да организират разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, (в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или друг вид третиране), както и за постигане за целите за

намаляване на депонираните биоразградими отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяване на биоотпадъците.

С Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците се забранява:

- депонирането, изгарянето на биоотпадъци и/или обезвреждането им по какъвто и да е друг начин, в случай, че могат да бъдат рециклирани или оползотворени;
- смесването на разделно събрани биоотпадъци с други рециклируеми или опасни отпадъци;
- изхвърлянето на биоотпадъци в контейнерите за събиране на битови отпадъци или контейнери за отпадъци от опаковки, при наличие на изградени системи за разделно събиране за биоотпадъци.

Наредбата изисква кметът на общината да осигурява разделно събиране и оползотворяване на цялото количество на образуваните биоотпадъци от поддържането на обществени площи, паркове и градини на територията на съответната община. Кметовете на общините трябва да разработят подробен график за обслужване на съдовете за събиране на биоотпадъци и го оповестяват на интернет страницата на съответната община и/или информират населението по друг подходящ начин.

Опасни отпадъци от бита

Голямо е разнообразието на опасни отпадъци от бита – кутии от бои и лакове от ремонтната дейност и остатъци в тях, препарати за растителна защита, използвани в къщите и т.н. Към момента малко общини са организирали пилотни проекти за разделно събиране на опасни отпадъци. Те могат да се събират както чрез мобилни пунктове (специално оборудвани автомобили) и предварително оповестяване на графиците за населението, така и да се предават на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци, които общините трябва да осигурят до средата на 2014 г.

Едрогабаритни битови отпадъци

Обичайна е практиката домакинствата да изоставят до контейнерите за битови отпадъци големи по размер отпадъци, поради липсата на определени за това площадки от общината. Това създава естетически проблеми за градската среда и затруднения за почистването на населените места.

Тези отпадъци могат да се събират разделно както чрез специално организирани акции и предварително оповестяване на графиците за населението, така и да се предават на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци, които общините трябва да осигурят до средата на 2014 г. за населените места над 10000 жители.

С наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО общините следва да регламентират реда и начина за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата, например:

- забрана за изхвърляне на строителни отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата в контейнерите за битови отпадъци;
- възможността гражданите да предават безвъзмездно определени количества строителни отпадъци от ремонтната дейност на площадките, които площадки общините трябва да осигурят до средата на 2014 г.;

– задължението на гражданите и фирмите да предават отпадъците от ремонтни дейности, когато са над определените от общината количества за предаване, на депа или други съоръжения за третиране на строителни отпадъци и условията за това.

В съответствие с европейските практики и политика, ЗУО въведе финансови инструменти за общините в областта на управление на отпадъците и по-конкретно:

- При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, което цели увеличаване от общините на рециклираните и оползотворени битови отпадъци.
- При изпълнение на целите за биоразградими отпадъци, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, целящи увеличаване на оползотворени битови биоразградими отпадъци и намаляване на дела на депонираните такива. Следва да се обърне внимание, че съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците, освобождаването от заплащане на отчисления е при изпълнение на целите по чл. 31, ал.1 от ЗУО. Общините могат да се освободят авансово от заплащане на отчисленията за депониране, ако отговарят на определи условия, регламентирани с Наредбата.

Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.

- При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места с над 10 000 ж. до средата на 2014 г. таксите за депониране се увеличават с 15%. Това изискване **не се отнася** до община Кайнарджа, тъй като в община Кайнарджа всички населени места са под 10 000 ж.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите от общините, като се има предвид нормативно регламентирания от МС нарастващ в годините размер на отчисленията, както следва:

– за депата, които отговарят на нормативните изисквания:

2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г. и следв.
3 лв./т	9 лв./т	15 лв./т	22 лв./т	28 лв./т	36 лв./т	47 лв./т	61 лв./т	78 лв./т	95 лв./т

– за депата, които не отговарят на нормативните изисквания**,** които общините следваше да достигнат до средата на 2009 г., отчисленията се заплащат в двоен размер, освен ако не отговарят на едно от двете условия, посочени в § 4 от допълнителните разпоредби на Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците. Целта е тези общини и РСУО, които изхвърлят отпадъците си на депа, които не отговарят на изискванията, да ускорят процеса на изграждане на новите депа и други съоръжения, тъй като Република България е в наказателна процедура и може да понесе солидни глоби.

Изисквания по отношение на разработването на Наредбата за управление на отпадъците от общините, съгласно чл.22 от ЗУО

От съществено значение за постигане на целите на екологосъобразното управление на битовите отпадъци е детайлното регламентиране в Наредбата по чл.22 от ЗУО на задълженията на физическите и юридическите лица за разделно събиране, рециклиране и

оползотворяване на отпадъци, както и ангажимента на общинските структури и звена в разглежданата област.

ЗУО определя минималните изисквания за съдържание на общинските наредби за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

1. условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;
2. условията и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;
3. условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч от ремонтната дейност на домакинствата;
4. условията и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци /отпадъци от опаковки; излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване; излезли от употреба батерии и акумулатори; отработени масла; излезли от употреба гуми;
5. изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;
6. условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;
7. заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ.

В Наредбата за управление на отпадъците по чл.22 от ЗУО, одобрена от общинските съвети, общините следва да разпишат и разширят обхвата на контролните правомощия на контролните звена на общините, като включат в този обхват контрол за спазване на допълнителните към ЗУО изисквания, които са включили в общинската наредба.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл.22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

Съответствие на нормативната уредба на община Кайнарджа по управление на отпадъците с националните нормативни изисквания

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление. Действащият, основен нормативен акт регламентиращ обществените отношения свързани с управлението на отпадъците на територията на община Кайнарджа е ***Наредбата за за опазване на обществения ред и чистотата*** в община Кайнарджа и ***Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Кайнарджа.***

В община Кайнарджа няма самостоятелна наредба, регулераща управлението на отпадъците на нейна територия!

С първата наредбата се уреждат обществените отношения, свързани с реда, условията и специалните изисквания за осигуряване на обществения ред, опазване на собствеността, чистотата и околната среда на територията на Община Кайнарджа, с оглед осигуряване на условия за спокойствие, сигурност, труд, отдих и здравословна жизнена среда на гражданите и защита на техните права.

Наредбата определя задълженията на учрежденията, организациите, всички юридически и физически лица, живущи и временно пребиваващи в общината и Общинската администрация, по осигуряване на обществения ред, опазване на собствеността**, чистота и околната среда**, органите и правомощията им за констатиране и санкциониране на нарушенията.

С ***Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Кайнарджа*** се уреждат отношенията, свързани с определянето и администрирането на местни такси и цени на предлаганите от общината услуги, реда и срока на тяхното събиране.

Наредбата е приета с Решение на Общинския съвет на община Кайнарджа, но тя не отговаря напълно на изискванията на сега действащата нормативна уредба. Това налага да бъде приета изцяло нова Наредба за управление на отпадъците на община Кайнарджа, която да съответства на разпоредбите на новия ЗУО от 2012 г. и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

В наредбата, приета на основание чл. 22 от ЗУО от 2012 г., следва детайлно да бъдат регламентирани както правата и задълженията на физическите и юридическите лица свързани с екологосъобразното управление на отпадъците на територията на община Кайнарджа, така и тези на местната администрация.

В наредбата трябва да бъдат включени условията и редът за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи.

Следва да бъдат включени разпоредби относно управлението на масово разпространените отпадъци /МРО/, а именно заотпадъците от опаковки, електронно и електрическо оборудване, излезли от употреба моторни превозни средства, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла и автомобилни гуми.

Целесъобразно е в отделна глава да бъдат включени условията и редът за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването

и обезвреждането на строителни отпадъци и такива образувани от разрушаване на сгради, включително и за случаите, в които община Кайнарджа се явява възложител на СМР.

За да покрива минималните изисквания на новия ЗУО, Наредбата трябва да съдържа и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и задължението за поддържане на публичен регистър от общината с информация за точното им местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н.

Ще е целесъобразно изискванията към дейностите по събиране, в т.ч. разделно събиране и третиране на биоотпадъците да бъдат регламентирани в отделен раздел. Следва да бъдат включени норми както относно реда и условията за третиране на биоотпадъците, образувани от домакинствата и в резултат на дейността на юридическите лица, така и за тези, образувани от поддръжката на зелените площи общинска собственост.

Населението на Кайнарджа е далеч под 10 000 жители и в тази връзка не е нужно да бъдат регламентирани и редът и условията за създаването и функционирането на площадка за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, за да бъде изпълнено изискването на чл.19, ал.3, т. 11 от ЗУО.

В наредбата трябва да бъде регламентиран още и начинът за контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците, както и административно-наказателните разпоредби, които следва да бъдат наложени в случай на неизпълнение на същата.

Изисквания към общинските програми за управление на отпадъците

Във връзка с процеса на програмиране от общините на процесите на управление на отпадъците, ЗУО съдържа няколко ключови изисквания:

Първо: Общинската програма да се разработи в съответствие със структурата, целите и предвижданията на НПУО 2014-2020 г., приет с решение на Министерски съвет през декември 2014.

Второ: Общинската програма се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на НПУО. Периодът, за който МОСВ разработва Националния план, е 2014-2020 г. Тъй като НПУО 2014-2020 г. беше одобрен от Министерски съвет в края на декември 2014 г. редица общини в България са предприели общините разработват своите програми за периода 2015-2020 г. **В конкретния случай разработването на програмата а управление на отпаздъците на община Кайнарджа се разработва за периода 2016-2020 г.**

Трето: Общинската програма трябва да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Четвърто: Общинската програма за управление на отпадъците се разработва като се взеват предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците, одобрени със Заповед на министъра на околната среда и водите в края на март 2015 г. /31.03.2015 г./.

Пето: Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

Общинската програма за управление на отпадъците трябва да съответства на структурата, целите и предвижданията на НПУО

НПУО трябва да съдържа анализ на текущото състояние на управлението на отпадъците,

мерките, които трябва да се предприемат за подобряване на съобразената с околната среда подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, както и оценка на начина, по който планът ще подпомогне изпълнението на целите и прилагането на разпоредбите на закона.НПУО трябва да включва и мерки за създаване на интегрирана и адекватна мрежа от съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъците, както и на инсталации за оползотворяване на битови отпадъци (1) чрез прилагане на най-добрите налични техники; (2) в най-близките съоръжения/инсталации, намиращи се до източника на образуване на отпадъците, като се използват най-подходящите методи и технологии, осигуряващи висока степен на защита на човешкото здраве и околната среда. Планът трябва да предвижда и мерки за прилагане на системи за разделно събиране най-малко на следните отпадъци: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, и мерки за изпълнение на целите за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на отпадъчни материали по чл. 31 и 32 от ЗУО.

При разработването на общинските програми за управление на отпадъците специално внимание трябва да се отдели на чл. 10, ал. 3 от *Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците*, и по-конкретно, че кметът на общината като неразделна част от програмата за управление на отпадъците включва мерки за предотвратяване образуването на биоотпадъци, разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците на територията на общината, отчитайки специфичните условия на отделните видове населени места (големина, тип, брой жители и др.). Разделното събиране на биоотпадъците на територията на общината е една от предпоставките за постигане на количествените цели за оползотворяване на биоотпадъците.

Одобрение и отчитане на общинската програма

Съгласно ЗУО ангажиментът за разработване на програмата е на кмета на общината, а за нейното одобрение – на Общинския съвет. Кметът на общината е длъжен ежегодно до края на месец март да информира Общинския съвет за изпълнението на мерките от програмата през предходната година. Целесъобразно е ежегодният отчет за изпълнение на общинската програма да се публикува на интернет страницата на общината с цел информиране на гражданите и бизнеса.

Процедура на екологична оценка на общинската програма за управление на отпадъците

Общинската програма за управление на отпадъците преди внасянето й за разглеждане от Общинския съвет подлежи на процедура „Преценка на необходимостта от извършване на екологична оценка“, в изпълнение на чл.2, ал.2, т.1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми*, издадена на основание на ЗООС. Тази процедура включва подготовка от страна на общината на „Искане за издаване на решение по преценка необходимостта от извършване на екологична оценка“, което се внася за разглеждане в РИОСВ. В общия случай, без утежняващи обстоятелства, процедурата отнема 1 месец, което следва да се има предвид в процеса на разработка и одобрение на общинската програма.

Съответствие на общинските програмни документи на община Кайнарджа с изискванията на нормативната уредба

Във връзка със законовите изисквания и след издаване на Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците от МОСВ през юли 2016 г. община Кайнарджа предприе необходимите действия за разработване на Програма за

управление на отпадъците до 2020 г., съответно и подпрограма към нея за предотвратяване образуването на отпадъци.

Основни изводи и препоръки от анализа

Изводите, които могат да се направят са следните:

- По отношение на управлението на отпадъците нормативната уредба на община Кайнарджа не съответства на новия ЗУО от юли 2012 г. Наредбата за управление на отпадъците не изпълнява минималните изисквания на ЗУО от 2012 г. за съдържание; подробно регламентира правата и задълженията на общинската администрация, физическите и юридическите лица, отговорностите на кмета, изискванията към системите за разделно събиране на различни отпадъчни потоци, контрола за изпълнение на разпоредбите.
- За да покрива минималните му изисквания общината трябва да разработи изцяло нова Наредба за управление на отпадъците на територията на общината, която да отговаря на новия ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.
- Община Кайнарджа има натрупан опит и изпълнява нормативните си задължения относно управление на битовите отпадъците.
- Общината е предприела своевременно действия за разработване на общинска Програма за управление на отпадъците, в която като неразделна част е включена подпрограма за предотвратяване на образуването на отпадъците.

8.2. ДАННИ И АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Според Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, анализът на отпадъците следва да включва анализ на битовите отпадъци, анализ на строителните отпадъци и анализ на утайките от пречиствателни станции за отпадъчни води.

Анализ на битовите отпадъци

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ, който предшества разработването на общинската програма. В него трябва да се обърне внимание, както на смесените битови отпадъци, така и на битовите отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло, на биоразградимите отпадъци и биоотпадъците, тъй като за тях според българското законодателство страната ни трябва да постигне конкретни количествени цели.

Анализът на битовите отпадъци се стреми да даде отговор на следните въпроси:

- Какви са общите количества и тенденциите относно битови отпадъци в общината за анализирания период: в абсолютни количества, на жител/година, сравнение със средното за страната;
- Какъв е морфологичният състав на битовите отпадъци в общината;
- Какви са количества на повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период.

Определение за битови отпадъци

Съгласно Допълнителните разпоредби на ЗУО *битови отпадъци са* “отпадъците от домакинствата” и “подобни на отпадъците от домакинствата” (това са отпадъците, образувани от домакинствата, и отпадъците, образувани от фирми и други организации, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствените отпадъци и отпадъците от селското и горското стопанство).

"Биоразградими" са всички битови отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други. "Биоотпадъци" са биоразградими битови отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Информационно обезпечение на анализа

За целите на настоящия анализ е използвана основно информация от община Кайнарджа, НСИ, Евростат, ИАОС, информация от Годишните доклади на РИОСВ гр. Русе за състоянието на околната среда и др.

Състояние и тенденции относно битовите отпадъци

В община Кайнарджа се наблюдават тенденции различни от тенденциите в страната. През разглеждания период количествата на депонираните битови отпадъци в общината се увеличават. Основните причини за този ръст са увеличаващият се брой на населението в общината и нарастването на количествата битови отпадъци на жител (Фигура 1). В същото време на национално ниво се отчита намаление на общите количества битови отпадъци, които се депонират. Данните са представени в следващата таблица.

Таблица 5. Депонирани битови отпадъци за страната и община Кайнарджа

	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
Количество на депонирани битови отпадъци (тона)					
Община Кайнарджа	261	304	315	336	345
България - общо	2 568 000	2 323 000	2 167 000	2 217 000	
Количество на депонирани битови отпадъци - динамика предх.год.=100)					
Община Кайнарджа	100.0%	116.6%	103.5%	106.8%	102.5%
България - общо	100.0%	90.5%	93.3%	102.3%	

Източник: Евростат, Община Кайнарджа и експертни изчисления

Въпреки постоянния ръст на количествата депонирани битови отпадъцина жител в община Кайнарджа, нивата им през периода 2011-2015 г. се запазват значително по-ниски от средните за страната. На национално ниво показателят бележи спад през 2014 г. с над 12% спрямо 2011 г.

Фигура 1. Депонирани битови отпадъци (кг/ж./г.)

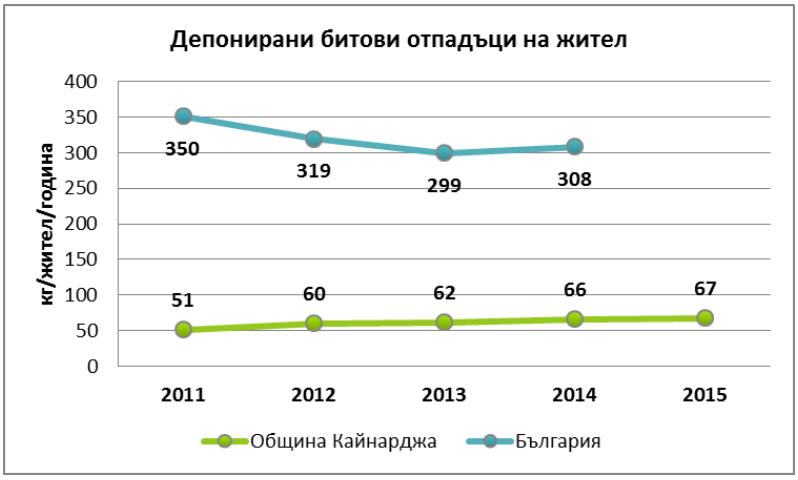

Източник: Евростат, Община Кайнарджа и експертни изчисления

Друг важен аспект на анализа на отпадъците е свързан с определянето на общо генерираните битови отпадъци и нормата на натрупване на отпадъци. За целта към количеството на депонираните битови отпадъци е необходимо да бъдат добавени количествата на разделно събраните отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали и зелените отпадъци от обществените паркове и градини. Тъй като община Кайнарджа няма сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки и в рамките на общината не функционират пунктове за изкупуване на вторични суровини, може да се приеме, че в общината не се извършва разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали.

При това положение може да се допусне, че общото количество на генерираните битови отпадъци в община Кайнарджа са равни на количествата, които се депонират, а нормата на натрупване на битовите отпадъци съвпада с количествата депонирани битови отпадъци на жител (Фигура 1).

Освен по-ниска от средната за страната, нормата на натрупване на битовите отпадъци на община Кайнарджа е с по-благоприятни стойности и от тези на близките по размер общини. Средната норма на натрупване за населените места с население от 3 хил. до 25 хил. жители съгласно Методиката за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, одобрена от МОСВ е 295,5 кг/ж./г.

Друга важна част на анализа на отпадъците е свързана с морфологичния им състав. На следващата фигура са показани данни за морфологичния състав на смесените битови отпадъци на базата на проучване за община Кайнарджа.

Фигура 2. Морфологичен състав на отпадъците за община Кайнарджа (%)

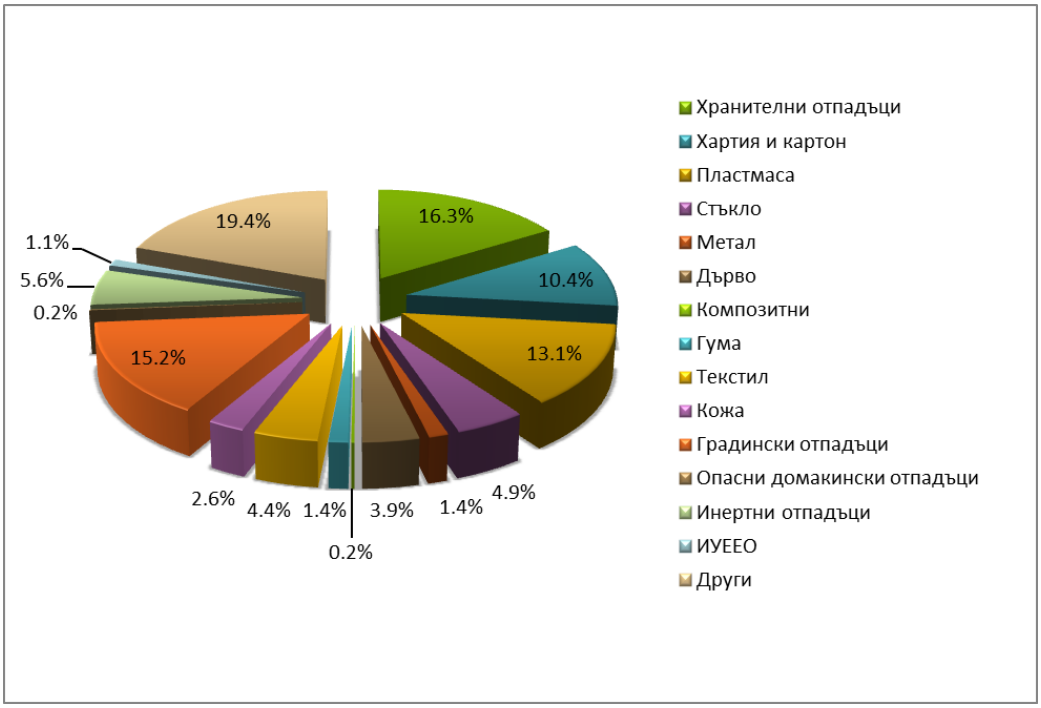

Източник: Първи отчет за изготвяне на четирисезонен морфологичен анализ на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Кайнарджа

Съгласно морфологичния състав на отпадъците за община Кайнарджа с най-голям относителен дял са хранителните отпадъци, следвани от градинските. Биоразградимите отпадъци[3] са 47% от общо образуваните битови отпадъци, а биоотпадъците – 35%.

Към момента при текущите количества биоразградими отпадъци, които се депонират, община Кайнарджа успява да постигне заложените цели в европейското и национално

[3]Съгласно Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020 г., количествата на биоразградимите отпадъци включват хранителните, хартиените, картонените, градинските и дървесни отпадъци, както и 20% от текстилните отпадъци и 25% от отпадъците от кожи и 25% други неидентифицирани отпадъци.

законодателство за ограничаване на количествата биоразградими отпадъци, които се съхраняват на депа.

Подобно на почти всички общини в страната, община Кайнарджавсе още не изпълнява мерки за разделно събиране и рециклиране на биоотпадъци, поради което **все още не постига целите относно <u>битовите</u> биоотпадъци**.

На територията на община Кайнарджа не се осъществява разделно събиране на отпадъци от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло, поради което общината не успява даизпълни годишните си цели за рециклиране. За да изпълни целите за 2018 г. и 2020 г. общината ще трябва да предприеме допълнителни мерки.

Анализ на строителните отпадъци

В община Кайнарджа, както в повечето общини в страната, не е организирана система за разделно събиране на строителния отпадък от малки ремонтни дейности на домакинствата. Към настоящия момент липсва достоверна информация за генерираните количества отпадъци от строителни и ремонтни дейности.

За да подобри йерархията на управление на този поток отпадъци и да намали количествата на строителните отпадъци в потока смесени битови отпадъци, община Кайнарджа би могла да направи следното:

- Да предприеме действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности. Гражданите биха могли да се задължат да оставят тези отпадъци в добре завързани чували до контейнерите, които да се извозват от общината до депо или да се въведе възможност при предварителна заявка и до определени количества общината да извозва от домакинствата такива отпадъци без те да заплащат за това.
- Да определи площадка, на която гражданите сами да предават безплатно строителни отпадъци от ремонтни дейности до определени количества;
- Да предостави възможност за безплатно приемане на определена площадка на разделно селектирани отпадъци при разрушаване на сгради, които биха могли да се използват повторно (напр. тухли, керемиди и др.) и които да се предоставят безвъзмездно на нуждаещи се граждани.

Следва да се има предвид, че изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци влошава качеството на изхвърлените в тези контейнери рециклируеми отпадъци. Това означава, че ако не се предприемат мерки, от смесените битови отпадъци на общината ще се отделят по-малко рециклируеми отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло при предварителното им третиране преди депониране на сепариращата инсталация на регионалното депо Силистра, която се очаква да бъде изградена.

Анализ на отпадъците от утайки от ПСОВ

Към настоящия момент на територията на община Кайнарджа няма изградена ПСОВ, от която да се генерират утайки в резултат на процесите на пречистване на отпадъчните води.

Основни изводи и препоръки

- Годишните количества генерирани битови отпадъци на територията на община Кайнарджа в периода 2011-2015 г. бележат постоянен ръст, но все пак нормата на натрупване остава значително по-ниска от средната за страната и от средната за близките по размер общини.
- Стартиралото проучване за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в рамките на община Кайнарджа ще има важно значение за прецизиране на количествата и отчитане на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци и за отклоняване на биоразградимите битови отпадъци от депата.
- Общината следва да планира и изпълни мерки за увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци, за да изпълни европейските и национални цели за отпадъците в съотвествие със ЗУО и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.
- Препоръчително е община Кайнарджа да предприеме действия за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности, в резултат на което да се постигне подобряване на състава на смесените битови отпадъци от гледна точка на извличане на рециклируеми отпадъци. Препоръчително е общината да обсъди възможностите за рециклиране на регионален принцип на отпадъците от строителния бранш с други съседни общини и строителния бизнес, както и възможностите за повторно използване на селективно разрушени сгради.

8.3. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Прогнози за образуваните битови отпадъци

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Кайнарджа за периода 2016-2020 г. е изготвена въз основа на два компонента:

- Демографска прогноза за периода 2016-2020 г.
- Норма на натрупване на отпадъци на 1 жител и прогноза за нарастването ѝ.

Демографска прогноза за периода 2016-2020 г.

Прогнозата за броя на населението на община Кайнарджа е изготвена на базата на следните източници на информация:

- Данни за броя на населението по общини за периода 2003-2015 г.
- Официална демографска прогноза на НСИ за периода до 2070 г. - I вариант (при хипотеза за конвергентност). Този вариант е определен от НСИ като най-реалистичен. Прогнозата на НСИ по този вариант включва както прогнозаза населението общо за страната, така и за всяка една от 28-те области.

Демографската прогноза е изготвена по следния алгоритъм:

- Прогнозата е изготвена за периода 2016-2020 г.
- Въз основа на исторически данни за динамиката на населението на община Кайнарджа в периода 2003-2015 г. е изчислен коефициент, посредством който се прогнозира броят на населението на общината въз основа на прогнозата на НСИ за населението на област Силистра.
-

Таблица 6. Демографска прогноза за община Кайнарджа (брой жители)

Година	2016	2017	2018	2019	2020
Население – /бр./	5 052	4 998	4 944	4 891	4 839

Норма на натрупване и прогнозна промяна

Нормата на натрупване представлява средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител.

В рамките на анализа на количествата на битовите отпадъци в община Кайнарджа бяха изчислени нормите на натрупване за периода 2011 – 2015 г.(Фигура 1).

През разглежданите години нормата на натрупване на смесените битови отпадъци и разделно събраните отпадъци се характеризира с ръст. За целите на прогнозата се прави допускането, че тя ще продължи да се покачва, но с темп не по-висок от 1% годишно, в резултат от мерките, които община Кайнарджа следва да предприеме във връзка с изпълнението на новата общинска програма за управление на отпадъците. Прогнозната норма на натрупване е представена в следващата таблица.

Таблица 7. Прогнозна норма на натрупване за община Кайнарджа за периода 2016-2020 г. (кг/ж./г.)

2016	2017	2018	2019	2020
68	69	70	70	71

Прогнозните количества на битовите отпадъци са изчислени на база демографската прогноза за община Кайнарджа и прогнозната норма на натрупване и са представени в следващата таблица.

Таблица 8. Прогнозни количества на образуваните битови отпадъци за община Кайнарджа за периода 2016-2020 г. (тона)

2016	2017	2018	2019	2020
344	344	344	343	343

Въпреки запазването на нивото на количествата образувани битови отпадъци, се очаква намаление на количествата депонирани битови отпадъци в резултат от предприети от страна на общината мерки за разделно събиране на отпадъци.

Фигура 3. Прогнозни количества депонирани битови отпадъци за периода 2016-2020 г.

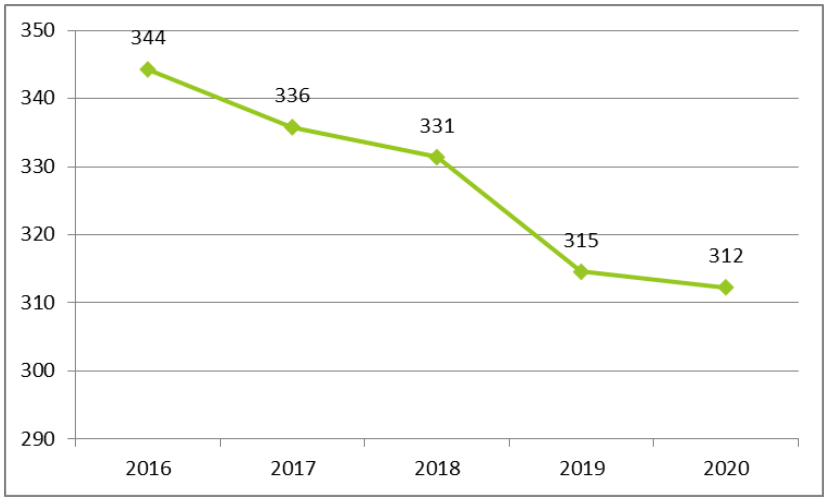

Прогнозата за морфологичния състав на битовитеотпадъци в община Кайнарджа е направена на базата на:

- общото прогнозно количество на битовите отпадъци и
- морфологичния състав на смесените битови за община Кайнарджа

Направената прогноза е представена в следващата таблица.

Таблица 9. Прогноза за депонираните битови отпадъци по морфологичен състав (тона)

Вид отпадъци	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Хранителни отпадъци	56.1	56.0	56.0	55.9	55.9
Хартия и картон	35.9	33.0	31.6	29.4	28.6
Пластмаса	45.2	41.6	39.7	37.0	36.1
Стъкло	16.8	15.4	14.8	13.7	13.4
Метал	4.7	4.3	4.1	3.8	3.7
Дърво	13.4	13.4	13.4	13.4	13.4
Композитни	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
Гума	4.7	4.6	4.6	4.6	4.6
Текстил	15.2	15.2	15.2	15.2	15.2
Кожа	8.8	8.8	8.8	8.8	8.8
Градински отпадъци	52.2	52.2	52.1	41.7	41.6
Опасни домакински отпадъци	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Инертни отпадъци	19.4	19.4	19.4	19.3	19.3
ИУЕЕО	3.6	3.6	3.6	3.6	3.6
Други	66.9	66.9	66.8	66.8	66.7

При изготвянето на прогнозата за морфологичния състав на депонираните битови отпадъци е отчетено очакваното намаление на количествата отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло и метали, както и на градинските отпадъци, които се изхвърлят в контейнерите за смесени отпадъци в резултат на предприети мерки от страна на община Кайнарджа насочени към популяризиране и стимулиране на разделното събиране на този вид отпадъци.

Тези количества трябва да бъдат взети предвид при избора на мерки във връзка с изпълнението на:

- **Цели за рециклиране на отпадъци от хартия, пластмаса, метал и стъкло, съгласно чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО**

Таблица 10. Целеви количества за постигане на целите за рециклиране на отпадъци от хартия, пластмаса, метал и стъкло

	Мерна единица	2016	2017	2018	2019	2020
Прогнозирани общо генерирани отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло и метали	тона	103	103	103	103	103
Цели за рециклиране, съгласно чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО	%	25	40	40	50	50
Минимални целеви количества отпадъци от картия и картон, пластмаса, стъкло и метали, които трябва да се рециклират, за да се постигнат целите	тона	26	41	41	52	52

Минималните целеви количества за рециклираните отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали в случая на община Кайнарджа могат да се постигнат чрез:

Отделените количества отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали от състава на смесените битови отпадъци чрез инсталация за сепариране на регионалното депо Силистра;

Разделно събраните отпадъци чрез цветни контейнери;

Разделно събраните и предадени безвъзмездно отпадъци на общинска площадка от граждани и фирми, в т.ч. чрез периодични кампании, организирани от общината.

- **Цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, с цели за 2016 г. и 2020 г.**

Таблица 11. Целеви количества за постигане на целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци

	Мерна единица	2016	2017	2018	2019	2020
Генерирани биоотпадъци*	тона	122	122	122	111	111
Цели за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъц	% спрямо 2014 г.	25	25	25	25	50
Минимални целеви количества биоотпа които трябва да се съберат разделно и оползотворят за постигане на целите	тона	30	30	30	30	59

**Липсват данни за образувани зелени отпадъци от обществените паркове и градинив .Община Кайнарджа.*

Изчислените целеви количества биоотпадъци, които трябва да се събират разделно и оползотворяват и морфологичният състав на битовите отпадъци показват, че количествата на градинските отпадъци от домакинствата няма да са достатъчни за постигане на целите за битовите биоотпадъци. Поради това община Кайнарджа следва да предприеме мерки за разделно събиране и оползотворяване и на растителните отпадъци, образувани от поддържането на общественитезелени площи.Още повече, че съгласно приетата през декември 2013 г. *Наредба за разделно събиране на биоотпадъците*, общините са задължени да събират разделно и оползотворяват цялото количество генерирани зелени отпадъци от обществените зелени площи.

Цели за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата

Таблица 12. Целеви количества за постигане на целите за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата

	Мерна единица	2016	2017	2018	2019	2020
Общо количество на генерираните биоразградими отпадъци	тона	163	166	167	169	170
Допустим процент биоразградими отпад за депониране спрямо количествата през	%	50	50	50	50	35

г.						
Допустими количества биоразградими битови отпадъци за депониране[4] за постигане на целите	кг/жител	1 443	1 443	1 443	1 443	1 010

Резултатите от горната таблица показват, че генерираните количества биоразградими отпадъци на територията на община Кайнарджа са значително по-ниски от позволените за депониране с цел постигане на целите за отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата. Въпреки това, общината следва да изпълнява и целите за рециклиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло, както и целите за разделно събиране и оползотворяване на битови биоотпадъци, поради което трябва да предприеме мерки за оползотворяване най-малко на следните битови биоразградими отпадъци:

Градинските отпадъци от домакинствата

Зелените отпадъци от поддръжката на обществените зелени площи

Отпадъците от хартия и картон от домакинствата и търговските обекти

Прогнози за образуваните строителни отпадъци

В Националния стратегически план за управление на строителни отпадъци 2011- 2020 г., одобрен от Министерския съвет са определени петте области (София, Варна, Бургас, Русе и Пловдив), в които се очаква количествата отпадъци от строителство и разрушаване на сгради да са най-големи. Основната причина за това е, че според данни на НСИ в тези области се извършва най-мащабно строителство на жилищни, административни и други сгради. Също така тези области са индустриални центрове, което допринася за генериране на строителни отпадъци от индустрията. Друг важен фактор е, че тези пет области са с развита пътна инфраструктура, което налага извършването на мащабни строително-ремонтни дейности, което води до образуване на строителни отпадъци. ***Община Кайнарджа не попада на територията на тези области, поради което по експертна оценка не се очаква промяна на количествата на образуваните строителни отпадъци.***

Прогнози за утайките от ПСОВ

До 2020 г. не се планира изграждането на ПСОВ на територията на община Кайнарджа, от която да се генерират отпадъци от утайки.

[4]Съгласно изискването на ЗУО най-късно до 31 декември 2020 г. да се ограничи количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995 г.

8.4. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Подходящата като тип и капацитет инфраструктура за третиране на отпадъците е от ключово значение за екологосъобразно третиране на битовите отпадъци от българските общини, като се отчита йерархията на управление на отпадъците. Ето защо анализът на наличната инфраструктура е много важен като необходима предпоставка за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци и за намаляване на депонираните отпадъци.

На национално ниво все още липсва единна информационна система, в която информацията за инфраструктурата за третиране на отпадъците да е систематизирана и да обхваща всички аспекти – технически и финансови, както в регионален и общински, така и във времеви разрез. Информацията за инфраструктура за управление на отпадъците от община Кайнарджа не е систематизирана в единна информационна система за отпадъците на общината, каквато е ситуацията и в другите общини в страната. Ето защо за целите на настоящия анализ е използвана публична информация от програмни и други документи от МОСВ, ИАОС, РИОСВ – Русе и др. В голяма степен анализът се базира на информация, налична в община Кайнарджа, която за целите на анализите е систематизирана в специално попълнен въпросник от общината.

Направен е преглед и на инфраструктурата за третиране на отпадъци от строителство, тъй като управлението макар и само на част от този поток отпадъци е също от компетенциите на общините, най-вече отпадъците от ремонтните дейности на домакинствата. Общините имат също отношение и към управление на утайките от ПСОВ като поток отпадъци, но в случая анализ нес е налага, тъй като на територията на общината няма изградена ПСОВ.

В съответствие с Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците от март 2015г., в рамките на настоящия анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците на община Кайнарджа са разгледани следните основни въпроси:

- Какви са настоящата ситуация и тенденциите по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на общината и каква е ситуацията спрямо средните тенденции за страната.
- Достатъчна ли е осигурената, изградена и в процес на изграждане инфраструктура, която обслужва или би могла да обслужва община Кайнарджа на нейна територия или в региона, за третиране на отпадъците и за постигане на нормативните изисквания и целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред общините.
- Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците.
- Какви са основните изводи и препоръки за бъдещи действия по отношение на инфраструктурата за отпадъците на община Кайнарджа, които да аргументират програмните мерките.

Обобщена информация за състоянието на инфраструктурата за битови отпадъци в страната

В Националния план за управление на отпадъците 2014-2020г. е направен детайлен анализ на инфраструктурата в страната за битовите и строителните отпадъци и за утайките от ПСОВ.[5]

[5] Национален план за управление на отпадъците 2014-2020 г., одобрен от Министерски съвет, „Анализ на инфраструктура за отпадъци“, интернет- страница на МОСВ

За посочените групи инфраструктура тенденциите на национално нивопоказват, че все още почти половината от общините ползват депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, но се очаква най-късно до края на 2016 г. да влязат в експлоатация модерни депа за отпадъци, инсталации за биоразградими битови отпадъци, сепариращи инсталации и претоварни станции на територията на около 20 регионални системи за управление на битовите отпадъци, като регионалните депа ще обслужват всички общини от съответния регион, а сепариращите и компостиращите инсталации – като правило - по-близко разположените общини до инсталациите. Все още само в около една трета от 55-те регионални системи за управление на отпадъците в страната функционират инсталации за сепариране на полезни компоненти от битовите отпадъци - както за допълнително сортиране на разделно събраните отпадъци, така и за отделяне на полезни компоненти от смесените битови отпадъци. Само в няколкоот всички регионални системи за управление на отпадъците в страната са с функциониращи съоръжения за оползотворяване на биоразградими битови отпадъци.

Общините са добре обезпечени със съдове за смесени битови отпадъци, които са разнообразни по вид, обем и материали при обхванато население в системите за сметосъбиране и сметоизвозване над 99%. Паркът на транспортни средства за транспортиране на битови отпадъци като цяло е остарял, като делът на новите специализирани сметосъбиращи автомобили, закупени през последните години е нисък. Общините, с малки изключения, не разполагат със съдове и транспортна техника за разделното събиране на биоотпадъци. Съдовете и транспортната техника за разделно събрани рециклируеми битови отпадъци от опаковки се осигуряват от организации за оползотворяване на отпадъци от опаковки в част от общините (около 160 общини от общо 265 общини, а в останалите – предимно малки и много малки общини не са осигурени никакви съдове и техника.

Все още най-често използваният метод за обезвреждане на утайките от ПСОВ е депонирането, макар че делът му намалява в общото количество третирани утайки в страната.

Съществуващата инфраструктура за подготовка и за рециклиране на строителните отпадъци е крайно недостатъчна и налична само на територията на десетина общини, като в момента се изграждат инсталации за рециклиране на строителни отпадъци в някои от проектите за изграждане на регионални системи за управление на отпадъците, финансирани по ОПОС 2007-2013г.

Извод: От анализите на инфраструктурата в Националния план за управление на отпадъците 2014-2020г. за разглежданите потоци отпадъци **на национално ниво** се налага изводът, че въпреки напредъка през последните години в подготовката и изграждането на интегрирани регионални системи за управление на битовите отпадъци, на съоръжения за строителните отпадъци и утайки от ПСОВ, все още реално функциониращите инсталации и съоръжения към средата на 2015 г. са недостатъчни за достигане на поставените екологични цели по управление на отпадъците

Анализ на инфраструктурата за битови отпадъци

Предмет на анализа са инфраструктурата за събиране, транспортиранеи третиране на битовите отпадъци.

Анализът на настоящото състояние по отношение на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци е направен относно:

- Инфраструктура за събиране и транспортиране на битовите отпадъци, където се разглеждат съдовете за събиране на битови отпадъци и транспортна техника за сметоизвозване, които са част от системата за управление на отпадъците.
- Площадки, съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

Инфраструктура за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Смесени битови отпадъци

Населението на община Кайнарджа е 100% обхванато от системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване при средно за страната – 99%.

Община Кайнарджа осъществява сметосъбирането и сметоизвозването на смесените битови отпадъци със собствени съдове за събиране на отпадъците и собствена транспортна техника. Дейностите по транспортиране на събраните смесени битови отпадъци се извършват със следната техника, собственост на Общинско предприятие „Комунални дейности" Кайнарджа:

1. Специален товарен автомобил сметосъбирач "Мерцедес – 1 бр. /2002 г./ - 10+3 $m^{3.}$

Обслужването на съдовете за отпадъци се извършва по утвърден график, съгласно утвърдена честота на извозване.

При определената честота на извозване на смесените битови отпадъци, сметосъбиращата техника и съдове към момента **не** са достатъчни за регулярното обслужване на обхванатите населени места от общината и за регулярното им извозване до Регионалното депо за битови отпадъци - Силистра.

На територията на населените места на община Кайнарджа са разполажени следните видове и брой съдове за събиране на смесени битови отпадъци:

- „Бобър" - метални, 1,1 m^3 .....101 бр.
- „Мева" – пластмасови, 0,11 m^3.....1894 бр.
- „Улично кошче" - метални, 0,04 m^3.....110 бр.

На територията на общината са разположени и 2 бр. Контейнери за флуоресцентни лампи и 2 бр. Контейнери за акумулатори, но и четирите контейнера не се използват.

Разделно събрани отпадъци от опаковки

На територията на Кайнарджа не са разположени контейнери за разделно събиране на отпадъците от опаковки, осигурени от организацията по оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като общината не е сключила договор за това. Контакти и преговори за сключване на договор са осъществявани, но до реален резултат не е достигнато, порати слабият интерес на ООп. Причина за това са малките количества отпадъци от опаковки, които се събират и отдалечеността на общината за обслужване за тези количества. Това прави процеса неефективен, поради високите транспортни разходи и разходите за разполагане на

необходимите съдове на база брой на населението. Тези отпадъци най-често се изгарят в домакинските печки на твърро гориво.

Съдове за фамилно компостиране

Отделен, конкретен проект за това до сега не е реализиран на територията на общината и такива съдове не са разполагани по домовете на гражданите. Препоръчително е Община Кайнарджа да насърчава гражданите да се възползат от възможностите за домашно компостиране с цел предотвратяване на образуването на градински биоотпадъци.

За разделно събрани битови биоотпадъци

Както голяма чяст от общините в страната, община Кайнарджа не е организирала разделно събиране на битови биоотпадъци и не разполага със съдове за разделно събиране и техника за извозване на биоотпадъците, в т.ч. за зелените отпадъци.

За разделно събрани отпадъци от сгурия и пепел

В общината **не е** осигурено разделно събиране на сгурия и пепел от отопление през зимния сезон с дърва и въглища. Най-широко използваното гориво в доакинствата са дървата и населението използва пепелта за подобряване на почвата в собствените си градини. Имайки предвид обаче, че същевременно като гориво с дървата се използват и въглища, сравнително широко през зимния сезон, е необходимо да се осигурят съдове за разделно събиране на сгурия и пепел. По този начин смесените битови отпадъците се препазват от запалване, което често довежда до унищожаване на съдовете за събирането им.

Съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци и стари депа и сметища

В анализа се изследва обезпечеността на общината със съоръжения и инсталации за депониране, рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци.

Съоръжения за депониране на отпадъците

Община Кайнарджа е член на регионална сдружение за управление на отпадъците – Силистра и се обслужва от регионално депо за неопасни отпадъци Силистра. Регионалното депо обслужва шест общини - Силистра, Кайнарджа, Алфатар, Дулово, Главиница и Ситово.

Инсталации за предварително третиране на битови отпадъци преди депониране

Към настоящия момент община Кайнарджа не разполага с инфраструктура за оползотворяване на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци. На основание определените мерки за управление на отпадъците в регионите съгласно „Националната програма за управление на отпадъците 2009-2013 г.” и възможностите, които даваше постановление № 209 от 20 август 2009 г. на Министерски съвет за осигуряване на финансиране за изграждането на регионални системи за управление на битови отпадъци, Община Силистра през 2011 г. сключи договор за „Изграждане на инсталация за предварително третиране на ТБО в т.ч. компостиране на зелени отпадъци” в т.ч. „Изграждане (проектиране, доставка, монтаж и пускане в експлоатация) на регионално съоръжение за

предварително третиране на ТБО преди тяхното депониране включващо линия за сепарация” и „Изграждане (проектиране, доставка, монтаж и пускане в експлоатация) на инсталация за компостиране на зелени (биоразградими) отпадъци. Теренът е осигурен предварително от общината през 2005 г. именно с цел на него да бъде изградена такава инсталация. Инсталацията следваше да бъде построена в края на 2012 г., но към настоящия момент все още не е завършена и въведена в експлоатация. В нея следва да бъдат предварително третирани всички постъпващи в депото отпадъци от ползващите депото общини, както и от други лица генератори на неопасни битови отпадъци от региона, за които е обосновано предварителното им третиране. Капацитет на инсталацията е предвиден за 47 000 т/г. Съгласно изготвения проект в нея се предвижда зелените биоразградими отпадъци да бъдат подлагани на открито компостиране. Общото количество отпадъци, което ще се компостира съгласно изготвения проект, възлиза на 8000 т/г., в т.ч. 5000 т органични битови отпадъци и 3000 т зелени отпадъци.

Изграждането и въвеждането в експлоатация на тези две съоръжения се оказва ключова за по-нататъшните действия на общините- членки на регионалното сдружение по въвеждане на организиране система за разделното събиране на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци. Незавършеността на площадката, където е предвидено извършването на открито компостиране и където да бъдат извозени разделно събрани битови биоразградими отпадъци и най-вече зелени биоразградими отпадъци прави неоправдано разделното им събиране за момента, включително и в община Кайнарджа.

Съоръжения за депониране на отпадъците

Регионално сдружение Силистра, в т.ч. Община Кайнарджа е сред първите общини в страната, които спазват напълно европейските и националните изисквания за депониране на битовите си отпадъци на депа, отговарящи на всички екологични стандарти за опазване на околната среда и човешкото здраве.

Битовите отпадъци, генерирани на територията на общината Кайнарджа, се депонират на Регионално депо за неопасни отпадъци (РДНО), разположено в местността „Осми пост” в землището на гр. Силистра. Средното разстояние до депото от населените места на територията на общината е около 30 км., но имаи такива, които се намират на разстояние над 40 км. Регионалното депо за битови и неопасни производствени отпадъци за регион Силистра (клас „депо за неопасни отпадъци”, съгласно класификацията на нормативната уредба) е изградено със средства от предприсъединителната европейска програма ИСПА. РДНО е въведено в експлоатация през октомври 2006 г. и обслужва общини с общо население 98 981 души[6]. Депото приема битови, строителни и производствени неопасни отпадъци. За дейността е издадено комплексно разрешително № 180-Н1/2009 г.

Регионално депо за неопасни отпадъци е с общ капацитет 1 011 416 тона с 4 клетки за твърди битови отпадъци:

Клетка 1 – 187 572 тона

Клетка 2 – 180 790 тона

[6]Данни на НСИ - 31.12.2015 г.

Клетка 3 – 208 836 тона

Клетка 4 – 434 218 тона

Инфраструктурата включва също административна сграда, сграда за контрол на трафика с кантар, гараж и работилница, сграда за измиване на камионите, сграда за авариен генератор, навес за компактор, локална ПСОВ, инсталация за улавяне и изгаряне на биогаз, инсталация за инфилтрат, мониторингови кладенци, довеждаща и площадкова инфраструктура, обслужващ път, осветление, както и булдозер, компактор, самосвал.

Съобразно условията на КР №180 – Н1/2009 на територията на площадката е разрешено да се извършват дейности по:

обезвреждане на отпадъци (депониране в специално проектирани клетки за неопасни отпадъци);

оползотворяване на отпадъци – за запръстяване на клетки за неопасни отпадъци;

предварително съхраняване на отпадъци при мястото на образуване предаването им за последващо транспортиране до друг обект с цел оползотворяване или обезвреждане (отработени масла, маслени филтри, оловни акумулаторни батерии, излезли от употреба гуми и др.)

Първоначално са изградени клетки 1, 2 и 3. Клетки 1 е запълнена, закрита и предстои нейната рекултивация.

Планира се изграждане и на клетка 4. За целта община Силистра е обявила обществена поръчка „Изготвяне на инвестиционен проект във фаза работен проект за изграждане на клетка 4 (II етап) от обект Регионално депо за ТБО на Община Силистра, Алфатар, **Кайнарджа**, Дулово, Ситово и Главиница“.

Всички отпадъци, доставяни на депото, се контролират, което включва:

регистрация на камиона, превозващ отпадъците и на източника, генериращ отпадъците;

претегляне и регистриране на отпадъците;

пряк визуален контрол на отпадъците за съответствие по вид и състав на отпадъците;

записване и съхраняване на цялата информация в системата за регистриране на данни – софтуерна система, свързана с кантара.

Съгласно *Годишния доклад за 2015 г. за изпълнение на дейностите, за които е предоставено комплексно разрешително*, публикуван и на интернет-страницата на ИАОС, капацитетът на клетка 1 е с проектна стойност 187 572 тона, а депонираният отпадък е 282 806 тона. Основата на клетката е изградена от Льос бетон и с определена дебелина по проектна стойност, която позволява количества на депонирания отпадък до достигане на проектните коти. Клетка 2 е с капацитет от 196 175 тона. От тях до края на 2015 г. са приети 196 175 т, но количеството депониран отпадък не е достатъчно за достигане на проектните коти. До края на 2015 г. общото количество депониран отпадък на регионалното депо е 483 647 тона т.е. капацитетът на депото е запълнен на 48,36% и в депото могат да се приемат още 527 769 т отпадък. При средногодишно количество на депонираните отпадъци около 37 000 - 38 000 т/година неопасни битови и производствени неопасни отпадъци, целият остатъчен капацитет на депото ще бъде достатъчен за период от около 14-15 г., а капацитетът на третата изградена клетка – за около 6 години, т.е до 2022г. Съществува възможност за удължаване експлоатацията и на клетка 2 до достигане на проектните коти, но операторът на депото следва да направи технически оценки и анализи за оползотворяване на тази възможност. Като се има предвид също, че се очаква общините от РСУО Силистра да

предприемат мерки за увеличаване на количествата на оползотворените и рециклираните битови отпадъци, както и да прилагат мерки за предотвратяване на отпадъците, се прогнозира удължаване експлоатационния период на депото с поне още няколко години.

■ **Стари депа с преустановена експлоатация и сметища**

На територията на общината няма стари депа за битови отпадъци, подлежащи на рекултивация. През 2009 г. по изготвен проект, финансиран от ПУДООС са закрити 2 бр. общински депа. Отредените със заповед на кмета на общината депа в населените места /11 бр./ са закрити със средства от общината. Възниквали във времето незаконни сметища са почистени и рекултивирани. Някои от рекултивираните депа се използват като депа за оборска тор /торища/.

■ **Инсталации и съоръжения за рециклируеми отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло**

На територията на община Кайнарджа няма изградена инсталация за допълнително сортиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло., в т.ч. от опаковки, както и инсталация за сепариране на полезните компоненти от смесените битови отпадъци преди депонирането им.

Общината ще използва за в бъдеще възможността отпадъците й да бъдат редварително третирани на изграждащата се инсталация за сепариране на смесените битови отпадъци на входа на Регионалното депо – Силистра, за да може да бъдат поетапно постигнати целите на общината за повторна употреба и рециклиране на отпадъците и за намаляване на количествата депонирани битови отпадъци.

■ **Инсталации за битови биоразградими, в т.ч. и за биоотпадъци**

На територията на община Кайнарджа, няма изградена инсталация за компостиране, съответно и съдове за разделното събиране и техника за извозване на биоотпадъци. На територията на Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Силистра в процес на изграждане е компостираща инсталация и отпадъците от територията на община Кайнарджа ще бъдат транспортирани до Регионалното депо за битови отпадъци –Силистра.

■ **Площадки за предаване и временно съхранение на разделно събрани отпадъци**

Съгласно чл.19, ал. 3, т.11 общините следва да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината. ***В община Кайнарджа няма населено място над 10 000 жители и това задължение няма основание да се прилага.***

Към момента общината, при необходимост, може да сключи договор с фирма, притежаваща разрешение по *Закона за управление на отпадъците*, за предаване на тяхна площадка на разделно събрани отпадъци от населението – хартия и картон, метали (включително черни и цветни), стъкло, пластмаса и др. По същият начин могат да бъдат

събирани, освен на собствена общинска площадка за безвъзмездно предаване , така и чрез сключване на договор с частна фирма */ако има такава, развиваща дейност на територията на общината/* на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата, в т.ч:

- едрогабаритни отпадъци,
- опасни отпадъци от бита
- строителни от ремонтна дейност на домакинствата
- рециклируеми отпадъци (хартия, картон, стъкло, метал, др.)
- предмети и оборудване, което може да бъде повторно употребявано.

Инфраструктура за отпадъци от строителство и разрушаване

Към настоящия момент няма практика за организирано събиране на отпадъците от строителни дейности и разрушаване на сгради. Те се извозват от генераторите със собствен транспорт до определените от общината места в покрайниние на населените места или се оползотворяват за запълване на негативни теренни форми.

На територията на Община Кайнарджа, както и на територията на съседни и по-близки общини няма изградена инсталация за рециклиране на строителните отпадъци.

Възможно е строителните отпадъци от ремонтни дейности на домакинствата, генерирани на територията на общината или поне в Кайнарджа, да се съхраняват временно на определен и отреден за целта терен и впоследствие да се използват за рекултивационни дейности и други подходящи начини на оползотворяване като например запръстяване на регионалното депо, което също се счита за дейност по оползотворяване Прилагането на такъв подход ще се ограничи безразборното и трудно контролируемо извозване и депониране на строителни отпадъци от малки ремонтни дейности от населението и бизнеса в околностите на населените места.

Препоръчително е община Кайнарджа да обсъди поставянето и ползването на обща инсталация за рециклиране на строителни отпадъци, която инсталация да е с опция да обслужва всички общини от региона на област Силистра или по-близките общини.

Инсталации и съоръжения за третиране на утайките от ПСОВ

На територията на Кайнарджа няма изградена ПСОВ, от която да се генерират утайки в резултат на процесите на пречистване на отпадъчните води. За времето на действие на програмата не се предвижда изграждане на ПСОВ.

Основни изводи и препоръки

В резултат на проучената информация и осъществени анализи на развитието и състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците на територията на общината, могат да се направят следните основни изводи и препоръки:

- Община Кайнарджа е една от първите общини в страната, която е включена в регионално сдружение с осигурено депо за депониране на смесени битови отпадъци, отговарящо на екологичните норми и стандарти. Капацитетът на действащото депо е достатъчен за да

може да обезпечи нуждите на шестте общини от депониране на битовите отпадъци в дългосрочен период – най-малко до 2040г.

- Община Кайнарджа се справя с наличните съдове за събиране и техника за извозване на смесените битови отпадъци до регионалното депо, но те са недостатъчни. В тази връзка, за периода на програмата има неотложна нужда от допълнителна инфраструктура от този тип - увеличаване на бройки, обеми на съдовете. Това до сега се компенсира със силно натоварен график на извозване, който постоянно се актуализира и подобрява.
- Общината не е осигурила контейнери за разделно събиране на битовите отпадъци от опаковки чрез поставяне на съдове за разделно събиране от ООп за оползотворяване на опаковки.
- На територията на Кайнарджа са осигурени 2 бр. съдове за изхвърляне на разделно събраните отпадъци от НУБА и 2 бр. за луминисцентни лампи, но те не се използват по предназначение.
- На територията на община Кайнарджа няма изградена инсталация за сепариране на смесени битови и за сортиране на разделно събрани битови отпадъци – очаква се въвеждането в експлоатация на строящата се инсталация на регионалното депо Силистра, в която община Кайнарджа е включена. Поради липса на необходимата инфраструктура за компостиране все още не е въведена система за разделно събиране на биоотпадъците. С въвеждане в експлоатация на компостиращата инсталация ще е необходимообщината да закупи съдове и транспортни средства за разделно събиране и транспортиране на този отпадъчен поток.
- На територията на общината и на другите общини от регионално сдружение Кайнарджа не е изградена инсталация за оползотворяване и рециклиране на биоразградими битови отпадъци, в т.ч. и на биоотпадъци - очаква се въвеждането в експлоатация на строящата се инсталация на регионалното депо Силистра, в която община Кайнарджа е включена.
- На територията на община Кайнарджа строителните отпадъци от сектор строителство се оползотворяват за запълване, което на практика е техническа рекултивация, на негативни форми. В бъдеще е препоръчително общината заедно с други съседни общини да проучат възможностите за рециклиране и/или оползотворяване на отпадъците от строителство и разрушаване в регионален аспект, тъй като общините като възложители на строителни дейности имат ангажименти в тази насока, а и за гражданите и бизнеса това ще бъде по-евтин и екологичен вариант и в съответствие с националните цели и политики.
- Препоръчително е строителните отпадъци от малки ремонтни дейности да не се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци и да се извозват за депониране на депото, а да се събират разделно и оползотворяват за запръстяване на депото.

8.5. СЪЩЕСТВУВАЩИ СХЕМИ ЗА СЪБИРАНЕ, ТРАНСПОРТИРАНЕ И ТРЕТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ФИНАНСИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИ

Настоящият анализ разглежда съществуващите схеми за събиране, транспортиране и третиране на отпадъците и прилагане на принципите „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща” в община Кайнарджа и икономически инструменти за финансиране на дейностите с отпадъци. Анализът търси отговори на въпросите какви форми за реализиране на схемите прилага община Кайнарджа за предоставяне за услугите при събиране и транспортиране, в т.ч. разделно за различни потоци отпадъци (в т.ч. хартия и картон, метали, пластмаса и стъкло; биоотпадъци – зелени и хранителни; опасни битови отпадъци; едрогабаритни, строителни от ремонтни дейности), предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане; прилагат ли се при тези схеми принципите „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща”; както и осигурила ли е общината всички услуги, свързани с битовите отпадъци; какви източници на финансиране използва общината за предоставяне на услугите и достатъчни ли да приходите за покриване на пълните разходи за управление на отпадъците на територията на община Кайнарджа.

Анализът завършва с изводи и препоръки в разглежданата сфера.

За целите на настоящия анализ са използвани информационни източници както на национално, така и на общинско ниво, и по-конкретно:

- анализът на съществуващите схеми за събиране на отпадъци и прилагане на принципите „Разширена отговорност на производителя” и „Замърсителят плаща", разработен като част от анализите на състоянието на управлението на отпадъците в страната, като основа за разработването на Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г.;
- доклади и документи на МОСВ, ИАОС и РИОСВ Русе;
- наредби и решения на Общинския съвет, заповеди на кметаи други документина община Кайнарджа;
- годишни отчети за изпълнението на общинския бюджет на община Кайнарджа и други.

Същност на принципите „Замърсителят плаща” и "Разширена отговорност на производителя"

Анализът на прилаганите схеми за управление на отпадъците, в т.ч. формите на управление и предоставяне на услугите в разглежданата област, е осъществен през призмата на два основополагащи принципа на европейската и националната екологична политика, в т.ч. и политиката по управление на отпадъците.

Принципът „Замърсителят плаща” е заложен в Договора за създаване на Европейската общност (чл.174). Този принцип във връзка с отпадъците изисква:

- причинителят и притежателят на отпадъци да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита за околната среда и човешкото здраве;
- причинителите на отпадъци да поемат отговорност за отпадъците си;
- разходите за опазване на околната среда и човешкото здраве, свързани с образуването и третирането на отпадъците, трябва да бъдат отчитани при определяне цената на продуктите и услугите;

- разходите за събиране, предварително съхраняване, третиране и транспортиране на отпадъците са за сметка на първоначалния причинител или настоящия или предишния притежател на отпадъците.

Принципът "Разширена отговорност на производителя" (РОП) е екологичен принцип, който се прилага като съвкупност от мерки с цел намаляване на общото въздействие върху околната среда от даден продукт. РОП въвежда задължения и отговорности за производителя на продукта по време на целия му жизнен цикъл за: ограничаване на съдържанието на опасни вещества, обратно приемане, предотвратяване на отпадъците и повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъците, получени в резултат на употребата на продукта. В съответствие с този принцип, производителите на продукти трябва да поемат отговорност, включително за финансирането на:

- предотвратяване и намаляване на отпадъци, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на многократна употреба, технически издръжливи са, не съдържат или имат ограничено съдържание на материали и вещества, представляващи риск за околната среда;
- развиване на пазари за повторната употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара продукти.

Организацията за икономическо сътрудничество и развитие определя разширената отговорност на производителя като подход за екологична политика, при който отговорността на производителя за продукта обхваща и етапа след потреблението от целия жизнен цикъл на продукта. Политиката за разширената отговорност на производителя се характеризира с:

(1) изместването на отговорността (физически и/или икономически, напълно или частично) във възходящ ред към производителя и извън общините;

(2) осигуряването на стимули на производителите, за да вземат предвид екологичните съображения при създаването на своите продукти. Докато други инструменти на политиката обикновено имат за цел изолирана точка от веригата, разширената отговорност на производителя се стреми да интегрира сигналите, свързани с екологичните характеристики на продуктите, и производствените процеси в цялата продуктова верига.[7]

Схеми за управление на отпадъците

Анализът е фокусиран основно върху тези от схемите за управление на отпадъците, прилагани в страната, коитосе прилагат в община Кайнарджа.

Схема за отговорност на домакинствата и на другите лица, които генерират битови и подобни на битовите отпадъци съобразно принципа „Замърсителят плаща“

Същност на схемата

[7] ETC/SCP, 2012 г., Working document № 4/2012, Ефективност на икономическите инструменти за опаковки, Европейски тематичен център за устойчиво потребление и производство

Схемата се прилага за битовите отпадъци от домакинствата (с изключение на 6 групи МРО, които са разгледани в следващата схема) и за отпадъци, подобни на битовите, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, но образувани от други източници – юридически лица. Подобни на битовите отпадъци се образуват най-вече от административни сгради, образователни институции, социални организации, пазари, търговски обекти, хотели и ресторанти, ателиета за услуги. Битови отпадъци се образуват и от производствени предприятия, но от жизнената дейност на служителите и работниците в тези предприятия.

При тази схема задължени лица са домакинствата и лицата, които образуват битови отпадъци и подобни на битовите отпадъци. Тези лица са отговорни за изхвърлянето, включително разделното събиране и изхвърляне, на битовите отпадъци в определените за целта съдове и места. В съответствие с принципа „Замърсителят плаща" те заплащат пълните разходи за услугите по временно съхраняване, събиране, транспортиране, третиране на отпадъците, закриване, рекултивация и последващ мониторинг на депата и съоръженията за битови отпадъци в съответствие със Закона за местните данъци и такси, Закона за управление на отпадъците и наредбите на общините за управление на отпадъците и за определяне на местните такси и цени на услуги. Задължените в схемата лица заплащат услугите чрез ежегодна такса битови отпадъци, в размер определен от общинския съвет.Приходите от такса битови отпадъци в общинския бюджет се използват изцяло за финансиране на дейности и проекти, свързани с управление на отпадъците.

Прилагане на схемата в община Кайнарджа

- *Събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци до депа и съоръжения и инсталации за отпадъци*

  Системата за организирано сметосъбиране обхваща всички населени места в община Кайнарджа и 100%[8]от населението на общината.

  Организираното сметосъбиране и транспортиране на смесените битови отпадъци, както и поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване, се извърша по график, утвърден от кмета на община Кайнарджа. Общината предоставя услугите чрез Общинско предприятие „Комунални дейности". Смесените битови отпадъци се транспортират със специализиран автомобил до регионалното депо за неопасни отпадъци Силистра, разположено в местността "Осми пост" в землището на гр. Силистра. Депото приема битови, строителни и производствени неопасни отпадъци. За дейността е издадено комплексно разрешително № 180-Н1/2009 г.

  Разделно събиране и транспортиране на пепел и сгурия от домакинствата

  Част от генерираните от домакинствата пепел и сгурия, които са отпадък от използването на дърва и въглища за отопление, се изхвърлят в контейнерите за смесени битови отпадъци. Когато пепелта е от изгаряне само на дърва, тя се разпръсква в частните дворове и градините на населението с цел подобряване структурата на почвата и наторяването й.

- *Разделно събиране и транспортиране на хранителни и кухненски биоотпадъци от търговски обекти, детски градини и други подобни*

[8] Източник: Доклад за състоянието на околната среда за 2014 г., РИОСВ Русе

Община Кайнарджа не е въвела схема за разделно събиране на хранителни и кухненски биоотпадъци.

➢ *Разделно събиране и транспортиране на зелени биоотпадъци*

Към момента на територията на община Кайнарджа не функционира и не е детайлно планирана система за разделно събиране на битови биоразградими отпадъци и биоотпадъци, и поради тази причина не са определени местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране и предаването им за компостиране.

На територията на общината събирането на зелените биоотпадъцие част от общата схема за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Домакинствата изхвърлят тези отпадъци (зелени листа, трева, клони), образувани от почистването на фамилни градини и дворове, в контейнерите за битови отпадъци, и те се събират заедно със смесения битов отпадък от контейнерите. По данни на общинската администрация в населени места извън общинския център обемът зелени биоотпадъци, който попада в контейнерите за сметосъбиране, е малък, тъй като те обикновено се събират и изгарят след изсъхване на място в самите градини на домакинствата.

Зелените биоотпадъци от обществените пространства, парковете и градините в общинския център Кайнарджа се събират и изхвърлят на депата, определени за торища.

➢ *Услуги във връзка със задълженията на общината по чл.19, ал.3, т.11 от ЗУО за предоставяне на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата*

Това изискване **не се отнася** до община Кайнарджа, тъй като в община Кайнарджа всички населени места са под 10 000 ж.

➢ *Разделно събиране, транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на опасните битови отпадъци*

На територията на общината **не е въведена** схема за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори.

➢ *Предварително третиране - сортиране/сепариране - на оползотворимите битови отпадъци от събраните смесени битови отпадъци преди обезвреждането им*

Всички събрани смесени битови отпадъци се транспортират и депонират в регионалното депо Силистра. Предварително третиране на смесените битови отпадъци преди депониране не се прилага към момента и на регионалното депо, тъй като все още не е изградена и въведена в експлоатация необходимата за това инфраструктура.

➢ *Оползотворяване и обезвреждане на смесените битови отпадъци и на разделно събраните градински, дървесни, кухненски и хранителни биоотпадъци в инсталации и съоръжения*

В община Кайнарджа няма изградена инсталация или съоръжения за оползотворяване на смесени битови отпадъци и на биоразградими отпадъци и тези услуги не се предоставят. Не се прилага домашно компостиране. В населени места обемът зелени биоотпадъци, който попада в контейнерите за сметосъбиране е сравнително малък, тъй като те

обикновено се събират и изгарят след изсъхване на място в самите градини на домакинствата.

Схема за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци от строителство и разрушаване

Същност на схемата

Съгласно ЗУО общините са отговорни за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност от домакинствата. В ЗУО отпадна ангажиментът на общините да осигуряват депа и други съоръжения за всички строителни отпадъци на територията на общината. Общините имат ангажименти по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи..

При тази схема генераторът на отпадъци от строителство и разрушаване е задълженото лице и носи отговорност за съхраняване, събиране, транспортиране и третиране на отпадъците. Тази схема е типичен пример за пълно прилагане на принципа "замърсителят плаща".

Прилагане на схемата в община Кайнарджа

Управлението на строителните отпадъци за територията на община Кайнарджа не е регламентирано в общинската наредба за управление на отпадъците. Общината не предоставя услуга за събиране и транспортиране на строителните отпадъци от ремонтната дейност на домакинствата и на фирмите. Генераторите на отпадъци от строителство и разрушаване организират сами и финансират съхранението, извозването и последващото оползотворяване и/или обезвреждане на строителните отпадъци. На територията на общината се прилага практиката, генераторите на строителни отпадъци да заявят доставка на контейнер и транспорт на строителните отпадъци **към фирми**, които имат регистрационен документ по ЗУО за транспортиране на ОСР и да предадат отпадъците на площадката на регионалното депо за неопасни отпадъци Силистра или на друга регламентирана площадка.

Практиката показва, че в случаите, когато отпадъците от ремонтна дейност са в неголеми количества, те се изхвърлят в и около контейнерите за битови отпадъци, за което общината изразходва допълнително средства за почистването и извозването им. С цел преодоляване на този проблем е препоръчително за малки количества ОСР от ремонтни дейности на домакинствата община Кайнарджа да осигури възможност за извозване от домовете срещу предварителна заявка в рамките на определен период от време.

Схема за отговорност на лицата, които генерират утайки в резултат на отвеждането и пречистването в ПСОВ на битови отпадъчни води

При тази схема лицата, които ползват услугите по отвеждане и пречистване на отпадъчните води, в т.ч. и третиране на утайките от ПСОВ, в съответствие с принципа „Замърсителят плаща” заплащат пълните разходи за тези услуги. На територията на община Кайнарджа няма и не се предвижда изграждане на ПСОВ. В този смисъл към момента схемата не се прилага.

Схема за разделно събиране и оползотворяване на 6 групи масово разпространени отпадъци - съобразно принципа „Разширена отговорност на производителя“

Същност на схемата

Съгласно ЗУО „масово разпространени отпадъци" (МРО)са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление.

Масово разпространените отпадъци включват:

- отпадъци от опаковки (от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метал),
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС),
- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО),
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА),
- излезли от употреба гуми (ИУГ),
- отпадъчни масла.

При тази схема всяко лице (фирма), пускащо на пазара продукти[9], които след тяхната употреба се превръщат в МРО, е задължено по схемата лице и носи отговорност в съответствие с изискванията на ЗУО и специфичните наредби за всеки вид МРО за:

- Постигане на количествените цели за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО, определени в Наредбите за всеки вид МРО
- Ограничаването на опасни вещества в продуктите, които пускат на пазара
- Етикетиране и маркировка
- Разходите за управление на МРО, които се образуват след употребата на съответните продукти.

Домакинствата и различните организации, предприятия и институции, които в резултат на употребата на продукти образуват МРО, са длъжни да спазват правилата за разделно събиране и изхвърляне на определените за това места МРО.

Схемата за РОП може да се осъществи по два начина от задължените в схемата фирми:

1. Чрез колективна система, представлявана от организация за оползотворяване (ОО) на съответните МРО.

2. Индивидуално от задълженото лице (конкретна фирма), което пуска на пазара МРО.

ОО (организации по оползотворяване на МРО) и лицата, които изпълняват индивидуално задълженията си са длъжни:

[9] Съгласно ЗУО "Пускане на пазара" е първото предоставяне на продукта на разположение на друго лице, безплатно или срещу заплащане, с цел той да бъде разпространен и/или използван натериторията на Република България, както и внасянето и въвеждането на територията на Република България на продукта от дадено лице за негова собствена търговска, производствена или професионална дейност.

- Да получат разрешително по реда на ЗУО за осъществяване на дейността като ОО или за индивидуално изпълнение и организация на дейностите по разделно събиране, подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване.
- Да създават и финансират системи за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване на съответния вид масово разпространени отпадъци.
- Да изпълняват програмата за управление на МРО и да достигнат целите за подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване.
- Да осъществяват информационни кампании за обществеността.
- За ОО на отпадъци от опаковки – задължение и да обхванат определен брой население чрез системите за разделно събиране на отпадъците, включително чрез поставяне на контейнери за разделно събиране в населените места.

Задължените фирми в схемата могат да бъдат съдружници или акционери в ООп, както и да сключват договори с ООп, която да изпълнява от тяхно име задълженията за постигане на целите за подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на съответния МРО, който е в резултат на крайната употреба на продукта, който са пуснали на пазара.

Съгласно националната нормативната уредба общините имат само някои ангажименти в схемата за РОП[10], отнасящи се основно до осигуряване и определяне на местоположението на контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки.

Формиране на цени

Цените на услугите, свързани с подготовка за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на МРО, се формират изцяло на пазарен принцип при наличната конкуренция на национално и международно ниво за предоставяне на такива услуги. На основата на посочените цени на услугите по третиране на отпадъците от МРО, на разходите за административна издръжка на ОО, провеждането на информационните кампании за обществеността, заплащане на одитори и други присъщи разходи за дейността ОО, формират размера на тарифите за услугите, които предлагат на своите клиенти (фирмите, от името на които ще изпълняват целите за рециклиране и оползотворяване).

При схемата за РОП финансирането на системите за разделно събиране и рециклиране и оползотворяване на МРО се осъществява от фирмите задължени лица в схемата, които пускат на пазара стоки, които след тяхната употреба се превръщат в МРО. В крайна сметка, това са част от производствените разходи на фирмите – задължени лица в схемата и представляват елемент от цената на съответния продукт.

Прилагане на схемата за РОП в община Кайнарджа

Община Кайнарджа не е сключила договорни споразумения с организации и фирми с разрешителни по ЗУО и схемата за разширена отговорност на производителя не се прилага МРО.

Препоръчително е с цел разширяване и подобряване на услугите относно отпадъците за населението, община Кайнарджа да осъществи контакти с организации и фирми с разрешителни по ЗУО за съответните дейности с отпадъци и да сключи договорни споразумения с тях за разделно събиране на НУБА, ИУЕЕО, ИУГ и отработени масла.

[10] По-подробно тези ангажименти са представени в анализа на нормативната уредба

Необходимо е също на интернет страницата на общината да се публикуват адресите и контактите на местата за предаване на разделно събрани МРО.

Отпадъци от опаковки от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метали.

Масова практика при изпълнението на тези дейности на задължените лица е Общината да сключи договор с организация за събирането и оползотворяването на опаковки, която да работи на територията на общината. Към момента Община Кайнарджа няма сключен договор с ООп за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Препоръчително е сключване на такъв договор, който може да бъде разширен и за изпълнение на зъдълженията на общината за разделно събиране на пластмаса, стъкло, метал и хартия и картон от потока на смесените битови отпадъци. С този договор се уреждат:

-Техническите изисквания към системата за разделно събиране, в т.ч. точките за събиране на отпадъците, вида на контейнерите за разделно събиране, площадките за предварително третиране на разделно събраните отпадъци, техниката за извозване.

-Инвестиционен план с предложение за придобиване на ДМА по години.

-Изисквания за информационни кампании и работа с обществеността

-Ангажиментът на община Кайнарджа да посочва местата за контейнерите за разделно събиране, както и да прилага подходящи мерки спрямо лицата, които не изхвърлят разделно отпадъците, както и спрямо лицата, които извършват изземване на отпадъци с пазарна стойност от контейнерите.

Съгласно досегашната практика в други общини, при сключването на подобни договори общините не дължат възнаграждение на опролзотворяващите организации за разделното събиране, рециклиране и оползотворяване, а системата се финансира от дружеството.

По оценка на експерти от ООп, функционирането на схемата за разделно събиране на отпадъците от опаковки в малките общини, функционира изключително неефективно. В цветните контейнери попада много голямо количество смесен битов отпадък и поради това процентът на събраните в цветните контейнери рециклируеми отпадъци е изключително нисък. На практика основната част от отпадъците от тези контейнери се връщат отново за депониране. Само около 10% от тях е разделно събран отпадък.

Наблюдава се и друга, свързана с този проблем, практика - в определени точки в контейнери за събиране на смесен битов отпадъкима ежедневно изключително големи количества отпадъци от опаковки.

Отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори

На територията на община Кайнарджа не се извършва разделно събиране на НУБА.

Излезли от употреба моторни превозни средства

На територията на община Кайнарджа не се извършва събиране на ИУМПС. ВПри наличие на подобни случаи, собствениците се свързват с лица, притежаващи разрешение по

чл.35 о ЗУО, работещи в района на гр. Силистра. Те транспортират съответното ИУМПС до центровете за разкомплектоване.

Финансиране на управлението на отпадъците

Икономическите инструменти в сектора на управлението на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Изследванията показват, че въвеждането на такива механизми в различните европейски страни е довело до намаляване на депонираните количества отпадъци и до преминаване към по-високите нива в йерархията на управлението на отпадъците.

Най-общо икономическите инструменти могат да бъдат обединени в няколко групи:

- *Схеми „Плащане при изхвърляне" ("Pay-as-you-throw" schemes – PAYT)* . Това са инструменти, при които населението и бизнесът заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци, пряко свързани с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци, като заплащат на кг или чувал или контейнер и т.н.
- *Такси за депониране и третиране.* Тази група инструменти включва разнообразни такси за депониране на отпадъци на депа, такси за изгаряне на отпадъци в инсинератори, както и различни по вид забрани за депониране и изгаряне на отпадъци.
- *Схеми за отговорност на производителя и вносителя.* Това са схеми, при които производителите и вносителите на дадени продукти, чиято употреба създава масово разпространени отпадъци, се задължават за финансиране и организиране на дейностите по оползотворяване на тези отпадъци.
- *Екологични данъци и такси върху продукти* – въвеждат се с цел да се ограничи, намали или дори премахне употребата на определени продукти, които са вредни за околната среда.
- *Банкови гаранции и застраховки за осъществяване на определени дейности* – въвеждат се с цел покриване на риска от извършване на определени дейности, които не съответстват на екологичното законодателство, например за трансграничен превоз на отпадъци.
- *Подпомагане на публични проекти в областта на управление на отпадъците* с частично или напълно безвъзмездно финансиране.

На базата на разгледаните в предходната точка схеми и форми за управление на отпадъците в община Кайнарджа, по-долу са анализирани икономическите инструменти, които са свързани с бюджета на общината.

Такса битови отпадъци (в т.ч. постъпления от таксата и разходи на общината за управление на отпадъците)

Наредбата за определяне и администриране на местните такси и цени на услуги на територията на община Кайнарджа (посл.изм. с Решение № 43 от 12 февруари 2015г.) регламентира начина за определяне и размера на такса битови отпадъци.

Такса битови отпадъци се определя в годишен размер за всяко населено място и включва необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци – контейнери, кофи и други;
- събиране на битови отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци, включително отчисленията съгласно Закона за управление на отпадъците
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Наредбата предвижда размерът на ТБО да се определя

- За жилищни имоти – пропорционално върху данъчната оценка на имота
- За нежилищни имоти – пропорционално върху отчетната стойност на активите

Към момента община Кайнарджа, както и повечето общини в страната, не определя размера на таксата за домакинствата и за бизнеса на основата на количество изхвърлени отпадъци, а на база на оценка на имотите и активите. Този начин на определяне на таксата не съответства на принципа „Замърсителят плаща“. Общината не прилага никаква форма на схемата *„Плащане при изхвърляне”* и на населението и бизнеса не е предоставена възможност да заплащатза събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци въз основа на количеството на генерираните от съответните лица отпадъци на база количество чрез заявка на кофа/контейнер и честота на събиране – практика, която редица общини вече прилагат.

Таблица 13. Приходи от такса битови отпадъци/ТБО/, вкл. по групи потребители:

	2011	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Общо приходи от ТБО (лв.):	**48 725.90**	**77 632.89**	**47 364.55**	**54 354.03**	**99 325.79**
Заложени по план (100%):	***93 112,75***	***173 287,70***	***171 548,53***	***202 059,59***	***228 020,64***
В т.ч. от:					
домакинствата	28 711,20	33 039,79	32 372,27	35 982,56	42 346,57
юридически лица	20 005,79	44 593,10	14 991,28	18 371,47	56 979,22
Равнище на събираемост на приходите от ТБО – общо (%)	**52.33%**	**44.80%**	**27.61%**	**26.90%**	**43.56%**
В т.ч. от:					
от домакинствата **(%)**	30.85%	19.07%	18.87%	17.81%	18.57%
от юридически лица **(%)**	21.48%	25.73%	8.74%	9.09%	24.99%
Съотношение на размера на събр ТБО – граждани / бизнес **(%)**	59% / 41%	43% / 57%	68% / 32%	66% / 34%	43% / 57%

Данните показват, че общината събира **по-малко** постъпления от такса битови отпадъци, отколкото изразходва като разходи за управлението на отпадъците, макар и в пропорция по-ниска от средната за страната.

Динамиката на приходите през анализирания период отбелязва относително непостоянни приходи. По данни на общината отбелязаното увеличение през 2012 г. и 2015 г. се дължи съответно на неритмичното събиране на задълженията от граждани и фирми през предходната година и прехвърлянето им за следващи години.

Таблица 14. Приходи от такса битови отпадъци в община Кайнарджа на 1 жител (лв.)

2011	2012	2013	2014	2015
9,61 лв.	15,31 лв.	9,34 лв.	10,72 лв.	19,59 лв.

Източник: Община Кайнарджа, НСИ

*Общината има 15 населени места с общо население от **5 070** жители (към 01.02.2011г.).*

Община Кайнарджа реализира по-ниски постъпления от такса битови отпадъци спрямо средното за страната (средно 63,55 лв. 2012 г., както и спрямо следващите средни стойности за следващите години).

Структурата на постъпленията от такса битови отпадъци по групи задължени лица показва, че за община Кайнарджа не е валидна наблюдаваната в голяма част от общините ситуация, при която делът на платените от бизнеса средства за ТБО да е винаги по-голям от този на домакинствата. През различните години това съотношение се променя. Според горепосочените данни, през 2013 и 2014 г. приходите от домакинствата в общината достигат до размер до 2 пъти по-големи стойности – 18,87% и 17,81% съответно към 8,74% и 9,09% от общите приходи от ТБО. Съотношението в три от посочените години / 2011, 2013 и 2014 г./ е обратна на практиките в страната, размера на ТБО, събрана от фирмите да бъде по голям от размера на ТБО, събрана от гражданите. Данните за посочените години показват по-голям дял на събраните средства от ТБО от гражданите и те са съответно 59% към 41%, 68% към 32% и 66% към 34%. А в годините /2012 и 2015 г./, когато съотношението на дяловете на ТБО, събрана от гражданите и ТБО, събрана от юридическите лица в общината, са в преобладаващото съотношение за бизнеса, то те напълно съвпадат със средните за страната стойности, (съответно граждани 43% - бизнес 57%).

Разходите за управление на отпадъците в община Кайнарджа в анализирания период са представени на следващата таблица.

Таблица 15. Структура на разходите за управление на отпадъците на община Кайнарджа /лв./

	2011	2012	2013	2014	2015
Общо разходи за управление на отпадъ /без включени отчисления по чл. чл.64 от	**56 565.43**	**109 473.80**	**116 982.17**	**77 164.28**	**67 813.85**
В т.ч. за:					
Закупуване на съдове за битови отпадъц			15 364.80		

Събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци	26 072.43	33 754.01	42 989.26	35 141.28	47 240.85
Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депа за битови отпадъци					
Поддържане чистотата на териториите за обществено ползване	30 493.00	75 719.79	58 628.11	42 023.00	20 575.00
Други:					
Обезпечения по чл.60 от ЗУО, покри бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадка депото**:**	-	-	-	-	-
Отчисления по чл.64 от ЗУО за депониране на битови отпадъци на д битови отпадъци			5 598.96	10 236.76	12 610.98

Източник: Община Кайнарджа

В структурата на разходите най-голям дял имат тези за събиране и транспортиране на битовите отпадъци до регионалното депо за неопасни отпадъци. обезвреждане.

Няма данни за събрани средства за обезпечения по чл.60 от ЗУО, покриващи бъдещи разходи за закриване и след експлоатационни грижи на площадката на депото. Въпросът за ритмичното им внасяне трябва да бъдат решени на ниво РСУО Силистра, за да не се натрупват с течение на годините.

Таблица 16. Структура на разходите за управление на отпадъците на община Кайнарджа в процети /%/

Година	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Общо разходи за управление на отпадъците /със включени отчисления по чл. чл.64 от ЗУО за годините 2013 - 2015/ /лв./	56 565.43 лв.	109 473.80 лв.	122 581.13 лв.	87 401.04 лв.	80 424.83 лв.
Събиране на битови отпадъци и транспортиране до депа и други съоръжения за обезвреждане /**%/**	46,09 %	30,83%	35,07%	40,21%	58,74%
Проучване, проектиране, изгражд поддържане, експлоатация, закри мониторинг на депата за битови отпадъци или др.инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване н	-	-	-	-	-

битови отпадъци /**%/**					
Поддържане чистотата на територ за обществено ползване /**%/**	53,91%	69,17%	47,83%	48,08%	25,58%
Закупуване на съдове за битови отпадъци/**%/**	-	-	12,53%	-	-
Други /%/:					
Обезпечения по чл.60 от ЗУО покриващи бъдещи разходи з закриване и след експлоатац грижи на площадката на деп /**%/:**	-	-	-	-	-
Отчисления по чл.64 от ЗУО депониране на битови отпадъ депо за битови отпадъци			4,57%	11,71%	15,68%
Общо /%/	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Размерът и относителният дял на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО е нарастнал четирикратноза последните 3 години от анализирания период. Общината трябва да предприеме мерки за нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране. Трябва да се търси възможност за по-ритмично обновяване на съдове за отпадъци в годините, за да не се струпват голям дял от средствата в рамките на една година.

Таблица 17. Разходи за управление на отпадъците в община Кайнарджа на 1 жител (лв.)

2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.
11,1	**21,59**	**24,18**	**17,24**	**15,86**

*Общината има 15 населени места с общо население от **5 070** жители (към 01.02.2011).*

Публични проекти в областта на управлението на отпадъците

Община Кайнарджа не е печелила проекти за финансиране на дейостити по отпадъците, освен за закриване и рекултивация на старите общински депа през 2009 г.

Основни изводи и препоръки

- На територията на община Кайнарджа е създадена добра организация и стабилна основа по отношение на събирането и транспортирането на смесените битови отпадъци от домакинствата и от бизнеса. Системата за организирано сметосъбиране обхваща всички населени места в общината и сто процента от населението й.

- Общината обаче не е въвела схеми за разделно събиране, предварително сепариране и оползотворяване на биоотпадъците, което е от критично значение, както по отношение на постигане на нормативно определените количествени цели, така и във връзка с прилагане на йерархията при управление на отпадъците.
- Целесъобразно е общината да въведе разделно събиране и оползотворяване на зелените отпадъци от обществени зелени площи, паркове и градини и да изготви анализ за определяне на зони и села за въвеждане на схема за разделно събиране на зелени биоотпадъци от домакинствата и въвеждане на схемата.
- Принципът „замърсителят плаща" се прилага като цяло от общината по отношение услугите, свързани със смесените битови отпадъци на база данъчна оценка на жилищните имоти. Към момента този начин на определяне на такса битови отпадъци е най лесен и лесно реализируем, но би било добре за в бъдеще община Кайнарджа да търси възможности да предостави възможност на домакинствата и фирмите за определяне на ТБО на база количество (кофа/контейнер) с цел по-пълно прилагане на принципа и на ниво конкретни генератори на битови отпадъци.
- Принципът „Разширена отговорност на производителя" не се прилага на територията на общината за всички група масово разпространени отпадъци – отпадъци от ОПАКОВКИ от хартия и картон, пластмаса и стъкло, НУБА и ИУМПС, МАСЛА, ИУГ и ИУЕЕО. Целесъобразно е общината да разшири сътрудничеството с ООп за различните видове масово разпространени отпадъци, като едновременно с това проведе и информационни кампании сред населението.
- За да се подготви правилното функциониране на Системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, с цел преди въвеждането й да се постигне необходимата информираност на населението и максимална ефективност при въвеждането и в действие, би било добре да се предприемат някои превантивни действия от община Кайнарджа, като:
    - Създаване на нова и всеобхватна *Наредба за управление на дейностите по третиране на битови, строителни и масово разпространени отпадъци и поддържане на чистотата на територията на община Кайнарджа* във връзка с изискванията на ЗУО, вкл. относно регламентиране на изисквания към лицата, извършващи търговска дейност в търговски обекти, производствени и стопански сгради, здравни и социални заведения, обекти за хранене и развлечения, обекти за комунални и други услуги, къщи за гости и други места за настаняване и съпътстващи производството занаятчийски дейности, да събират разделно отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаси и стъкло и да ги предават на ООп или на лица притежаващи разрешение, комплексно разрешително или регистрационен документ по чл.35 от ЗУО.
    - Осъществяване на постоянен мониторинг и контрол и налагане на санкции на нарушителите. Към момента по данни на общинската администрация не са налагани санкции нито на физически, нито на юридически лица за неспазване на изискванията относно разделно събиране и изхвърляне на отпадъци от опаковки от хартия и картон, стъкло, пластмаса и метал.
    - След приемането на специализирана наредба и след сключване на договор с организация по оползотворяване на опаковки, общината да осъществява контрол относно изпълнение на нормативно определените й задължения за провеждане на информационни кампании на територията на общината.

- Община Кайнарджа събира по-малко приходи от такса битови отпадъци, отколкото изразходва като разходи за управлението на отпадъците, което показва наличието на проблеми във връзка с непълното прилагане и финансиране на системата на принципа „замърсителят плаща“ в общината.
- Финансовият ресурс за управлението на отпадъците на територията на община Кайнарджа е предвиден да се събира изцяло с приходи от такса битови отпадъци от населението и бизнеса в общината. Тъй като тезе средства не се събират в пълен размер нито от гражданите, нито от бизнеса, ситемата допълнително се дотира от други финансови „пера” от бюджета на общината.
- Освен повишаване на събираемостта на задълженията необходимо е да се подготвят проекти и да се потърсят допълнителни начини за финансиране. Това по естествен начин би намалило прехвърлянето на средства между отделните финансови пера в общината, но и ще доведе до облекчаване на финансовата тежест на гражданите и бизнеса. По този начин може да се търси компенсация и на непълното събиране на дължимите ТБО.
- В структурата на разходите най-висок дял имат разходите за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци. Размерът и относителният дял на заплащаните отчисления по чл. 64 от ЗУО е нарастнал четирикратноза последните 3 години от анализирания период. Общината трябва да предприеме мерки за нарастване на количествата разделно събрани, рециклирани и оползотворени отпадъци, за да намали разходите за отчисления за депониране.
- Предвид необходимостта от въвеждане на отчетност за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци, за предоставяне на информация до компетентните институции, както и поради факта, че за дейностите с отпадъците се отделя значителен финансов ресурс от общинския бюджет, е наложително общината да разработи единна информационна система за отпадъците, която да интегрира всички аспекти на управлението на отпадъците.

8.6. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът и оценката на капацитета на община Кайнарджа са направени през призмата на задачите, възложени на общините с нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците. Институционалният капацитет се разглежда като способност на общинската администрация успешно да изпълнява тези задачи, като постига предварително зададени резултати и така удовлетворява обществените потребности, изисквания и очаквания. Институционалният капацитет е ориентиран към изпълнението и резултатите, а не просто върху извършването на определена по обем или продължителност дейност. Поради това целта на анализа е да оцени състоянието на изпълнението и да установи евентуални недостатъци и несъответствия в наличния капацитет на община Кайнарджа в сферата на управление на отпадъците.

В „Анализ на нормативната уредба“ по-горе подробно са описани правомощията на общините за управление на отпадъците. Функциите за настоящия анализ са изведени въз основа на този анализ, като съобразно класификацията на видове функции на администрациятана Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), функциите са групирани в следните видове:

- *функции по политиката за отпадъците* – разработване на общински програмни и нормативни документи,стандарти и норми за мониторинг и оценка на общинската политика за отпадъците;
- *функции по предоставяне на услуги* – услуги по осигуряване на съдове за битовите отпадъци, събиране, транспортиране и третиране на отпадъците, планиране на разходи и определяне и администриране на такси за предоставяне на услугите;
- *функции по координация, наблюдение и контрол* – извършване на контрол и инспекции, в т.ч. превантивен, текущ и последващ контрол, координация с други органи и институции;
- *поддържащи функции*– информационни, образователни и разяснителни дейности за обществеността и бизнеса във връзка с управление на отпадъците,информационнаи техническа инфраструктура, необходими за гарантиране на доброто функциониране на системата за управление на отпадъците.

Направен е анализ и на състоянието на човешките ресурси, на които са възложени функции във връзка с управление на отпадъците в община Кайнарджа.

Анализът завършва с изводи относно състоянието на институционалния капацитет за управление на отпадъците в община Кайнарджа и препоръки за развитие на капацитета.

Изпълнение на нормативно определените правомощия и отговорности на кмета в сферата на управление на отпадъците

За разлика от повечето общини в страната, в Устройствения правилник на общинска администрация Кайнарджа не са разписани функции във връзка с управление на отпадъците. Подходът на общината е отговорностите да се възлагат в длъжностните характеристики на съответните служители.

Функции по политиката за отпадъците

Съгласно изискванията на националното законодателство за отпадъци, общината има задължение да разработва следните програмни и нормативни документи в областта на управление на отпадъците:

- *Програма за управление на отпадъците*

  Към момента община Кайнарджа няма действаща програма за управление на отпадъците, както и програма за опазване на околната среда.

  Съгласно чл. 52 от ЗУО кметът на общината разработва общинска програма за управление на отпадъците. Програмата трябва да е в съответствие със структурата на Националния план за управление на отпадъците и да съвпада с периода на действие на НПУО, т.е. 2014-2020 г. Съгласно ЗУО, МОСВ изготвя указания за изготвяне на общински и регионални програми за управление на отпадъците.

  След публикуване на Методическите указания от МОСВ през март 2015 г., общината предприема действия през м.юли за изготвяне на Програма за управление на отпадъците за периода до 2020 г. и изготвяне на морфологичен анализ на генерираните смесени битови отпадъци.

- *Наредба по чл.22 от ЗУО*

  Съгласно чл. 22 от ЗУО, общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, на масово разпространени отпадъци на територията на общината, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси. С наредбата се уреждат и изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките. Законът изисква общинският съвет да публикува на интернет страницата на общината и да проведе обществено обсъждане на проекта за наредба.

Сега действащаите наредби - ***Наредбата за за опазване на обществения ред и чистотата*** в община Кайнарджа е приета съответно с Решение № ..... от ..... г. на Общинския съвет на община Кайнарджа е обща и третира общи въпроси на общината, включително и ограничени разпоредби относно управлението на отпадъците. Тава води до извода, че Наредбата не е приета на основание и съгласно разпоредбите на новия ЗУО от 2012 г. и съответно не отговаря по форма и съдържание на изискванията на ЗУО към наредбата и функциите относно изготвяне на нормативни документи за отпадъците не се изпълняват в пълен обхват.

- *Наредба по чл. 9 от ЗМДТ*

  Общинският съвет е приел и ***Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Кайнарджа,*** която е необходимо да се изменя и допълва ежегодно съобразно политиката на общината за определяне на таксите и цените на услугите и разходите за предоставяните услуги.

Функции по предоставяне на услуги относно отпадъците

Община Кайнарджа изпълнява функциите по предоставяне на услуги относно отпадъците чрез структурни звена в общинската администрация и чрез извеждане на някои от дейностите по предоставяне на услугитеизвън административната структура с цел оптимизиране на управление на отпадъците.

За изпълнение на изведените извън общинската администрация дейности за събиране, включително разделно, съхраняване, транспортиране и третиране на битовите отпадъциобщината **не е е сключвала** договори с външни изпълнители.

Общата организация на услугите по отпадъците се извършва от звено в административната структура на общинската администрация. Отговорностите са възложени в длъжностните характеристики на съответните служители от Дирекция „Специализирана администрация" – 1 бр. и служител съвместяващ функции - старши специалист „Екология" – 1 бр..

Функциите осигуряват в голяма степен възложените с нормативната уредба правомощия и задължения по предоставяне на услугите. Община Кайнарджа **все още не предоставя** услуги относно:

- събиране, транспортиране и третиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата;
- разделно събиране и оползотворяване на биоразградими отпадъци и биоотпадъци ;
- разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата и предаването им за последващо оползотворяване или обезвреждане;

Община Кайнарджа ще трябва да предприеме действия за осигуряване на тези услуги. Също така необходимо е да се потърси конкретно решение, без да е задължена обективно на този етап, общинска площадка по чл. 19, ал. 3, т.11, на която жителите на Кайнарджа ще могат да оставят опасни битови отпадъци и едрогабаритни отпадъци от домакинствата.

Своевременно и наложително е в период до една година да подготви мерки за осигуряване на разделно събиране и оползотворяване на биоразградими отпадъци и биоотпадъци, във връзка с въвеждането в експлоатация на компостиращата инсталация на регионалното депо Силистра.

Функции по контрол и координация

ЗУО регламентира обхвата на контролните правомощия на общините. Кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

- дейностите, свързани с образуване, изхвърляне, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
- дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;
- площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);
- спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22 от ЗУО.

Кметът на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Кметът на общината по местонахождение на площадката за дейности с отпадъци от черни и цветни метали упражнява контрол за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.

ЗУО регламентира също видове контрол, минимална честота на контролните проверки и актовете, които се съставят от контролните органи.Контролът може да бъде обособен в следните основни групи:

- *документален контрол* – проверка на представени документи от задължените лица за спазване на изискванията на закона и наредбите,
- *проверка на място* в обектите за спазване на изискванията на закона и наредбите.

ЗУО предвижда минимална честота на проверките от контролните органи, в т.ч. от общините, съобразно техните компетенции по закона, както следва:

- Поне веднъж годишно извършват проверка на документите, които се изискват от закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, на лицата, при чиято дейност се образуват отпадъци и/или извършващи дейности с отпадъци.
- Проверката на място е независима от проверката на документи и се осъществява поне веднъж годишно в мястото на извършване на дейността и в присъствието на проверявания или на лица, които работят за него. В отсъствието на такива лица проверката се извършва с участието на поне един свидетел.

От гледна точка на целта на контролната дейност, контролът се разграничава в три групи:

- Текущ контрол. Това е контрол, който по предварително определен график периодично и превантивно се извършва на задължените лица по отношение на това дали спазват изискванията на закона и наредбите.
- Последващ контрол. Това е контрол за установяване от контролните органи дали са изпълнени дадените от тях предписания качествено и в срок, в случаите, в които са констатирани нарушения на нормативната уредба.
- Проверки по сигнал. Това са проверки, осъществявани при сигнали за нарушения, подадени от граждани, юридически лица и институции.

В община Кайнарджа контролът върху дейностите, свързани с образуване, събиране, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци се осъществява от заместник кмет, служители в Дирекция „Специализирана администрация” – 1бр. и служител съвместяващ функции - старши специалист „Екология” – 1 бр.. Задълженията на служителите във връзка с изпълняваните контролни функции са конкретизирани в длъжностните характеристики. С отговорности във връзка с управление на отпадъците пряко са ангажирани и 3 бр. служители в общинското предприятие, извън общинската администрация.

Контролни функции за спазване на изискванията на ***Наредбата за за опазване на обществения ред и чистотата*** и ***Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Кайнарджа*** на територията на общината имат и кметовете на кметства и кметските наместници, които имат отговарности за спазването на наредбите на общинския съвет на територията на населеното място и приемат мерки за подобряване и възстановяване на околната среда.

В необходимата за изготвяне и приемане нова самостоятелна *Наредба за управление на дейностите по третиране на битови, строителни и масово разпространени отпадъци и*

поддържане на чистотата на територията на община Кайнарджа могат и трябва да са регламентирани контролните функции на общинската администрация относно изпълнението на договорните задължения от страна на лицата, извършващи съответните дейности с отпадъци, в т.ч. спазване на графиците и маршрутите за събиране на битовите отпадъци и почистване на обществените места; снабдяване на участниците в системата за разделно събиране на отпадъци със съответните съдове, събиране и своевременното извозване на пълните и изпълнение на други условия по договорите.

Съгласно Наредбата, за извършване на контролната дейност по спазването й към общинската администрация може да се създаде специализирано звено със състав ръководител и инспектори, които могат да се назначават по щата на общинска администрация, по общинската програма за временна заетост и по извънсписъчен състав. Възнаграждението на извънщатните инспектори се формира от минималната работна заплата за страната и процент от размера на наложените от тях глоби, но не повече от 10%. Ръководителят на специализираното звено по контрол в общинска администрация определя контролирания от всеки инспектор район.

Анализът на изпълнението на контролните функции показва незадоволителен капацитет на общината в тази област. Една от основните причини е недостатъчния брой служители за извършване на контролна дейност. Друга причина е липсата на вътрешни правила и ясна организация и отчетност на контролната дейност.

Не се изготвят годишни планове и съответно годишни отчети за контролната дейност по управление на отпадъците. Незадоволителната организация на контролната дейност се отразява негативно върху ефективността й и върху качеството за предоставяните услуги. По данни от въпросника, попълнен от служители в община Кайнарджа за изясняване на състоянието на управление на отпадъците в общината, за периода 2013 -2015 г., глоби и актове за установяване на административни нарушения през 2013 г. са наложени на 1бр. физическо и 1 бр. юридическо лице.

Служителите от общината отговарят също за изпълнение на функциите за координация на дейността на общинската администрация с други органи с функции за управление на отпадъците (РИОСВ, РИОКОЗ, РДВР). Създадени са отлични работни взаимоотношения с останалите институции и координацията е на много добро ниво.

Поддържащи функции

Относно информационна осигуреност на управлението на отпадъците

- Съгласно Устройствения правилник, общата информационна осигуреност в община Кайнарджа не е възложена на специализиран отдел. Функции за събиране, съхранение и обработка на данни в сектор отпадъци са възложени частично, по компетентност на еколога на общината. Видно е, че изпълнението на тези дейности не е пълноценно и достатъчно изчерпателно, ако събраните данни не бъдат обработвани статистически и на база на това да бъдат направени съответни изводи. Налага се извода, че Общината не е изградила единна информационна среда, която да обхваща и стандартизира целия процес по управление на отпадъците и на база на първичната информация да осигурява контрол и отчетност и изготвяне на качествени анализи, мониторинг и оценка на общинската политика за отпадъците въз основа на достоверна информация.

Основните национални документи, регламентиращи събирането на информация за отпадъците, са ЗУО и ***Наредба № 1 от 4 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн. ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.)***

В чл. 44 Раздел I на Глава четвърта в ЗУО са регламентирани задълженията на общините във връзка с информационното обезпечаване на управлението на отпадъците. Кметът на общината организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на *Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.* В Наредбата се определят:

- редът и образците за водене на отчетност за дейностите по отпадъците;
- редът и образците за предоставяне на информация за дейностите по отпадъците;
- редът за предоставяне на информация от лицата, които пускат на пазара продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци;
- редът за водене на публичните регистри по чл. 45, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО);
- изграждането и поддържането на информационна система за отпадъци.

Общините като задължени лица по Наредбата следва да предоставят информация чрез документите, определени с Наредбата, както и в наредбите по чл. 43, алинеи 3, 4, 5 и 6 от ЗУО.

Относно информиране на обществеността по въпроси, свързани с отпадъците

Чл. 19, ал. 2, т. 13 от ЗУО изисква кметът на общината да осигурява информация за обществеността за дейностите и предоставяните услугите относно отпадъците чрез интернет страницата на общината, както и по друг подходящ начин. Прегледът на интернет страницата на община Кайнарджа показва, че тази отговорност на кмета не се изпълнява в пълен обхват. Информация за кампании и почистване се обявяват по радиовъзел табла за обяви и интернет пространството.

В Устройствения правилник на общинска администрация Кайнарджа не са разписани функции на служители за информиране на обществеността относно управлението на отпадъците на територията на общината. Такива липсват и в длъжностните характеристики на служителите, които отговарят за отпадъците. Липсата на регламентирани задължения за тази дейност се отразява негативно на изпълнението й Функциите за връзки с обществеността, вкл. Информирането й, се дефинират като спомагателни в администрацията, и в този контекст се изпълняват от общата администрация. По отношение на отпадъците в много общини обаче практиката е част от тези задължения да се изпълняват от съответните звена в специализираната администрация, предвид важността на обществената осведоменост за успешното прилагане на общинската политика за управление на отпадъците. Препоръчително е общинското ръководство да предприеме действия за възлагане на функции за информиране на обществеността по въпроси, свързани с управление на отпадъците на територията на общината. Това може да стане чрез възлагане на дейностите в длъжностни характеристика на занимаващите се с дейностите по отпадъци лица.

Състояние на човешките ресурси с функции за управление на отпадъците

Настоящият анализ на персонала с функции за управление на отпадъците в общинската администрация визира неговите количествени и качествени характеристики – брой, образователна структура, повишаване на квалификацията чрез обучение; практики и проблеми с набирането, назначаването и задържането на необходимите кадри; оценка за бъдещите потребности в краткосрочна и средносрочна перспектива. Анализът се базира върху информация, събрана чрез въпросник, попълнен от служители в община Кайнарджа за изясняване на състоянието на управление на отпадъците в общината, и чрез изследване на длъжностни характеристики и ведомствени документи.

В количествено отношение наличният персонал за управление на отпадъците е недостатъчен. Основните функции по въпросите, свързани с управление на отпадъците, изпълняват от заместник кмет, служители в Дирекция „Специализирана администрация" – 1бр. и служител съвместяващ функции - старши специалист „Екология" – 1 бр., като тези функции се осъществяват съвместно с други техни задължения. Длъжностните характеристики на служителите конкретизират обхвата на задълженията им по отношение на отпадъците. Функции за управление на отпадъците имат и кметовете на кметства и кметските наместници, които наред с редица други функции осъществяват контрол по спазване на наредбите на общинския съвет и заповедите на кмета на общината на територията на съответното населено място и предприемат мерки за подобряване и възстановяване на околната среда. За изготвяне на годишните бюджети, план-сметки, определяне и администриране на такса битови отпадъци са отговорни служители от финансовата дирекция на общата администрация, които съвместяват функции в различни секторни политики в общината. Помощни функции имат и служители от специализираната администрация, които работят по подготовка и изпълнение на проекти, финансирани от европейски и национални фондове.

Данните от попълнения въпросник показват, че увеличаването броя на служителите в специализираната администрация и за изпълнение на контролни функции е поставен на първо място сред факторите за подобряване управлението на отпадъците, като е идентифицирана потребност от 2 служители в специализираната администрация и трима допълнителни служители за изпълнение на контролна дейност. Причините за количествения недостиг са ограничения в щата, произтичащи от рестриктивната бюджетна политика по отношение на администрацията и опитите за нейното оптимизиране най-вече чрез съкращаване на персонала. Това води до увеличаване натоварването на служителите и е фактор за нейната по-ниска ефективност.

Квалификацията на служителите е на добро ниво. Общината изпълнява редовно програми за повишаването на квалификацията на служителите, като това става чрез участие в обучения, организирани от РИОСВ, МОСВ, НСОРБ, АСЕКОБ.

Основни изводи и препоръки

Анализът на изпълнението на функциите открои следните изводи и препоръки:

- В Устройствения правилник на общинска администрация Кайнарджа не са разписани функции относно управление на отпадъците на територията на общината. Ръководството, организацията и контрола за управление на отпадъците не са възложени с длъжностни характеристики на определени служители.
- Община Кайнарджа има капацитет да изпълнява в голяма степен възложените със ЗУО и местната нормативна уредба правомощия и отговорности. Общината е предприела

действия за изготвяне на нормативно изискваните документи за управление на отпадъците /Програмата/ и предоставя голяма част от услугите, вменени като задължение на кмета в чл. 19 от ЗУО.

- Наложително е да се ускори работата по приемане на нова, самостоятелна Наредба за управление на отпадъците на територията на община Кайнарджа, съгласно изискванията на чл. 22 от ЗУО.
- Община Кайнарджа изпълнява функциите по предоставяне на услугите за събиране, транспортиране и третиране на битовите отпадъци чрез общинска фирма. Функциите осигуряват в голяма степен възложените с нормативната уредба правомощия и задължения по предоставяне на тези услуги.
- В процеса на подготовка на осигуряване на бъдещи услуги, които общината все още не предоставя – разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, на биоразградими и биоотпадъци, отпадъци от опаковки и др., препоръчително е да бъдат регламентирани такива функции в длъжностните характеристики на служителите.
- Координацията с други органи с функции за управление на отпадъците е на добро ниво.
- Известни пропуски съществуват по отношение на изпълнение на контролната дейност. Факторите за незадоволителното изпълнение са недостатъчния брой служители за извършване на контролна дейност и липсата на вътрешни правила и отчетност на контролната дейност. Наложително е общинската администрация да направи анализ и да предприеме действие за подобрявана на изпълнението в тази област.
- Във връзка с изпълнение на определеното в ЗУО задължение на кмета за осигуряването на информация на обществеността чрез интернет страницата на общината, както и по друг подходящ начин, целесъобразно е общинското ръководство да разгледа възможността за възлагане на функции за информиране на обществеността в Устройствения правилник на общинска администрация, в длъжностните характеристики на конкретни служители или чрез друг вътрешноведомствен документ */бъдещата Наредба за управление на отпадъците/,* в който да се разпределят и конкретизират отговорностите и да се регламентира механизъм за взаимодействие между експертите по отпадъци в специализираната администрация и служител, отговарящ за информационно обслужване в общата администрация, който има задължение да поддържа актуална интернет страницата.

Анализът на състоянието на човешките ресурси и направените изводи, дава основание да се предприемат и някои от следните стъпки:

- По отношение на количественият недостиг на персонал, особено във връзка с осъществяване на ефективен контрол по спазване на националната и общинската нормативна уредба за отпадъците и отчитайки нормативните ограничения в щатното разписание и нарастващите нормативни изисквания към местните власти относно управление на отпадъците, общината следва да търси и други начини за осигуряване на необходимите човешки ресурси – напр. чрез привличане на експерти на граждански договори, чрез назначаване на инспектори по национални и регионални програми за временна заетост и др.

Предвид идентифицираните пропуски в контролната дейност е целесъобразно да се организира обучение по изискванията за контрол, съставяне на констативни протоколи и наказателни постановлениякакто за съответните служители в администрацията, така и на допълнително привличани извънщатни кадри.

8.7. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Настоящият анализ разглежда практиката в община Кайнарджа във връзка с дейности за информиране, консултиране и взаимодействие с обществеността по въпроси, свързани с управление на отпадъците. Необходимостта от целенасочени дейности за повишаване на общественото съзнание и приноса на населението и бизнеса в предотвратяването и разделното събиране на отпадъци в общината се обуславя от факта, че те са основни генератори на отпадъци и имат значителна роля за постигане на напредък по изпълнение на целите на общинската политика за управление на отпадъците съобразно йерархията на отпадъците.

На интернет страницата на общината *http://www.kaynardzha.egov.bg/* в секцията „Нормативни документи“ – Наредби, са публикувани ***Наредбата за за опазване на обществения ред и*** чистотата в община Кайнарджа и Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Кайнарджа, наред с други стратегии, програми, общински наредби и други документи, свързани с управлението на отпадъците.

За да се осигури на потребителите лесен достъп до документи и материали за управление на отпадъците, а общината да изпълни нормативното изискване на чл. 19, ал. 3, т.13 от ЗУО, интернет страницата може да бъде също инструмент за провеждане на информационно-разяснителни кампании особено по отношение на младежите, чийто основен източник на информация е интернет пространството. Информацията на интернет страницата за дейностите по управление на отпадъците, може да се диференцира в самостоятелна секция по подобие на другите секторни секции на сайта и да включи по подходящ и лесно достъпен начин информационно-разяснителни материали относно управлението на отпадъците на територията на общината

Анализът относно информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците показва незадоволително ниво както по отношение на планиране на специфични мерки, така и на осъществени мероприятия Информационните кампании относно отпадъците са инцидентни и се провеждат основно по повод международни и национални дни за опазване на околната среда и в рамките на национални кампании. Общината се включва ежегодно в кампаниите за пролетно почистване и озеленяване на обществени терени, но не се отчитат резултатите от тези кампании относно брой участници, събрани отпадъци, почистени терени и др. Информация за кампании и почистване се обявяват по радиовъзел табла за обяви и интернет пространството.

Не са определени и конкретизирани отговорностите на административните звена и определените служители за предоставяне на актуална информация за населението и бизнеса – било със заповед на кмета, в длъжностните характеристики, с промени в Устройствения правилник или с друг документ.

С цел повишаване на обществената осведоменост, препоръчително е община Кайнарджа да предприеме следното:

- Да планира и изпълнява ежегодно целенасочени дейности за информиране на жителите на общината еотносно подобряване на управлението на отпадъците и постигане на нормативно определените количествени цели. Изпълнението на планираните дейности и мероприятия следва да бъде отчитано и анализирано.

- Да реорганизира информацията на интернет страницата в самостоятелна секция по подобие на другите секторни секции на сайта и да включи по подходящ и лесно достъпен начин информационно-разяснителни материали относно управлението на отпадъците на територията на общината.
- Да се определят и конкретизират отговорностите на административните звена и определените служители за предоставяне на актуална информация за населението и бизнеса – било със заповед на кмета, в длъжностните характеристики, с промени в Устройствения правилник или с друг документ.

- В Програмата за управление на отпадъците за периода до 2020 г. общината следва да включи специфични мерки за информиране на обществеността и провеждане на целенасочени кампании за предотвратяване и разделно събиране на отпадъци, със съответни индикатори, чието изпълнение да бъде ежегодно наблюдавано и отчитано. Реализацията на мерките за информиране на обществеността в Програмата може да се финансира със средства както от общинския бюджет, така и от отчисленията за депониране на отпадъци, които общината заплаща в РИОСВ Русе, както и от други специализирани донорски програми.
- Община Кайнарджа да се включва активно в ежегодните национални кампании „Да почистим България“ и други такива, като общинското ръководство и общинската администрация своевременно информират и насърчават населението да участва в кампанията. Информацията да се публикува на интернет страницата на общината и на информационно табло в сградата на общината и кметствата. Фирмите, с които общината има договори за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци могат да осигуряват транспортирането на събраните отпадъци. Оценката е, че реализацията на подобни кампании дават добри резултати в общините.